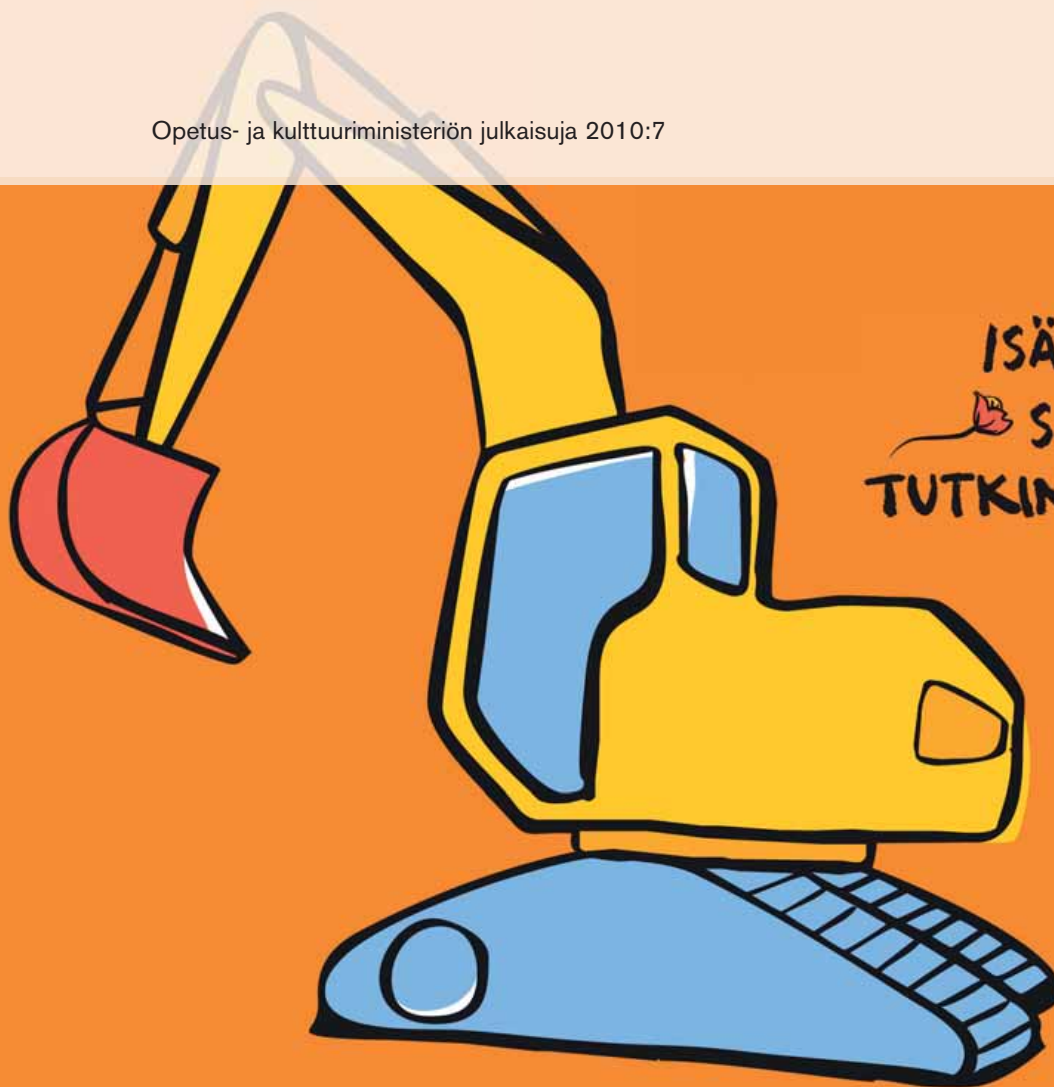

Noste-ohjelma 2003–2009

Loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:7

ISÄKIN
SAI
TUTKINNON

NOSTE

Noste-ohjelma 2003–2009

Loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2010:7

Opetus- ja kulttuuriministeriö • Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto • 2010

Undervisnings- och kulturministeriet • Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen • 2010

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Teija Metsänperä
Kannen kuva / Pämbild: Julisteen suunnittelu Anna Ylistalo
Yliopistopaino / Universitetstryckeriet, 2010

ISBN 978-952-485-908-0 (nid.)
ISBN 978-952-485-909-7 (PDF)
ISSN-L 1799-0327
ISSN 1799-0327 (painettu)
ISSN 1799-0335 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja / Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2010:7

Tiivistelmä

Noste-ohjelman kuvaus

Vuosina 2003–2009 toteutetun aikuisten koulutustason kohottamisohjelman, Noste-ohjelman, tarkoituksena oli parantaa enintään perusasteen tutkinnon suorittaneiden aikuisten työelämässä pysymistä ja urakehitystä, lieventää suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen aiheuttamaa työvoimavajasta ja vaikuttaa työllisyysasteeseen.

Tavoitteisiin pyrittiin edistämällä ohjelman piiriin kuuluvien henkilöiden hakeutumista koulutukseen tiedotuksella ja hakevalla toiminnalla, parantamalla heidän mahdollisuuksiaan päästä tavanomaisesti rahoitettuun ammatilliseen koulutukseen, lisäämällä erityisrahoituksella heille tarjolla olevia ammatillisen koulutuksen ja tietotekniikan ajokorttikoulutuksen opiskelijapaikkoja sekä lisäämällä erityisrahoituksella heille tarjolla olevia opiskelun tukitoimia yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa.

Noste-asetuksen mukaan ohjelmassa voitiin suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja ja niiden osia, tietokoneen ajokortteja ja niiden osia, vuodesta 2007 lähtien myös tietotyötutkintoja, ja lisäksi viedä kesken jääneet peruskoulu- ja lukio-opinnot loppuun. Ikärajoina kohderyhmällä oli 30–59 vuotta, paitsi peruskoulun loppuun suorittajilla alaikärajana oli 25 vuotta. Ohjelma kohdistui pääasiassa työssäkäyviin.

Määrällisenä tavoitteena oli saavuttaa koulutuksen piiriin noin 10 % kohderyhmästä. Heidän opintoihin hakeutumistaan ja opiskeluun motivoitumistaan edistettiin hakevalla toiminnalla. Sillä tarkoitettiin toimintaa, jossa ohjelman piiriin kuuluvia henkilöitä pyrittiin tavoittamaan heidän tavanomaisissa elämänympäristöissään, useimmiten työpaikoilla.

Noste-rahoitusta myönnettiin ensisijaisesti paikallisiin ja maakunnallisiin hankkeisiin, joissa järjestettiin sekä opintoihin hakeutumista edistäviä toimia, koulutusta ja tutkintotilaisuuksia että opiskelun tukitoimia. Näiden lisäksi ohjelmaan sisältyi yksi valtakunnallinen SAK:n koordinoima hakevaan toimintaan painottunut hanke. Noste-asetuksissa edellytettiin ohjelman toteuttamisessa kolmikantayhteistyötä useilla tasoilla. Koulutuksen järjestäjien edellytettiin toimivan koulutuksen työpaikkakohtaisessa toteuttamisessa yhteistyössä työnantajan ja työntekijöiden kanssa.

Koulutus oli maksutonta opiskelijoille tutkintomaksuja lukuun ottamatta. Lääninhallitukset myönsivät alueensa hankkeille valtionavustukset, joiden kokonaissumma oli 124,5 milj. euroa.

Tavoitetut opiskelijat ja tutkinnot

Vuosina 2003–2009 ohjelman piirissä aloitti yhteensä 25 680 Noste-opiskelijaa erityisrahoitettuja opintoja ja tutkintoja. Tavoitettu Noste-opiskelijoiden suhteellinen osuus on keskimäärin 7,3 % koko kohderyhmästä, jonka koko ohjelman alkaessa oli 350 626 henkilöä. Maakunnalliset erot Noste-ryhmän tavoittamisessa vaihtelivat 3,9 prosentista 12,4 prosenttiin. Kanta-Häme ja Pohjois-Savo pääsivät yli tavoitteeksi asetetun 10 prosentin kohderyhmästä ja Päijät-Häme sekä Pohjois-Karjala ylsivät liki tavoitteeseen.

Raportissa on koottu tietoja aina vuodesta 2002 alkaen Noste-ryhmää vastaavan pohjakoulutus- ja ikäryhmän osallistumisesta myös valtionosuusrahoitteiseen ja työvoimahallinnon rahoittamaan tutkintoon valmistavaan aikuiskoulutukseen sekä lukio-opintoihin. Näin pystyttiin osoittamaan, että Noste-ryhmän osallistuminen tutkintoon valmistavaan ammatilliseen aikuiskoulutukseen todellisuudessa kasvoi eikä siirtynyt vain toiseen rahoitusmuotoon.

Tutkintoja ja osatutkintoja, mukaan luettuna kaikki tietokoneen ajokorttitutkinnot sekä niiden osat, suoritettiin vuosien 2003–2009 aikana yhteensä 19 540. Kokonaisten tutkintojen osuus oli noin 61 % kaikista suorituksista. Noste-rahoituksella vuonna 2009 aloitettuja koulutuksia jatkuu vielä vuonna 2010 muilla rahoitusmuodoilla ja tutkintoja suoritetaan Noste-ohjelmakauden päättymisen jälkeen.

Muut vaikutukset

Monivuotinen seuranta- ja arviointitutkimus osoitti, että Noste-ohjelman vaikutukset olivat määrällisiä tavoitteita huomattavasti laajemmat ja moniulotteisemmat. Tutkinnon suorittaneet ja työnantajien edustajat arvioivat ammatillisen osaamisen ja työmotivaation kasvaneen koulutuksen ansiosta. Noste-ryhmän itsetunnon ja turvallisuuden tunteen työelämässä arvioitiin myös parantuneen, vaikka tutkinnon saavuttaminen ei säännönmukaisesti merkinnyt uutta tehtävää, asemaa tai palkan nousua.

Noste-ohjelma haastoi koulutuksen järjestäjät luomaan uudenlaisia toimintamalleja aikuiskoulutukseen; kehitettiin *hakevaa toimintaa*, jonka avulla pystyttiin motivoimaan koulutukseen heikommin innostuvaa väestön osaa. Hakevalla toiminnalla oli Noste-ryhmää laajempi merkitys aikuiskoulutukseen motivaattorina, sillä sen avulla tavoitettiin runsaasti muitakin aikuisia opiskeluun. *Yrityksiin jalkautuva hakeva toiminta* avasi uusia ja syvensi vanhoja yritysyrityssuhteita. Seurantatutkimusten mukaan useimmiten parhaimmat ja opiskelijamäärässä mitattuna tuloksellisimmat koulutukset syntyivät Noste-ohjelmassa kolmikantayhteistyön tuloksena. Näissä sekä työnantaja että työntekijä sitoutuivat koulutusprosessiin. Parhaimmillaan Noste-ohjelman aikainen laaja *verkostotyö* loi uutta toimintakulttuuria myös koulutuksen järjestäjien kesken.

Matalan pohjakoulutuksen aikuisryhmä nosti selkeästi esiin tarpeen panostaa opiskelun henkilökohtaistamiseen, *oppimisvalmiuksien vahvistamiseen, ohjaukseen ja tukitoimenpiteisiin*. Noste-ohjelman aikana kouluttajat alkoivat tiedostaa laajemmin puutteet aikuisten opiskelunvalmiuksissa ja useat oppilaitokset ottivat käyttöönsä mm. luki-vaikeuksien seurantamenetelmiä ja kouluttajat panostivat oppimisvalmiuksien vahvistamiseen. Laajassa osassa aikuiskoulutusta järjestäviä oppilaitoksia kehittyi Noste-ohjelman vuosina valmius jäsentää työpaikoilla myös vähän koulutetun henkilöstön koulutustarpeita, tavoittaa ja vastaanottaa entistä paremmin vähän koulutettua aikuisväestöä koulutukseen sekä järjestää heille mahdollisuuksia tutkintojen suorittamiseen.

Sammandrag

Beskrivning av programmet Kunskapslyftet

Syftet med det under åren 2003–2009 genomförda programmet för höjande av utbildningsnivån hos vuxna, Kunskapslyftet, var att förbättra möjligheterna för vuxna som avlagt examen på högst grundnivå att stanna kvar i arbetslivet och att förbättra deras karriärutveckling, lindra arbetskraftsunderskottet till följd av att de stora åldersklasserna går i pension samt påverka sysselsättningsnivån.

Syftet skulle uppnås genom att med information och uppsökande verksamhet sporra personer som omfattas av programmet att söka sig till utbildning samt att förbättra deras möjligheter att komma in på sedvanligt finansierad yrkesutbildning, med specialfinansiering öka antalet studieplatser inom yrkesutbildning och datakörkortsutbildning för dem och med specialfinansiering öka antalet stödåtgärder för dem inom den allmänbildande och yrkesinriktade utbildningen.

Enligt förordningen om Kunskapslyftet kunde man inom programmet avlägga yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen och delar av dem, ta datakörkort och delar av dem, sedan 2007 också examen i informationsarbete, och också slutföra avbrutna grundskole- och gymnasiestudier. Målgruppens åldergränser var 30–59 år, med undantag för dem som gick ut grundskolan vilka hade en lägsta åldergräns på 25 år. Programmet riktade sig främst till personer i arbete.

Det kvantitativa målet var att få ca 10 % av målgruppen att söka sig till utbildning. För att få dem att söka sig till studier och motivera dem att studera använde man sig av uppsökande verksamhet. Med det avses verksamhet där man försökte nå fram till personer som omfattades av programmet i deras sedvanliga livsmiljöer, vanligen på arbetsplatserna.

Kunskapslyftsfinansiering beviljades i första hand till lokala projekt och landskapsomfattande projekt som ordnade både studiemotiverande åtgärder, utbildning och examenstillfällen och stödåtgärder för studierna. Utöver dem ingick i programmet ett nationellt projekt som samordnades av FFC och bestod i huvudsak av uppsökande verksamhet. I förordningarna om Kunskapslyftet förutsattes trepartssamarbete på flera nivåer i genomförandet av programmet. Utbildningsarrangörerna förutsattes samarbeta med arbetsgivaren och arbetstagarna när de ordnade utbildning för arbetsplatserna.

Utbildningen var gratis för de studerande med undantag för examensavgifterna. Länsstyrelserna beviljade statsunderstöd till projekten på sina områden. Det totala beloppet beviljat understöd uppgick till 124,5 milj. euro.

Studerande och examina – utfall

Under åren 2003–09 inledde sammanlagt 25 680 studerande specialfinansierade studier och examina inom programmet. Den uppnådda relativa andelen studerande

inom Kunskapslyftet var i genomsnitt 7,3 % av hela målgruppen, som när programmet startade uppgick till 350 626 personer. När det gällde att nå ut till Kunskapslyftsgruppen varierade skillnaderna mellan landskapen från 3,9 procent till 12,4 procent. Egentliga Tavastland och Norra Savolax överskred målet på 10 procent av målgruppen och Päijänne-Tavastland samt Norra Karelen nådde nästan fram till målet.

I rapporten har man samlat uppgifter ända från 2002 om hur personer med grundutbildning och ålder motsvarande Kunskapslyftsgruppens har deltagit också i stadsandelsfinansierad och av Arbetskraftsförvaltningen finansierad vuxenutbildning som förbereder inför examen samt gymnasiestudier. På detta sätt kunde man visa att Kunskapslyftsgruppens deltagande i yrkesinriktad vuxenutbildning som förbereder inför examen i verkligheten ökade och inte bara flyttade över till en annan finansieringsform.

Under åren 2003–2009 avlades sammanlagt 19 540 examina och delexamina inklusive alla datakörkortsexamina samt delar av dem. Andelen hela examina var ca 61 % av alla prestationer. Utbildningar som inlemts 2009 med finansiering från Kunskapslyftet fortsätter ännu under 2010 med andra finansieringsformer och examina avläggs även efter att programperioden Kunskapslyftet har gått ut.

Övriga effekter

Flera års uppföljning och utvärdering visade att Kunskapslyftets effekter var betydligt mer omfattande och flerdimensionerade än de kvantitativa målen. De utexaminerade och arbetsgivarnas representanter bedömde att yrkeskompetensen och arbetsmotivationen hade ökat tack vare utbildningen. Man bedömde också att Kunskapslyftsgruppens självkänsla och trygghetskänsla i arbetslivet hade förbättrats, även om uppnådd examen inte i regel hade inneburit ny uppgift, ställning eller löneförhöjning.

Kunskapslyftet gav utbildningsarrangörerna utmaningen att skapa nya verksamhetsmodeller i vuxenutbildningen; man utvecklade uppsökande verksamhet så att man kunde motivera den del av befolkningen som inte själv aktivt söker sig till utbildning. Den uppsökande verksamheten har större betydelse än Kunskapslyftsgruppen som motivator för vuxenutbildningen, för med hjälp av den kunde många andra vuxna också nås och motiveras att påbörja utbildning. Att den uppsökande verksamheten gick ut till företagen inledde nya och fördjupade gamla samarbetsrelationer med företagen. Enligt uppföljningen gav trepartssamarbete oftast de bästa och i relevant mätt resultatrikaste utbildningarna i Kunskapslyftet. I dem förband sig både arbetsgivaren och arbetstagaren till utbildningsprocessen. Som bäst skapade nätverksarbetet under Kunskapslyftet en ny verksamhetskultur också mellan utbildningsarrangörerna.

Den grupp som bestod av vuxna med låg grundutbildning lyfte tydligt fram behovet av att satsa på individualisering av studierna, att stärka inlärningsfärdigheterna och ge handledning och stödåtgärder. Under Kunskapslyftet började utbildarna i högre grad bli medvetna om bristerna i de vuxnas studiefärdigheter och flera läroinrättningar tog i bruk bl.a. metoder för att sälla fram läs- och skrivsvårigheter och utbildarna satsade på att stärka inlärningsfärdigheterna.

Vid en stor del av läroinrättningarna som ordnar vuxenutbildning utvecklades under åren med Kunskapslyftet en beredskap att på arbetsplatserna analysera också den lågutbildade personalens utbildningsbehov, nå ut till och ta emot lågt utbildade vuxna i högre grad samt ordna examenstillfällen för dem.

Sisältö

	Tiivistelmä	3
	Sammandrag	5
1	Noste-ohjelman taustaa	9
2	Ohjelman yleiskuvaus	11
3	Noste-ohjelman hallinnointi	13
	3.1 Ohjausryhmä	13
	3.2 Lääninhallitukset	14
	3.3 Noste-ohjelma työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla	15
4	Aikuisten koulutustason kohottamisohjelman rahoitus	17
5	Noste-ohjelman hankkeet	19
6	Tiedotustoiminta	21
7	Hanketoimijoiden koulutus ja hyvien käytäntöjen levittäminen	23
	7.1 Seminaarit ja koulutustilaisuudet	23
	7.2 Julkaisut	24
8	Seurannan ja arvioinnin organisointi	25
9	Noste-ohjelman toteutuminen valtionavusteisen koulutuksen avulla	27
	9.1 Koulutuksen aloittaneet opiskelijat ja opiskelijatyövuodet	27
	9.1.1 Oppisopimuskoulutus	28
	9.1.2 Tietotekniikkakoulutus	29
	9.1.3 Ikäjakautuma	29
	9.1.4 Sukupuolijakautuma	30
	9.1.5 Työttömät	31
	9.1.6 Yrittäjät	31
	9.2 Suoritettuja tutkintoja ja osatutkintoja	31
	9.2.1 Suosituimpia tutkintoja	31
	9.3 Koulutuksen loppuun suorittaminen	34
	9.4 Noste-valtionavustusten suuntautuminen eri toimenpiteille	34

10 Noste-kohderyhmä valtionosuusrahoitteisessa (VOS) tutkintoon valmistavassa ammatillisessa koulutuksessa ja tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa sekä lukiossa vuosina 2002–2008	37
11 Arviointia Noste-ohjelman vaikutuksista	39
11.1 Opiskelijamäärät	39
11.2 Tutkintojen suorittaminen ja muut vaikutukset	40
11.3 Hakevan toiminnan osuus ja merkitys	42
11.4 Noste ja työelämä	43
11.5 Ohjaus, henkilökohtaistaminen ja tukitoimet	44
11.6 Yhteistyöverkostot	45
11.7 Noste-perintö	46
Lähteet	49
Liitteet	
Liite 1. Valtioneuvoston asetus 45/2007, Statrådets förordning 45/2007	52
Liite 2. NOSTE-ohjelman hankkeet ja hallinnoivat organisaatiot	58
Liite 3. Noste-koulutuksessa toteutunut opiskelijatyöpäivän hinta Noste-ohjelman toteutusta tukevat rahoitukset 2003–2009	60
Liite 4. Noste-koulutuksen aloittaneet opiskelijat ja suoritettut tutkinnot / tutkinnon osat vuosina 2003–2009	61
Liite 5. Noste-ryhmä maakunnittain, koulutuksen aloittaneet, aloittaneiden prosenttinen osuus kohderyhmästä sekä opiskelijatyövuodet v. 2003–2009	63
Liite 6. Noste-ohjelman vuosina 2003–2009 toteutuneet opiskelijatyövuodet koulutusaloittain	64
Liite 7. Noste-opiskelun keskeyttäneet koulutusaloittain vuosina 2005–2009	65
Liite 8. Noste-ryhmä VOS-koulutuksessa vuonna 2008	67
Liite 9. Noste-ryhmä tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa vuosina 2002–2008	68
Liite 10. Noste-ryhmä valtionosuusrahoitteisessa oppilaitosmuotoisessa ja oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa vuosina 2002–2008	69
Liite 11. Noste-ryhmä VOS-koulutuksessa ja tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa v. 2008	70

1 Noste-ohjelman taustaa

Vuosina 2003–2009 toteutetulla Noste-ohjelmalla yhteiskunta ohjasi mittavat panostukset vähiten koulutusta saaneiden osaamisen parantamiseen. Ohjelmaan kohdistui monenlaisia odotuksia. Sen odotettiin edistävän tasa-arvoa, lieventävän ennakoitua työvoimapulaa ja nostavan työllisyysastetta. Ohjelmassa käyttöön otettavien erityistoimenpiteiden odotettiin vähentävän vähän koulutusta saaneiden esteitä osallistua koulutukseen. Samalla erityistoimenpiteiden kehittämistyöstä odotettiin tuloksia, joita voitaisiin hyödyntää aikuiskoulutuksen yleisessä kehittämisessä.

Vähiten koulutettuihin on kiinnitetty huomiota erilaisissa suunnitteluasiakirjoissa jo pitkään ennen Noste-ohjelman käynnistymistä. Vuonna 1997 Elinikäisen oppimisen komitea käsitteli heikoimman koulutustason omaavien koulutusta. Komitea esitti, että perusasteen jälkeistä koulutusta vailla olevien tai vanhentuneen toisen asteen koulutuksen omaavien aikuisten tieto- ja osaamistason kohottaminen otettaisiin oppimisen edistämispolitiikan lähivuosien painopisteeksi.

Suomi osallistui vuosina 1998–2003 OECD:n johdolla toteutettuun aikuiskoulutuspolitiikan teematutkintaan. Vuonna 2001 valmistuneessa Suomen arviointiraportissa OECD:n tutkintaryhmä oli pitkälti Elinikäisen oppimisen komitean linjoilla. Raportin mukaan vähiten koulutusta saaneiden suhteellinen asema työmarkkinoilla oli heikkenemässä, kun työmarkkinoille on jatkuvasti tulossa paremmin koulutettuja nuoria. Raportissa nähtiin huonommas-

sa asemassa olevien ryhmien motivointi koulutukseen ja kannustinjärjestelmien luominen koulutuspolitiikan suureksi tulevaisuuden kysymykseksi.

Vasta vuonna 2001 eduskunnan aloitteesta perustetun **Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän** ehdotuksilla oli riittävä poliittinen painoarvo muutosten aikaansaamiseksi. Työryhmä esitti, että vähäisen pohjakoulutuksen omaavien aikuisten koulutustasoa nostettaisiin vuosina 2003–2007 toteutettavalla toimenpideohjelmalla, joka tavoitteen kiireellisyyden ja kohderyhmän laajuuden huomioon ottaen edellyttäisi lisäresursointia.

Noste-ohjelman yleistavoitteet ja sen toteutuskonseptin yleislinjat määriteltiin parlamentaarisen aikuiskoulutusryhmän mietinnössä. Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ja ns. viimeistelyryhmän näkemykset ohjelman tavoitteista, sisällöistä ja toteuttamistavoista kiteytettiin ”Noste-asetuksiin”.

Tavoitetta parantaa vähän koulutettujen työelämässä pysymistä ja urakehitystä ohjelman ns. viimeistelytyöryhmä perusteli erityisesti tasa-arvonäkökulmasta. ”Koulutuksesta on tullut yhä tärkeämpi edellytys työelämässä ja yleensä yhteiskunnassa toimimiselle. Riittävä koulutustaso antaa mahdollisuudet sijoittua työmarkkinoille ja ehkäisee työttömyyttä ennalta pienentämällä riskiä joutua työttömäksi. Se parantaa työntekijän kykyä kehittyä omassa työssään ja osallistua tarvittavaan täydennyskoulutukseen sekä parantaa hänen mahdollisuuttaan liikkua työmarkkinoilla.

Nuorten kohdalla vähimmäistavoitteeksi on katsottu lukion tai ammatillisen peruskoulutuksen suorittaminen. Vaikka oppivelvollisuus päättyy peruskouluun, sen suorittamista ei siis vielä pidetä riittävänä. Koulutuspolitiikan tavoitteena on, että mahdollisimman suuri osa ikäluokasta jatkaa koulutustaan peruskoulun jälkeen. Nykyisin työmarkkinoille siirtyy pelkän peruskoulun varassa ikäluokasta noin 16 %. Erilaisin tukitoimenpitein osuutta pyritään vähentämään.

Työelämässä olevien aikuisten kohdalla perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaminen on edistänyt heidän sijoittumistaan työmarkkinoille ja luonut pohjan osaamisen ajantasaistamiselle työn yhteydessä tai erilaisessa lisäkoulutuksessa. Kun lisäksi työmarkkinoille tulevista nuorista on jo parinkymmenen vuoden ajan viisi kuudennesta ollut perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneita, on enintään perusasteen tutkinnon suorittaneiden suhteellinen kilpailuasemakin jatkuvasti heikentynyt.”

Perusteluissaan viimeistelytyöryhmä viittasi myös tutkimustuloksiin siitä, miten peruskoulutuksen taso on vahvassa yhteydessä myös aikuiskoulutukseen osallistumiseen, ja miten työmarkkina-asema, sosioekonominen asema ja koulutustausta ovat yhteydessä siihen, millaisena ihmiset kokevat koulutusmotivaationsa tai oppimiskykynsä. ”Työttömät, työntekijäasemassa olevat sekä vailla ylemmän toisen asteen koulutusta olevat työlliset ovat vähemmän kiinnostuneita koulutuksesta kuin muut, kokevat muita enem-

män ettei koulutuksesta ole hyötyä, kokevat muita enemmän epäonnistumisen pelkoa ja katsovat muita enemmän, että vähäinen pohjakoulutus on esteenä koulutukseen osallistumiselle.”

Työllisyysasteeseen vaikuttamisen viimeistelytyöryhmä näki erityisesti sosiaaliturvan rahoittamisen näkökulmasta. ”Työllisyysasteen jääminen alhaiseksi pitkällä aikavälillä merkitsisi, että toimeentulojärjestelmien piirissä olevien määrä olisi suuri ja sosiaaliturvan rahoittaminen olisi vaikeaa. Työllisyysasteen nostaminen ja työvoimavarojen laajempi ja tehokkaampi käyttö lieventäisi ongelmaa vähentäessään menoja ja lisätessään vero- ja rahoituspohjaa.” ... ”Ennakoiva koulutus vähentäisi tuotantorakenteiden ja teknologian muutoksissa työttömiksi joutuvien määrää ja vaikuttaisi siten osaltaan työttömyysasteeseen”.

Tulopoliittisessa sopimuksessa vuosille 2001–2002 kiinnitettiin jo huomiota keski-ikäisen väestön puutteelliseen peruskoulutustasoon, mutta tulopoliittinen sopimus vuosille 2003–2004 varsinaisesti tuki koulutustason kohottamisohjelmaa. Vielä seuraavassa tulopoliittisessa sopimuksessa vuosille 2005–2007 vaadittiin lisäresursseja aikuiskoulutukseen. Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman (24.6.2003) mukaan aikuiskoulutusta tuli kehittää parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten pohjalta.

Noste-ohjelman toimeenpano varmistui, kun ohjelmaa varten saatiin valtion talousarvioon vuosina 2003–2007 määräraha, jonka käyttöä ohjattiin vuosittain annetuilla asetuksilla (asetus 45/2007, liite 1).

2 Ohjelman yleiskuvaus

Vuosina 2003–2009 toteutetun aikuisten koulutustason kohottamisohjelman, Noste-ohjelman, tarkoituksena oli parantaa enintään perusasteen tutkinnon suorittaneiden työelämässä pysymistä ja urakehitystä, lieventää suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen aiheuttamaa työvoimavajausta ja vaikuttaa työllisyysasteeseen.

Noste-ohjelman tavoitteeseen pyrittiin

- edistämällä ohjelman piiriin kuuluvien henkilöiden hakeutumista koulutukseen tiedotuksella ja muulla hakevalla toiminnalla¹ (rahoittamalla opintoihin hakeutumista edistäviä toimia erityisrahoituksella)
- parantamalla heidän mahdollisuuksiaan päästä tavanomaisesti rahoitettuun ammatilliseen koulutukseen sekä
- lisäämällä erityisrahoituksella heille tarjolla olevia ammatillisen koulutuksen ja tietotekniikan opiskelijapaikkoja sekä
- lisäämällä erityisrahoituksella heille tarjolla olevia opiskelun tukitoimia yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa.

Ohjelmassa tarjottava koulutus

Noste-asetuksen mukaan ohjelmassa voitiin suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja ja niiden osia, tietokoneen ajokortteja ja niiden osia, vuodesta 2007 lähtien myös tietotyötutkintoja, ja lisäksi viedä kesken jäänyt peruskoulu tai lukio loppuun. Opintotavoitteista tärkein oli ammatillisen tutkinnon tai sen osan tai osien suorittaminen.

Ikäraja

Ohjelman 30 vuoden alaikärajan tarkoituksena oli tehdä selväksi, että kyseessä on aikuisille tarkoitettu ohjelma. Poikkeuksen alaikärajasta tekivät perusopetuksen keskeyttäneet. Koska heidän asemansa työmarkkinoilla katsottiin olevan erityisen vaikea, alaikärajaksi perusopetuksen loppuun suorittamisessa määriteltiin 25 vuotta. Yläikärajaksi asetettiin alun perin 54 vuotta, joka jo ohjelman toisena toimintavuonna nostettiin 59 vuoteen.

¹ Hakevalla toiminnalla pyritään lisäämään ihmisten tietoa tutkinnon suorittamis- ja koulutusmahdollisuuksista ja herättämään kiinnostusta oman osaamisen kehittämiseen. Keskeinen toimintatapa on oppilaitosten ulkopuolelle jalkautuminen. Kun hakevan toiminnan kohteena on työssäkäyvä väestö, toiminta suuntautuu työpaikkojen kautta yksittäisiin henkilöihin. Hakeva toiminta tapahtuu pääosin henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa ja siinä on samoja elementtejä kuin tiedotuksessa, neuvonnassa, konsultoinnissa ja ohjauksessa. Hakeva toiminta voi olla osa laajempaa aikuiskoulutuksen työyhteisöihin suuntaamaa kehittämis- ja palvelutoimintaa.

Osallistujien työmarkkina-asema

Noste-asetuksen mukaan ohjelman tuli kohdistua pääasiassa työssäkäyviin. Ohjelma oli kuitenkin avoin kaikille sen piiriin kuuluville henkilöille työmarkkina-asemasta riippumatta. Työttömillä oli siis mahdollisuus osallistua, mutta pääosin työttömien koulutusmahdollisuuksista huolehdittiin kuitenkin työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen avulla.

Ohjelman määrälliset tavoitteet

Ohjelman tavoitelaajuus määrytyi vuosittaisissa talousarvioissa ilmaistujen osallistujatavoitteiden kautta. Yhteensä näistä muodostui tavoitteeksi, että koulutukseen osallistuisi 39 100 henkilöä, mikä vastaa yli 10 % kohderyhmästä.

Hakeutumista edistävät toimet

Enintään perusasteen tutkinnon suorittaneet ovat tutkimusten mukaan selvästi keskimääräistä vähemmän kiinnostuneita koulutuksesta, katsovat muita enemmän, että koulutuksesta ei ole hyötyä, kokevat muita enemmän epäonnistumisen pelkoa ja tarvitsevat keskimääräistä enemmän tukea opinnoissaan. Siksi heidän opintoihin hakeutumistaan ja opiskeluun motivoitumistaan tulisi edistää erityistoimin.

Noste-asetuksen mukaan ohjelman rahoitusta voitiin käyttää hakevaan toimintaan, tiedotukseen ja neuvontaan sekä muihin toimiin, joilla edistetään koulutukseen hakeutumista.

Maksuttomuus

Noste-ohjelman vuosittaisissa yleisohjeistoissa annettiin Noste-avustuksen hakijoille ohjeita muun muassa hyväksyttävistä kustannuksista. Ohjeiden mukaan opiskelijoilta ei voitu periä opiskelijamaksuja lukuun ottamatta näyttötutkintoon osallistuvilta perittävää lakisääteistä tutkintomaksua.

Opiskelun tukitoimet

Noste-asetuksen mukaan Noste-rahoitusta voitiin käyttää opiskelunvalmiuksia parantaviin ja välineai-

neopintoihin, opinto-ohjaukseen, opintojen ja opiskelun henkilökohtaistamiseen ja muihin opiskelua tukeviin toimiin. Noste-rahoitusta voitiin käyttää opiskelun tukemiseen myös valtionosuusrahoitteisessa ammatilliseen tutkintoon valmistavassa koulutuksessa ja perusopetuksen oppimäärän sekä aikaisemmin keskeytyneiden lukio-opintojen loppuunsaattamisen tukitoimiin.

Oppilaitosten alueellinen yhteistyö

Noste-asetusten mukaan Noste-rahoitusta myönnettiin ensisijaisesti alueellisiin hankkeisiin, joissa järjestettiin sekä opintoihin hakeutumista edistäviä toimia, koulutusta ja tutkintotilaisuuksia että opiskelun tukitoimia.

Kolmikantayhteistyö

Noste-asetuksissa edellytettiin ohjelman toteuttamisessa kolmikantayhteistyötä useilla tasoilla. Koulutuksen järjestäjien edellytettiin toimivan koulutuksen työpaikkakohtaisessa toteuttamisessa yhteistyössä työnantajan ja työntekijöiden kanssa. Noste-ohjelman tarkoitus oli kohottaa erityisesti työssä olevien koulutustasoa. Siksi oli välttämätöntä, että ohjelma suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä työelämän kanssa.

3 Noste-ohjelman hallinnointi

3.1 Ohjausryhmä

Tehtävät

Opetusministeriö asetti 24.1.2003 aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaa varten ohjausryhmän. Ryhmän tehtäväksi tuli

- 1 ohjata aikuisten koulutustason kohottamisohjelman toteuttamista, seurantaa ja arviointia ja tehdä aloitteita ohjelman kehittämiseksi;
- 2 koordinoida ohjelmaan liittyvää koulutus-, kehittämis-, tutkimus- ja selvitystoimintaa ja muita ohjelmaa tukevia toimintoja sekä tehdä aloitteita ohjelmaa tukevien toimintojen käynnistämiseksi;
- 3 edistää ohjelmaa koskevan informaation välittymistä ryhmän jäsenten taustayhteisöille sekä
- 4 laatia ohjelman loppuraportti sekä vuosittaiset väliraportit ohjelman toteutumisesta.

Ryhmän kokoonpano suurimman osan ohjelmakaudesta ja vuonna 2009 ohjelman päättyessä oli:

opetusneuvos Jorma Ahola, Opetusministeriö (pj)

erityisasiantuntija Tuovi Manninen,
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

professori Ari Antikainen, Joensuun yliopisto

johtaja Olli-Pekka Väänänen, Maa- ja
metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK

koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiamies Ralf Sund,
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

osastopäällikkö Kauko Kunnari, Lapin lääninhallitus

kehittämispäällikkö Markku Liljeström, Suomen
Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK

johtaja Martti Pallari, Suomen Yrittäjät

alueyksikön päällikkö Jukka Peltokoski,
Länsi-Suomen lääninhallitus

erityisasiantuntija Päivi Rajala, Suomen Kuntaliitto

kehitysjohtaja Heikki Ravantti,
Työ- ja elinkeinoministeriö

asiantuntija Heikki Suomalainen,
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

johtaja Mika Tammilehto, Opetusministeriö

koulutuspolitiittinen asiamies Tarja Tuominen,
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Opetusneuvos Jorma Aholan puheenjohtajana toimivan ohjausryhmän sihteerinä toimii ohjelman projektipäällikkö Marja Pakaste. Johtaja Martti Pallarin sijasta ryhmässä on toiminut koulutusasiamies Veli-Matti Lamppu Suomen Yrittäjät ry:stä.

Ohjausryhmän toiminta

Ohjausryhmä seurasi ohjelman toteutumista OPTI-raportoinnin² perusteella laadittujen toteutumatietojen avulla; tietoja aloittaneiden opiskelijoiden määristä, suoritettujen tutkintojen ja osatutkintojen määristä sekä määrärahojen jakautumista ohjelman eri toimenpidealueille. Ryhmä tutustui Noste-hankkeisiin projektipäälliköiden esitysten perusteella. Myös Joensuun ja Tampereen yliopiston tutkijat raportoivat ohjausryhmälle Noste-ohjelman seuranta- ja arviointitutkimuksen tuloksia.

Ohjausryhmän jäsenet edistivät tiedotusta omien organisaatioidensa kautta. Työelämän järjestöjen jäsenyys valtakunnallisessa ohjausryhmässä tuki ohjelman tavoitteiden jalkautumista koulutuksen kentällä ja työpaikoilla.

Ensimmäisinä toimintavuosina ohjausryhmä kokoontui 6 kertaa vuodessa. Myöhemmin kokoontumistahti harveni. Heti ensimmäisenä vuonna ohjausryhmä otti kantaa kohderyhmän kriteerien määrittelyyn, josta kentällä käytiin vilkasta keskustelua ensimmäisen vuoden aikana. Ohjausryhmä esitti kohderyhmän yläikärajan nostamista ja kohderyhmän laajentamista myös henkilöihin, joilla on vanhentunut pohjakoulutus. Yläikäraja nostettiinkin jo vuodesta 2004 alkaen 59 vuoteen.

Vuonna 2004, jolloin oppisopimuskoulutus tuli Noste-erityisavustuksen piiriin, ohjausryhmä kiinnitti huomiota hitaaseen oppisopimuskoulutuksen käynnistymiseen ja asetti työryhmän edistämään oppisopimuskoulutuksen leviämistä Noste-ohjelmassa. Jo vuonna 2004 ohjausryhmässä pohdittiin Noste-ohjelman epätasaista käyntiin lähtöä eri maakunnissa ja seutukunnissa. Tämä epätasainen kehitys jatkui kuitenkin koko ohjelman ajan.

Vuonna 2005 ohjausryhmä esitti lisämäärärahan saamista ohjelman toteutukseen. Sitä seurasi 2 miljoonan euron lisärahoitus lisäbudjettiin. Vuonna 2006 keskusteltiin muun muassa hakevan toiminnan tehostamisen tarpeesta opiskelijamäärien lisäämiseksi.

Vuonna 2008 ohjausryhmässä vahvistettiin muistio *Noste-ohjelman kokemuksiin perustuvia näkökulmia*

vähän koulutettujen aikuisten aikuispedagogiikkaan ja aikuispolitiikkaan, joka 24.11.2008 toimitettiin mm. opetusministeriölle, AKKU-johtoryhmälle, työ- ja elinkeinoministeriölle ja Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry:lle.

3.2 Lääninhallitukset

Lääninhallitukset myönsivät valtionavustukset valtionavustuslain (688/2001) ja valtioneuvoston antamien asetusten (liite 1) nojalla. Noste-ohjelman ohjausryhmän esittämiä lisänäkökulmia, jotka oli syytä ottaa huomioon hakemuksia käsiteltäessä olivat:

- 1 Koulutuksen tulee olla kysyntälähtöistä ja perustua myös alueen työelämän osaamistarpeisiin. Alueelliset kehittämissuunnitelmien painotukset huomioidaan.
- 2 Avustus suuntautuu ensisijaisesti työssä oleviin
- 3 Ensisijaisesti avustusta myönnettiin alueellisiin yhteistyöhankkeisiin. Tarkoituksena oli, että alueen eri oppilaitoksissa tarjolla olevat mahdollisuudet näyttäytyivät kokonaisuutena ja opiskelijat voivat muodostaa opiskeluohjelmansa eri oppilaitosten tarjonnasta "yhden luukun periaatteella". Myös tiedotus, neuvonta ja muu opintoihin hakeutumista edistävä toiminta voitiin suunnitella koordinoitusti. Lääninhallitukset joutuivat ohjaamaan joillakin alueilla koulutuksen järjestäjien yhteistyön muotoutumista.
- 4 Hankkeen tuli olla laaja-alainen
Hankkeet muodostuisivat useamman kuin yhden yrityksen henkilöstön koulutuksesta.
- 5 Opiskelun ohjaus, tukitoimet ja henkilökohtaistaminen
Hanke-esityksissä piti käydä ilmi ohjauksen ja neuvonnan hoitaminen "yhden luukun periaatteella". Henkilökohtaistamisen periaate ja tukitoimien järjestäminen piti myös olla huomioitu.
- 6 Hankkeiden tuli olla innovatiivisia onnistuakseen.
Mm. hakevaan toimintaan tarvitaan hyviä käytäntöjä. Lisäksi hankkeiden realistisuuteen, toteuttajan sitoutuneisuuteen ja toimitusvarmuuteen kiinnitettiin huomiota avustusten jaossa.

² Oppilaitostietojärjestelmä OPTI, Opetushallitus

Noste-ohjelman rahoitukseen liittyvää tietotusta ja neuvontaa tehtiin kaikissa lääninhallituksissa ja niiden toimipisteissä. Myös koulutustilaisuuksia ja yhteisiä tapaamisia järjestettiin. Lääninhallitusten edustajat osallistuivat voimavarojensa mukaan myös oman alueensa hankkeiden ohjausryhmien toimintaan. Itä-Suomen läänissä koottiin systemaattisesti Noste-opiskelijoiden koulutuspalautetta ja Etelä-Suomen lääni tuotti hankkeidensa kanssa yhteistyössä ns. Hakeva-projektissa vuosina 2003–2005 tilastotietoa toimialueelleen eläköityvien ja Nostekohderymän määristä ammattiluokittain.

3.3 Noste-ohjelma työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaa toteutettiin olemassa olevilla palveluilla ja resursseilla ilman lisäresursointia. Työ- ja elinkeinoministeriön edustus oli mukana valtakunnallisessa Noste-ohjelman ohjausryhmässä.

Noste valtionavustusta koskeissa valtioneuvoston asetuksissa säädettiin myös työelämäyhteistyöstä aluetasolla. Asetuksen 6 §:n mukaan lääninhallitusten ja työvoima- ja elinkeinokeskusten yhteistyöeliminä toimivat ennakointi- ja hankintatoimikunnat. Lisäksi paikallistasolla työvoimatoimistojen ja Nostehankeryhmien välillä tarvittiin hyvää tiedonvälitystä. Yhteiset työryhmät varmistivat säännöllisen tiedonvaihdon, yhteisen suunnittelun ja seurannan.

Noste kannattaa

Varmista, että olet haluttu työmarkkinoilla
nyt ja tulevaisuudessa!

www.noste-ohjelma.fi

Noste-esityksen kansilehti. Suunnittelu: Sky Advertising Oy

4 Aikuisten koulutustason kohottamisohjelman rahoitus

Opetusministeriön toimialalla rahoitus ohjelman toteuttamiseen muodostui valtionosuusrahoituksesta ja valtionavustuksesta.

Ensisijaisena rahoitusmuotona Noste-kohderyhmän kouluttamiseen oli normaali aikuiskoulutuksen perusrahoitus. Opetusministeriö vahvistaessaan Noste-ohjelman vuosina ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuuden perusteena käytettävät opiskelijatyövuodet kiinnitti koulutuksen järjestäjien huomiota muun muassa Noste-kohderyhmään: ”Opetusministeriö pitää tärkeänä, että ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjät suuntaavat koulutusta aktiivisesti myös työikäiselle aikuisväestölle, jolta puuttuu ammatillinen koulutus tai jonka koulutus on vanhentunut sekä ottavat hakevan toiminnan ja koulutuksen kehittämisessä huomioon Noste-ohjelmasta saadut kokemukset ja ohjelman puitteissa kehitetyt hyvät käytännöt” (38/221/2007 13.11.2007).

Ohjelman piiriin kuuluvia henkilöitä voitiin ohjata tämän lisäksi oppisopimuskoulutuksena toteuttavaan ammatilliseen peruskoulutukseen, jonka järjestämiselle valtionosuusrahoituksella ei ole määrällisiä rajoituksia.

Toisen osan koulutusrahoitusta muodostavat lääninhallitusten myöntämät valtionavustukset, jotka sisältyivät vuosina 2003–2007 valtion talousarvioihin. Talousarvioihin sisältynyt 124,5 milj. euroa jakautui eri vuosille seuraavasti:

2003	12 milj. euroa
2004	19,5 milj. euroa
2005	28 milj. euroa
2006	30 milj. euroa
2007	35 milj. euroa

Määrärahat olivat luonteeltaan kolmivuotisia siirtomäärärahoja. Vuoden 2007 budjetissa oli viimeinen määrärahavaraus Noste-ohjelman toteuttamista varten. Sitä voitiin siis käyttää vuoden 2009 loppuun asti, jolloin viimeiset Noste-määrärahoilla rahoitetut koulutukset päättyivät.

Rahoituksen käyttöä säätelivät vuosittain annetut asetukset aikuisten koulutustason kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta (liite 1). Asetusten mukaan avustuksia voitiin myöntää

- koulutuksen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen: ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot ja niiden osat sekä kansalliset tai eurooppalaiset tietokoneen ajokortit ja tietotyötutkinnot ja niiden osat
- opiskelun tukitoimiin, mm: opiskelunvalmiuksia parantavat opinnot, välineaineopinnot, opinto-ohjaus, opintojen ja opiskelun henkilökohtaistaminen
- opintoihin hakeutumista edistäviin toimiin, mm: hakeva toiminta, tiedotus ja ohjaus.

Valtionavustuksella rahoitettavat opiskelun tukitoimet voitiin kohdistaa myös valtionosuusrahoitteiseen ammatilliseen tutkintoon valmistavaan koulutukseen sekä

perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen tai kesken jääneiden lukio-opintojen loppuun suorittamiseen.

Valtionavustus jaettiin vuosittain lääninhallitusten käyttöön kunkin läänin Noste-kohderyhmän suhteellisen osuuden mukaan, kuten seuraavassa taulukossa 1 on esitetty.

Taulukko 1. Noste-rahoituksen jakautuminen lääneihin

Lääninhallitukset	Noste-ryhmän %	Rahoitusosuus 2003–2007 (€)
Etelä-Suomen lääni	45,1	53 340 000
Länsi-Suomen lääni	35,6	42 841 400
Itä-Suomen lääni	9,6	13 317 200
Oulun lääni	6,8	9 488 900
Lapin lääni	2,9	5 512 000

Noste-rahoitteisen opiskelijatyöpäivien keskimääräiset kustannukset (liite 3) vastaavat muun aikuis-koulutuksen kustannuksia. VOS -rahoitteisessa opiskelijatyöpäivän hinnassa on laitehankintoihin

ym. liittyviä kustannuksia, joita Noste-koulutuksen opiskelijatyöpäivän hintaan ei ole yleensä sisällytetty. Tukitoimien ja henkilökohtaisen ohjauksen osuus nostaa kuitenkin hintaa siten, että koulutuksen hintataso on samaa suuruusluokkaa muun aikuis-koulutuksen kanssa. Opiskelijatyöpäivän hinnan vaihtelu lääneittäin johtuu alueellisesti vaihtelevista ja kustannuksiltaan erilaisista koulutusaloista. Noste-ohjelman toiminnan kustannuksia olivat lisäksi hakevan toiminnan kustannukset ja erillisten tukitoimien kustannukset. Näiden kustannusten osuuksista on lisää luvussa 9.5.

Ohjelman toteutusta tukeva muu rahoitus

Ohjelman toteutusta tuettiin lisäksi koordinointiin, tiedotukseen ja muuhun kehittämiseen varatulla rahoituksella, joka oli yhteensä 1 653 000 euroa, tutkimusrahoituksella suuruudeltaan 911 000 euroa sekä valtakunnallisten ja alueellisten koulutustilaisuuksien järjestämiseen suunnatulla 740 000 eurolla (liite 3).

5 Noste-ohjelman hankkeet

Noste-hankkeita oli ohjelman alkaessa vuonna 2003 yhteensä 68 (7 ruotsinkielistä). Hankkeita oli vuoteen 2007 mennessä yhdistynyt siten, että kokonaismäärä oli 59 hanketta, joista kuusi oli ruotsinkielisiä (taulukko 2 ja liite 2). Hankkeet olivat pääosin alueellisia ja maakunnallisia monialaisia verkostohankkeita. Laajoissa maakunnallisissa hankkeissa oli 20–30 oppilaitosta edustaen useampaa koulutuksen järjestäjätahoa. Kolme hanketta oli yhden koulutusalan hankkeita. Kullakin hankkeella oli ohjausryhmä, joka koostui hankkeessa mukana olevien oppilaitostahojen, työelämän järjestöjen ja työvoimahallinnon edustajista.

Aluehankkeissa koordinointi- ja hallinnointivastuu kuului yhdelle koulutuksen järjestäjälle (liite 2). Hallinnoivan hankkeen kautta kulki keskitetysti koko oppilaitosverkoston Noste-toiminnan rahoitusliikenne. Hankkeita koordinoi projektipäällikkö/hankekoordinaattori. Koordinaattori hoiti keskitetysti valtionavustushakemukset ja koulutusesitykset ao. lääninhallitukseen. Tavallisesti koordinaattorin tehtäviin kuului hallinnollisen rahoitusliikenteen hoitamisen ohella tiedotus ja opintoneuvonta. Noin kolmasosassa hankkeita tämä neuvonta ja ohjaus oli ns. ”yhden luokun” toteutus, jolloin koordinaattori toimi kaikkien yhteistyöoppilaitosten koulutuksen tiedottajana ja neuvojana.

Yksi hankkeista oli valtakunnallinen hakevan toiminnan hanke, joka hallinnollisesti liitettiin Etelä-Suomen lääninhallituksen hankkeisiin. Osaa-

va pärjää -hanketta koordinoi ja johti SAK. Kaikki Noste-hankkeet yhteistyöoppilaitoksineen löytyvät 31.12.2010 asti (tämän jälkeen opetusministeriön arkistosta) sivustolta www.noste-ohjelma.fi läänikohtaisista hankeluetteloista.

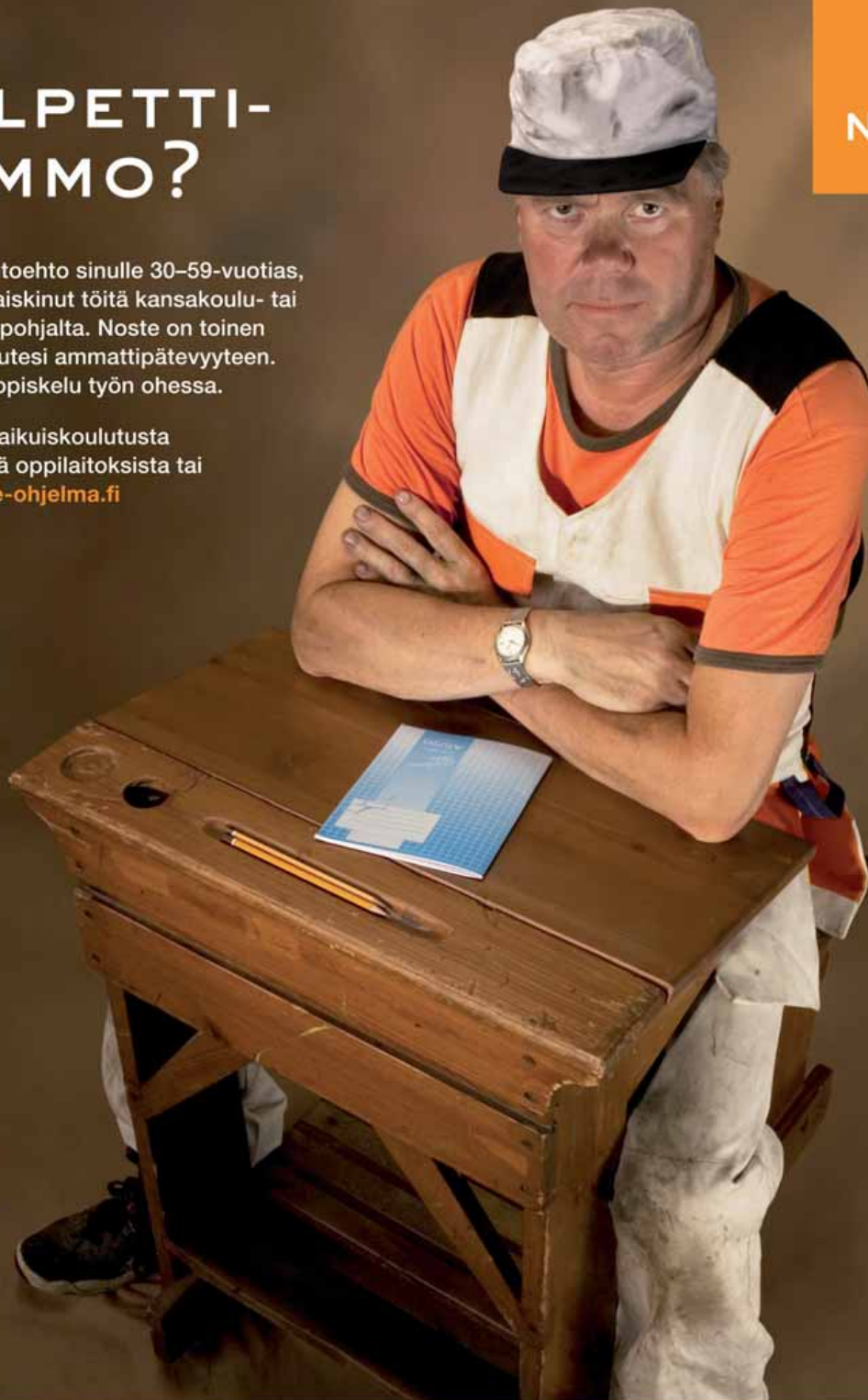
Taulukko 2. Noste-hankkeiden lukumäärä lääneittäin

Läänit	suomenkieliset	ruotsinkieliset
Etelä-Suomen lääni	17	3
Länsi-Suomen lääni	16	3
Itä-Suomen lääni	7	-
Oulun lääni	9	-
Lapin lääni	4	-
Yhteensä	53	6

PULPETTI- KAMMO?

Nyt on vaihtoehto sinulle 30–59-vuotias, joka olet paiskinut töitä kansakoulu- tai peruskoulupohjalta. Noste on toinen mahdollisuutesi ammattipätevyyteen. Maksuton opiskelu työn ohessa.

Lisätietoja aikuiskoulutusta järjestävistä oppilaitoksista tai www.noste-ohjelma.fi

NOSTE • TOINEN MAHDOLLISUUTESI

Noste-rekka kiertää kertomassa Noste-koulutuksesta. Tule tutustumaan!

6 Tiedotustoiminta

Tiedotusstrategiaksi otettiin monitasoinen ja mahdollisimman avoin tiedotus, jota toteutettiin keskitetysti valtakunnallisella tasolla, aluetasolla ja paikallisella tasolla. Noste-ohjelman yleisilme luotiin valtakunnallisella tiedotuksella, jolla pyrittiin lisäämään ohjelmaa koskevaa yleistä tietoisuutta. Yhteinen yleisilme luotiin logolla, tunnusvärillä (oranssi), eri kohderyhmille (Noste-opiskelijat, työnantajat) suunnatuilla esitteillä, sloganeilla ja julisteilla. Konkreettinen koulutustarjontaa koskeva tiedotus ja hakeva toiminta tapahtui alue- ja paikallistasolla, jossa hyödynnettiin valtakunnallista tiedotusmateriaalia. Noste-hankkeiden sisäisellä tiedotuksella oli tärkeä rooli integroitaessa Noste-projektitoimintaa oppilaitosten muuhun aikuiskoulutustoimintaan. Ohjelman keskitetyt tuotetut Nostetta-lehdet levittivät tietoa hyvistä käytännöistä. Sivuston www.noste-ohjelma.fi avulla ohjelma pyrittiin tekemään näkyväksi kaikille ryhmille; kohdejoukolle, työelämälle ja kouluttajille. Sivustolle tallennettiin hankkeiden kokoonpano ja yhteystiedot, ohjausryhmän pöytäkirjat, ohjeistot, tiedot kouluttajille tarjolla olevista koulutuksista, tiedotteet, julkaisut, tutkimukset ja kuvauksia hyvistä käytännöistä.

Tiedotusta välitettiin medialle vuosittain. Myös mainoksia ja opiskelijakuvauksia levitettiin maakuntalehtien välityksellä. Vuonna 2006 pyrittiin

tehostamaan hakevan toiminnan panostusta Nosterekkakiertueen ja Pulpettikammo-kampanjan avulla.

Nosteen rekkakiertue oli uudennainen hakevan toiminnan kokeilu Noste-ryhmän tavoittamiseksi. Kiertueen aikana 5.9.–13.10.2006 Noste-logoilla ja Pulpettikammo-mainoksilla teipattu jenkkirekka kiersi Suomea 28 Noste-hankeen alueella yhteensä 44 paikkakunnalla. Kiertueen aikana tapahtuneesta tiedotuksesta, neuvonnasta ja ohjauksesta sekä siihen liittyvistä tapahtumista vastasi kunkin alueen Noste-hankkeet. Usealla paikkakunnalla neuvontatyöhön osallistuivat myös Lukineuvola-hankkeen ja lukiyhdistysten edustajat. Kiertueen aikana tavoitettiin 4 000–5 000 koulutuksesta kiinnostunutta. Kiertueesta tehtiin yli 100 mediajuttua. Noste-ohjelman kustantamana julkaistiin koko sivun Pulpettikammo-mainos kaksi kertaa Iltalehdessä, kerran Metalliliiton Ahjossa ja kerran SAK:n Palkkatyöläisessä. Alueellisia Noste-hankkeitten kustantamia kiertueilmoituksia, jotka noudattivat samaa Pulpettikammo-teemaa, julkaistiin n. 50 lehdessä. Kampanjaa tuki myös radiomainonta (Sävelradio) kuuden viikon ajan. Lisäksi hankkeet toteuttivat suoramainontaa, tekivät omia Noste-lehtiä, aikuiskoulutusliitteitä ja mm. paikallisbussien valomainontaa.

Radiomainoksen Noste-biisin lauloi Harri Marstio,
(san. Sky Advertising Oy, säv. Soundart Oy):

Koulu ei ollut mun juttu, pulpettikammo liian tuttu.
Kyllä työtä silti riitti, palkkapussi siitä kiitti.
Vuodet vierä ja maailma muuttu,
loppuuko työt, kun paperit puuttu.

Pelin menetetyksi luulin,
kunnes Noste-ohjelmasta kuulin.
Ei kun hanaa, minä poika annan palaa.
Noste tietä avaa, Noste tietä avaa...

Noste-ohjelma osallistui moniin näyttelyihin, semi-
naareihin ja messutapahtumiin.

Kanta-Hämeen Noste-hanke Noste-rekan kera jalkautuneena Hämeenlinnan torilla

7 Hanketoimijoiden koulutus ja hyvien käytäntöjen levittäminen

7.1 Seminaarit ja koulutustilaisuudet

Noste-ohjelmaa vauhditettiin liikkeelle vuoden 2003 Aikuisopiskelijanviikon tapahtumilla, joista suurin oli Finlandia-talossa 6.10. Aike Oy:n järjestämä seminaari. Hankkeiden toimijoille järjestettiin vuosittain keskitetysti koulutusta ja seminaareja, osa niistä yhteistyössä ammatillisten opettajakorkeakoulujen (HAMK ja OAMK) kanssa. Vuonna 2004–2005 järjestettyjen koulutuspäivien tavoitteena oli kohottaa kouluttajien pedagogisia valmiuksia vähän koulutettujen aikuisten tavoittamisessa ja koulutuksessa. Myös Nosteen verkostoitumista pyrittiin tukemaan vuonna 2005 läänikohtaisilla seminaareilla, joissa Tampereen yliopiston Nostetutkijat toimivat kouluttajina. Vuonna 2006 hyviä kokemuksia ohjelman toteutuksesta levitettiin seminaareissa ja benchmarking-toiminnalla. Benchmarking-toiminnan lähtökohtana oli systemaattinen oman toiminnan arviointi, kehittämiskohteiden esiin nostaminen sekä kehittämistoimenpiteiden suunnittelu käyttäen hyväksi muiden hankkeiden hyviin käytäntöihin tutustumista. Kehittämistyöhön lähti 20 hanketta, joita HAMK ja Oulun seudun ammatillinen opettajakorkeakoulu ohjasivat. Tämä hanke lisäsi hyvien käytäntöjen tuntemusta ja valtakunnallista leviämistä.

Vuosina 2007–2008 jatkettiin edelleen Noste-ohjelman lupaavien käytäntöjen levittämistä alueellisilla

Noste tietä avaa -seminaareissa ja *Noste-työn jälkiä* -workshopeissa.

Kouluttajille tarjottiin keskitettyä koulutusta vuosittain myös Aikuisopiskelijanviikon valtakunnallisten seminaarien yhteydessä omissa teemaryhmissä.

Vuosina 2003–2006 opetusministeriö jakoi rahoitusta myös alueellisten ja paikallisten koulutustilaisuuksien järjestämiseksi. Rahoitus osoitettiin käytettäväksi oppilaitosten ja työelämän yhteistyön kehittämiseen, koulutuksen järjestäjien keskinäisen yhteistyöverkoston luomiseen ja vahvistamiseen sekä oppilaitosten henkilöstön valmiuksien kohottamiseen vähän koulutusta saaneiden aikuisten ohjauksessa ja koulutuksen järjestelyissä. Alueelliset hankkeet käyttivät aktiivisesti hyväkseen rahoitusta järjestäen hankkeiden sisäisiä ja hankkeiden yhteisiä koulutuksia.

Aikuiskoulutuksen harppaus – Noste-ohjelman päätösseminaarissa 19.–20.8.2009 Turussa esiteltiin vielä kootusti Noste-ohjelman aikana syntyneitä lupaavia käytäntöjä.

Seminaarissa annettiin myös tunnustusta Noste-ohjelman toimijoille ja yhteistyökumppaneille, jotka olivat sitoutuneesti, kannustaen ja tuloksellisesti tehneet työtään omissa rooleissaan ohjelman parissa. Opetusministerin allekirjoittaman kunniakirjan otti vastaan 29 toimijaa, heidän joukossaan kouluttajia, projektipäälliköitä, työelämän edustajia, työyhteisöjä ja pätevyysluotseja.

7.2 Julkaisut

Hyviä käytäntöjä esitteleviä julkaisuja tehtiin vuosina 2006–2009 kouluttajien ja työelämän käyttöön.

Hulkari Kirsti, Kosonen Toni, Luukkainen Anne ja Pakaste Marja. Hyvästi pulpettikammo! Lupaavia käytäntöjä aikuiskoulutukseen. Opetusministeriö. Noste-ohjelma 2008.

Hulkari Kirsti ja Marja Pakaste. Aikuisopiskelijaa ei jätetä. Aikuisopiskelun ohjaus ja tukitoimenpiteet. Opetusministeriön julkaisuja 2007:40.

Pakaste Marja ja Laukkanen Hanne. 2006. Hakeva löytää. Hakevan toiminnan hyviä käytäntöjä kouluttajille ja koulutusyhdyshenkilöille oppilaitoksissa ja työpaikoilla. Opetusministeriö. Noste-ohjelma.

Työelämään nostetta – näin se syntyi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:60.

Julkaisut on tehty projektipäällikön koordinoimana yhteistyössä tutkijoiden ja hankevetäjien kanssa. Pääosin tutkijoiden yhteistyönä tuotettiin lisäksi Noste-ohjelman vaikutuksia arvioiva julkaisu:

Noste-ohjelma – aikuiskoulutuksen harppaus?
Opetusministeriön julkaisuja 2009:35.

Julkaisut ovat olleet käytettävissä Noste-ohjelman nettisivuilla www.noste-ohjelma.fi (31.12.2010 asti) ja painettuina versioina (Uudenmaan ELY-keskus/sirkka.rajala@ely-keskus.fi). Opetusministeriön julkaisusarjassa ilmestyneet julkaisut löytyvät sivustolta www.minedu.fi/OPM/Julkaisut ja Yliopistopainon kirjamyynnistä (books@yliopistopaino.fi).

8 Seurannan ja arvioinnin organisointi

Noste-ohjelman seuranta ja arviointi tapahtuu useiden tietolähteiden avulla.

Tiedon tuottajat ja tietolähteet on koottu kuvioon 1.

Noste-ohjelmaan liittyvää tutkimusta on koordinoitunut opetusministeriön 11.9.2003 asettama tutkimusohjelmaryhmä, jossa toimivat vuosina 2003–2009 kuuluivat Joensuun yliopiston edustajat Ari Antikainen, Hanne Kokkila (myöh. Laukkanen), Arja Huusko, Anne Luukkainen (myöh. Pitkänen), Toni Kosonen ja Jonna Tossavainen sekä Tampereen yliopiston AkTkk:n edustajat Seija Mahlamäki-Kultanen ja Kirsti Hulkari, Tilastokeskuksen edustajana Irja Blomqvist, opetusministeriön edustajat Jorma Ahola ja Ville Heinonen ja ohjelman projektipäällikkö Marja Pakaste (pj).

Valtionavusteisella ns. erityisrahoituksella opiskelevien määrrien kehitystä seurattiin OPTI -oppilaitostietojärjestelmään tallennettujen tietojen perusteella. Tähän rekisteriin lääninhallitukset tallensivat kaikki Noste-ohjelman valtionavustuspäätökset, maksetut avustukset sekä koulutuksen aloitusilmoitusten ja maksatushakemusten sisältämät opiskelija- ja koulutustiedot.

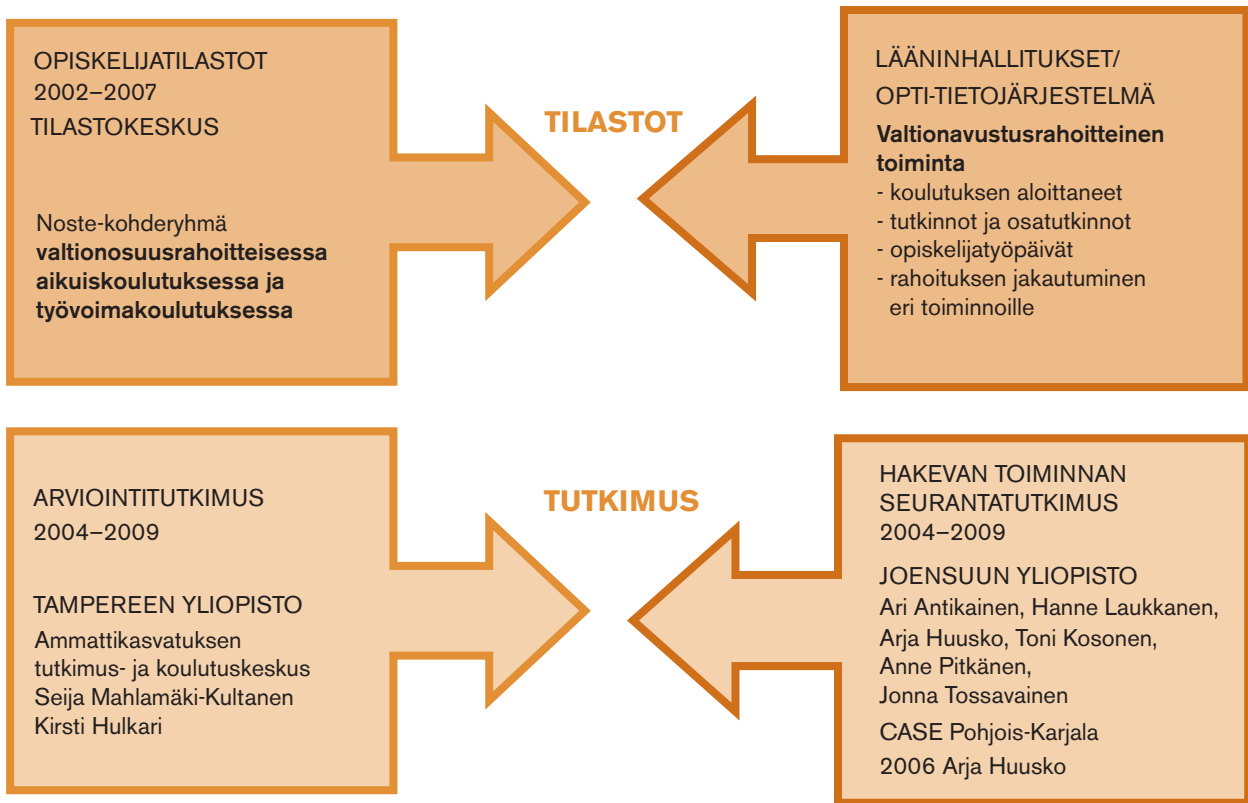
Valtionosuusrahoitteisessa tutkintoon valmistavassa koulutuksessa, tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa ja lukiossa opiskelevien vailla perusteen jälkeistä koulutusta olevien 30–59-vuotiaiden

määrien kehitystä seurattiin Tilastokeskuksen tuottamien koulutustilastojen valossa.³

Noste-ohjelman laadullista arviointia ja seuranta tehtiin Tampereen ja Joensuun yliopistoissa toimeksiantotutkimusten avulla. Lähes koko ohjelmakauden jatkunut tutkimustoiminta kohdistui hakevaan toimintaan, koulutuksen neuvontaan ja opiskelun ohjaukseen, tukitoimenpiteisiin, työssä oppimiseen, koulutuksen järjestäjien alueelliseen verkostotoimintaan ja koulutuksen vaikuttavuuteen. Lisäksi Tampereen yliopiston Eduta-instituutti teki vuonna 2004 tutkimusraportin työssä oppimisesta Noste-ohjelmassa.

Joensuun ja Tampereen yliopiston Noste-tutkijat olivat aktiivisessa roolissa, kun ohjelman tutkimustuloksia tiedotettiin ja hyviä käytäntöjä koottiin alueellisissa Noste-työn jälkiä -tilaisuuksissa. Tutkijat osallistuivat myös lupaavien käytäntöjen kuvaukseen koottujen aineistojen pohjalta. Tampereen ja Joensuun yliopistojen tutkijat tuottivat yhteistyössä vuonna 2009 ohjelman vaikutuksia käsittelevän raportin Noste-ohjelma – aikuiskoulutuksen harppaus? Tutkimusraportit ovat olleet saatavissa Noste-ohjelman sivustolta www.noste-ohjelma.fi, jossa ne ovat nähtävissä 31.12.2010 asti. Tämän jälkeen sivusto on tallennettuna CD:lle opetusministeriön arkistossa. Tutkimusraportit on koottu tämän raportin lähdeluetteloon.

³ Tilastokeskuksen opiskelijatilastot on tilastoitu 20.9. poikkileikkauslukuina ja ne voivat sisältää samoja opiskelijoita useampana vuonna, kun taas Noste-ohjelmassa tilastoitiin koulutuksen aloittaneet opiskelijat. Tällöin samoja opiskelijoita tilastoitiin useampaan kuin yhteen kertaan vain tapauksissa, kun he aloittivat esimerkiksi ammatillisen tutkinnon ja tietotekniikan ajokorttikoulutuksen.

Kuvio 1. Noste-ohjelman seuranta ja arviointi

9 Noste-ohjelman toteutuminen valtionavusteisen koulutuksen avulla

9.1 Koulutuksen aloittaneet opiskelijat ja opiskelijatyövuodet

Noste-ohjelman vuosina 2003–2009 erityisrahoitteisen koulutuksen aloitti yhteensä 25 680 henkilöä, joista ruotsinkielisten opiskelijoiden osuus oli 878 (3,4 %) opiskelijaa.

Tulosta arvioitaessa on syytä huomioida, että vuosina 2003–2008 edellä mainitun lisäksi on Noste-opiskelijoita ollut opiskelemassa 66 000³ (oppilaitosmuotoinen ja oppisopimusmuotoinen koulutus

yhteensä 20.9. opiskelijatilanne, Tilastokeskus) VOS-rahoitteisessa koulutuksessa (luku 10).

Taulukosta 3 voi todeta opiskelijamäärien vuosittaisen kehityksen vuosina 2003–2009. Myös aikaisempien vuosien opiskelijamäärät on tarkistettu Opti 22.2.2010 rekisteritietojen mukaan.

Liitteen 4 taulukosta ilmenee erityisrahoitteisen Noste-koulutuksen aloittaneiden opiskelijoiden määrät lääneittäin ja koulutusaloittain vuosina 2003–2009.

Noste-opiskelijoiden suhteellinen osuus on keskimäärin 7,3 % koko kohderyhmästä, joka ohjelman

Taulukko 3. Noste-opiskelijat vuosina 2003–2009 ja ruotsinkielisessä koulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa, ATK-ajokorttikoulutuksessa aloittaneiden osuus. Opti 22.2.2010

Vuosi	Aloittaneet Noste-rahoituksella	Ruotsinkielisten osuus aloittaneista		Aloittaneista oppisopimuskoulutuksessa		Aloittaneista ATK-ajokortteja	
		N	%	N	%	N	%
2003	1 616	49	3,0	-	-	839	51,9
2004	5 227	172	3,3	247	4,7	2 304	44,1
2005	5 528	268	4,8	381	6,9	2 177	39,4
2006	4 974	168	3,4	373	7,5	1 695	34,1
2007	4 860	144	3,0	231	4,8	1 585	32,6
2008	2 436	57	2,3	88	3,6	878	36,0
2009	1 039	20	1,9	25	2,4	411	39,6
<i>Yhteensä</i>	25 680	878	3,4	1 345	5,2	9 889	38,5

³ Tilastokeskuksen opiskelijatilastot on tilastoitu 20.9. poikkileikkauksilukuina ja ne voivat sisältää samoja opiskelijoita useampana vuonna, kun taas Noste-ohjelmassa tilastoitiin koulutuksen aloittaneet opiskelijat. Tällöin samoja opiskelijoita tilastoitiin useampaan kuin yhteen kertaan vain tapauksissa, kun he aloittivat esimerkiksi ammatillisen tutkinnon ja tietotekniikan ajokorttikoulutuksen.

alkaessa oli 350 626 henkilöä. Maakunnalliset erot Noste-ryhmän tavoittamisessa ilmenevät liitteen 5 taulukosta; suhteelliset osuudet kohderyhmän tavoittamisessa vaihtelevat 3,9 prosentista 12,4 prosenttiin. Kanta-Häme ja Pohjois-Savo pääsivät yli tavoitteeksi asetetun 10 prosentin kohderyhmästä ja Päijät-Häme sekä Pohjois-Karjala ylsivät liki tavoitteeseen.

Opiskelijatyövuodet

Koulutuksen aloittaneiden opiskelijoiden rinnalla on syytä tarkastella koulutuksen laajuutta, joka on ilmaistu opiskelijatyövuosina. Koko maassa Noste-rahoituksella suoritettuja opiskelijatyövuosia vuosina 2003–2009 tuli kokoon reilut 12 000 opiskelijatyövuotta.

Tämän avulla voidaan laskea, että Noste-koulutusten keskimääräinen kesto on ollut noin puoli vuotta. Opiskelijatyövuosien määrä maakunnittain ilmenee liitteen 5 taulukosta.

Noste-koulutuksen laajuuden vaihtelu on huomattava eri maakunnissa johtuen mm maakuntien koosta ja väestömäärästä ja -rakenteesta, Keski-Pohjanmaan 180 opiskelijatyövuodesta 3 339 opiskelijatyövuoteen Uudellamaalla. Uudenmaan jälkeen laajinta koulutustoimintaa on ollut Varsinais-Suomessa

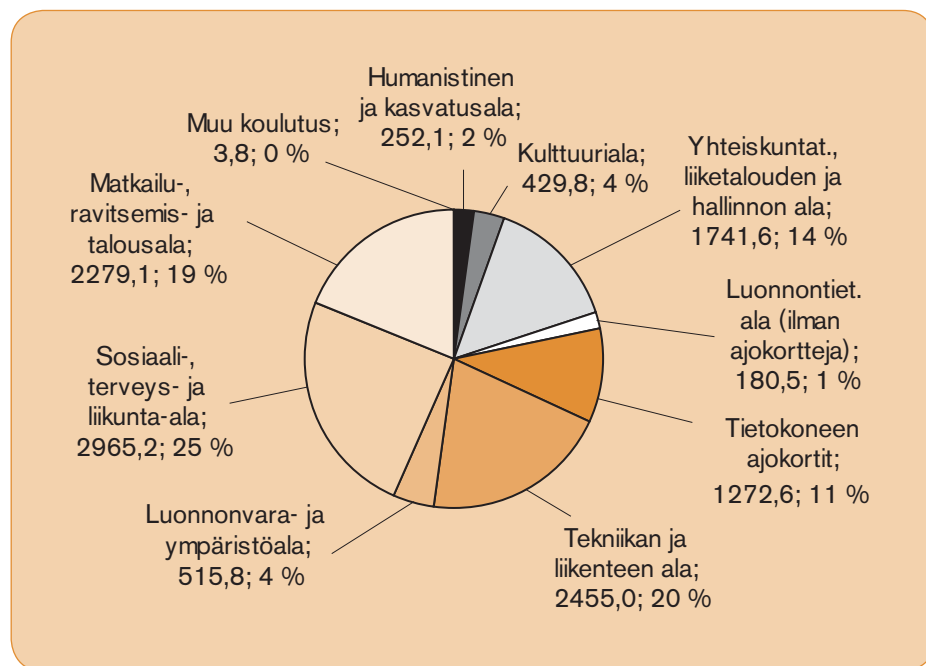
(1 150 otv), Pohjois-Pohjanmaalla (656 otv) ja Päijät-Hämeessä (595 otv).

Opiskelijatyövuodet lääneittäin ja koulutusaloittain on esitetty liitteessä 6. Kuviossa 2 ilmenee opiskelijatyövuosien jakautuminen koulutusaloittain.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla opiskelijatyövuosia on suoritettu eniten (25 %). Seuraavina tulevat Tekniikan ja liikenteen ala (20 %), matkailu-, ravitsemis- ja talousala (19 %) ja yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala (14 %). Tietotekniikan ajokorttien osuus oli 11 %.

9.1.1 Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutus tuli Noste-rahoituksen piiriin toisena toimintavuonna 2004 eikä sen osuus noussut kovin merkittäväksi koko aikana. Oppisopimusmuotoisen koulutuksen aloitti ko. rahoituksen turvin 1 345 (5,2 %) opiskelijaa. Vuonna 2006 osuus nousi kuitenkin 7,5 prosenttiin kaikista aloittaneista (taulukko 3). Samanaikaisesti Noste-ryhmän aikuiset ovat osallistuneet valtionosuusrahoitteeseen oppisopimusmuotoiseen koulutukseen (luku 10). Heidän kokonaismääränsä VOS-rahoitteisessa oppisopimuskoulutuksessa vastaavana aikana on ollut yli 40 000³ opiskelijaa (20.9. opiskelijatilanne, Tilastokeskus).

Kuvio 2. Suoritettujen opiskelijatyövuosien jakautuminen koulutusaloittain. Yhteensä 12 095,5 opiskelijatyövuotta. Opti 26.2.2010.

9.1.2 Tietotekniikkakoulutus

Opiskelijoista 9 889 valitsi opintokohteekseen tietokoneen ajokorttikoulutuksen. Tämä on 38,5 % koulutuksen aloittaneista (taulukko 3).

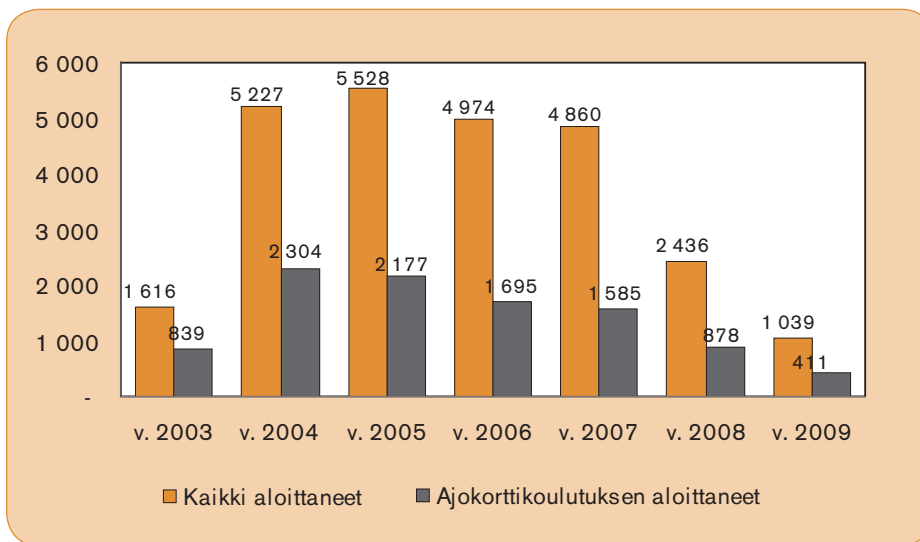
Tietokoneen ajokorttikoulutusten osuus on ollut tuntuva koko Noste-ohjelman toimintakauden ja erityisesti ensimmäisenä vuotena (kuvio 3). ATK-koulutuksen osuus on tasaisesti pienentynyt ja ammatillisten tutkintojen osuus suurentunut vuodesta 2003 alkaen aina vuoteen 2007 asti. Kahden viimeisen toimintavuoden aikana kehitys kääntyi taas toiseen suuntaan, kun pitkäkestoisiin ammatillisiin

koulutuksiin ei ollut enää määrärahaa riittävästi jäljellä, ja koulutusta tarjottiin aikaisempaa enemmän lyhytmuotoisissa ATK-ajokorttikoulutuksissa.

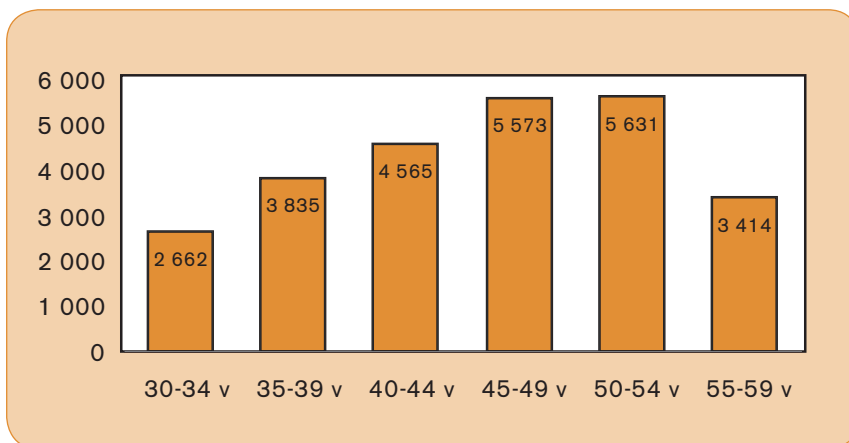
Tietotekniikan ajokorttikoulutuksella pyrittiin lisäämään opiskeluvalmiuksia ja alentamaan ammatilliseen tutkinnon suorittamisen kynnystä.

9.1.3 Ikäjakautuma

Kolme neljäsosaa kaikista koulutuksen aloittaneista oli vähintään 40-vuotiaita ja 35 % vähintään 50-vuotiaita (kuvio 4). Lukumäärältään suurin opiskelijaryhmä sijoittui ikäryhmään 50–54-vuotiaat.

Kuvio 3. Noste-koulutuksen aloittaneet opiskelijat ja tietokoneen ajokorttikoulutuksen osuus aloittaneista vuosittain. Opti 19.4.2010.

Kuvio 4. Noste-koulutuksen aloittaneet ikäryhmittäin. Opti 19.4.2010.

9.1.4 Sukupuolijakauma

Naisten, työttömien ja yrittäjien määriä Noste-koulutuksessa alettiin koota vasta vuodesta 2005 alkaen (taulukko 4).

Naisten ja miesten osuus Noste-koulutuksessa on vuosina 2005–2009 ollut suhteellisen tasaisesti jakautunut. Naisten osuus oli keskimäärin 53 % ja miesten 47 % (taulukko 4 ja kuviot 5 ja 6). Vuosi 2005 erosi

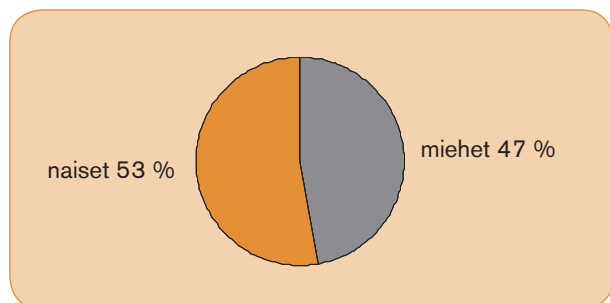
muista toteutusvuosista siten, että miesten osuus koulutuksen aloittaneista kohosi noin 59 % prosenttiin.

Aikuiskoulutustutkimuksen 2006⁴ (Tilastokeskus) mukaan Noste-kohderyhmän naisista 41 % ja miehistä 35 % osallistui aikuiskoulutukseen. Kun koulutustasona oli vähintään toisen asteen tutkinto, myös osallistuminen aikuiskoulutukseen kasvoi; naisista 67 % ja miehistä 53 % osallistui aikuiskoulutukseen.

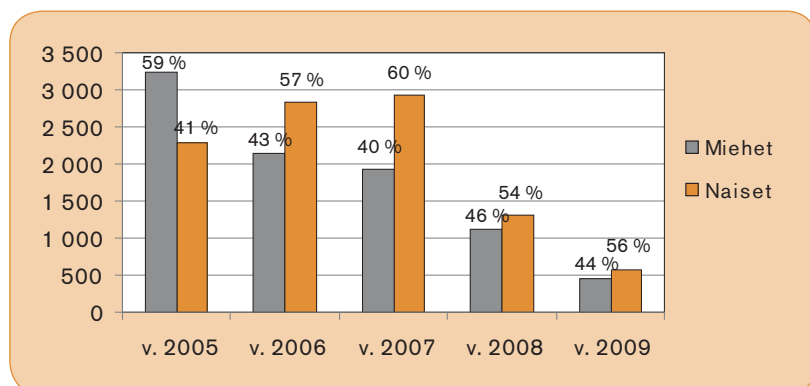
Taulukko 4. Noste-opiskelijat, naisten, työttömien ja yrittäjien osuus vuosina 2005–2009. Opti 22.2.2010

Vuosi	Aloittaneet	Naiset		Työttömät		Yrittäjät	
		N	%	N	%	N	%
2005	5 528	2 291	41,4	251	4,5	148	2,7
2006	4 974	2 837	57,0	465	9,3	249	5,0
2007	4 860	2 940	60,5	606	12,5	193	4,0
2008	2 436	1 306	53,6	277	11,4	110	4,5
2009	1 039	582	56,0	147	14,1	68	6,5
<i>Yhteensä</i>	18 837	9 956	52,9	1 746	9,3	768	4,1

Tietoja naisten, työttömien ja yrittäjien osuudesta on alettu kerätä v. 2005

Kuvio 5. Noste-opiskelijoiden sukupuolijakauma vuosina 2005–2009. Opti 22.2.2010.

Kuvio 6. Vuosina 2005–2009 aloittaneiden Noste-opiskelijoiden sukupuolijakauma. Opti 22.2.2010.

⁴ Kaikki vähintään 6 tuntia kestäneet koulutukset ja seminaarit on laskettu aikuiskoulutukseksi.

9.1.5 Työttömät

Työttömien opiskelijoiden keskimääräinen osuus jäi alle 10 % (taulukko 4). Toimintavuosina työttömien osuus nousi kuitenkin hitaasti ollen vuonna 2009 noin 14 % koulutuksen aloittaneista. On tärkeä huomata, että samanaikaisesti työttömiä Noste-kohderyhmään kuuluvia aikuisia on osallistunut noin 25 000 työvoimakoulutukseen (20.9. opiskelijatilanne, Tilastokeskus)³.

9.1.6 Yrittäjät

Yrittäjien osuus oli keskimäärin 4,1 % Noste-koulutuksen aloittaneista (taulukko 4). Viimeisenä toimintavuotena yrittäjien osuus nousi hieman, ollen silloin 6,5 % kaikista koulutuksen aloittaneista.

9.2 Suoritetuja tutkintoja ja osatutkintoja

Tutkintoja ja osatutkintoja, mukaan luettuna kaikki tietokoneen ajokorttitutkinnot sekä niiden osat, suoritettiin vuosien 2003–2009 aikana yhteensä 19 540 (liite 4). Kokonaisten tutkintojen osuus oli noin 61 % kaikista suorituksista. Noste-rahoituksella vuonna 2009 aloitettuja koulutuksia jatkuu vielä vuonna 2010 muilla rahoitusmuodoilla ja tutkintoja suoritetaan Noste-ohjelmakauden päättymisen jälkeen. Tällaisia Noste-ryhmän opiskelijoita oli noin 150. Tietokoneen ajokorttitutkintojen ja osatutkintojen määrä oli 8 368, joka on 42 % kaikista tutkintosuorituksista. Amma-

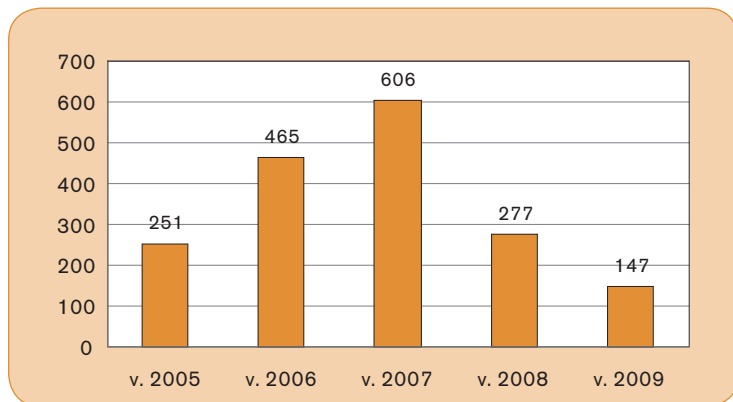
tillisiä tutkintoja ja niiden osia tuotettiin siis 58 % kaikista tutkintosuorituksista. Näiden suhteellinen jakautuminen koulutusaloittain on esitetty kuviossa 8.

Tietokoneen ajokorttitutkintojen jälkeen seuraavaksi eniten, 19 % tutkintoja syntyi tekniikan ja liikenteen koulutusalailla. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan osuus oli 13 % ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalan tutkintojen osuus oli 12 %. Seuraavalla sijalla oli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala 7 %:n osuudella.

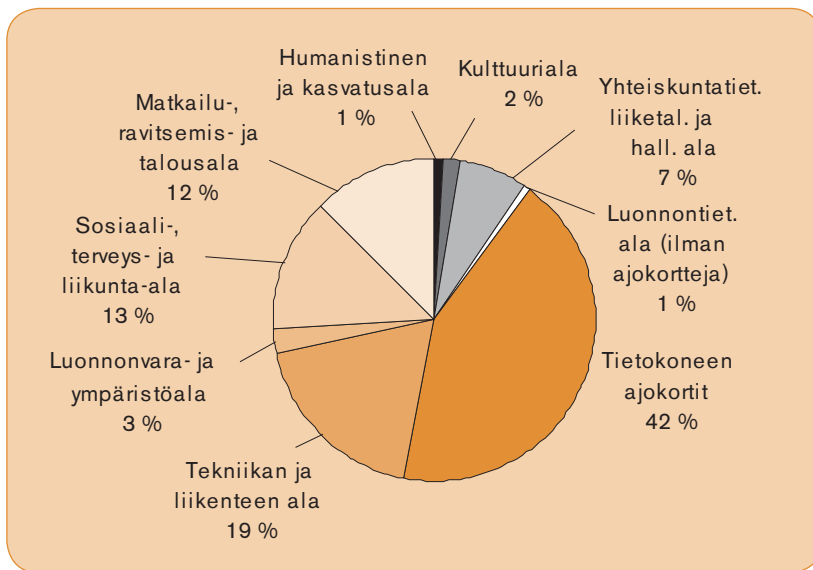
Liitteen 4 taulukosta ilmenee, kuinka suuri prosenttinen osuus koulutusaloittain tutkintoja ja niiden osia on opiskelunsa aloittaneista opiskelijoista. Koulutusalojen välinen vaihtelu on suuri. Humanistisella ja kasvatustieteiden alalla (90 %) sekä tietokoneen ajokorttitutkintokoulutuksessa (85 %) tutkinnon tai sen osan suorittaminen on ollut suhteellisesti yleisintä.

9.2.1 Suosituimpia tutkintoja

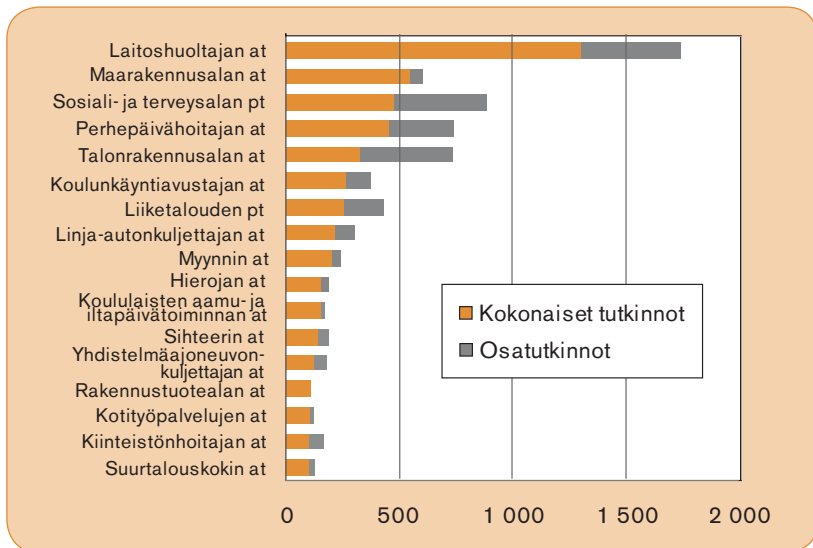
Kaikista vuosina 2003–2009 suoritetuista ammatillisista tutkinnoista (yht. 11 172) suosituimpia ovat olleet kuviossa 9 mainitut tutkinnot. Erikoisammattitutkinnoista yleisimmät on esitetty kuviossa 10. Kaikista tutkinnoista ylivoimaisesti suosituin Noste-opiskelijoiden keskuudessa on ollut laitoshuoltajan ammattitutkinto. Noste-vuosien aikana valmistui 1 310 kokonaista laitoshuoltajan ammattitutkintoa ja 439 osatutkintoa. Erikoisammattitutkintojen joukossa suosituimmaksi nousi metsämestarin erikoisammattitutkinto, joita suoritettiin 88 ja 64 osatutkintoa.

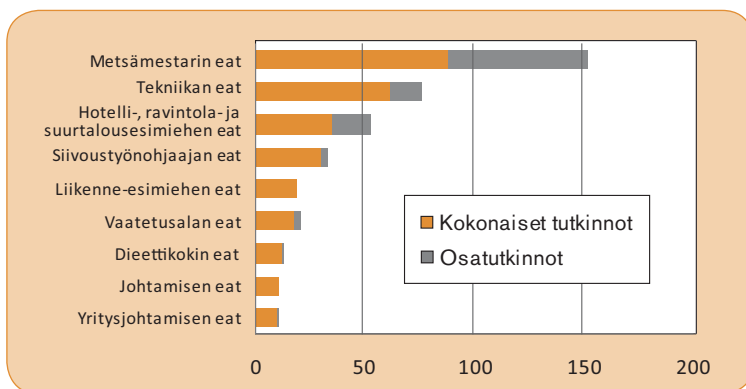
Kuvio 7. Työttömät Noste-opiskelijat vuosina 2005–2009. Opti 22.2.2010.

Kuvio 8. Vuosina 2003–2009 suoritettut tutkinnot ja osatutkinnot koulutusaloittain. Opti 3.3.10

Kuvio 9. Suosituimmat Noste-opiskelijoiden perus- ja ammattitutkinnot vuosina 2003–2009

Kuvio 10. Suosituimmat Noste-opiskelijoiden erikoisammattitutkinnot vuosina 2003–2009

KUMMI SUORITTA TUTKINNON

Noste-ohjelma www.noste-ohjelma.fi

Suunnittelu: Anna Ylistalo

9.3 Koulutuksen loppuun suorittaminen

Liitteen 4 taulukossa on suhteutettu tutkintojen ja osatutkintojen määrät koulutuksen aloittaneiden opiskelijoiden määrään koulutusaloittain. Nämä prosenttiset osuudet antavat karkean arvion siitä, miten aktiivisesti tutkintoja on suoritettu eri koulutusaloilla. On huomioitava, että pienehköllä osalla opiskelijoista on kaksi tutkintosuoritusta; tietokoneen ajokorttitutkinnon lisäksi heillä on myös ammatillinen tutkinto. Tämä näkyy muun muassa Lapin läänin luvuissa, joissa tutkintojen määrä ylittää opiskelijoiden lukumäärän. Kuten edellä on mainittu, noin 150 opiskelijaa aloitti koulutuksensa Noste-ohjelman rahoituksella ja jatkaa opintojaan ja tutkinnon suorittamista muilla rahoituksilla. Nämä huomioon ottaen voidaan arvioida, että kaikista ohjelman aloittaneista opiskelijoista keskimäärin 76–77 % suoritti opiskelunsa aikana tai sen päättyessä tutkinnon tai tutkinnon osan. Koulutusaloittain erot suorituksen suhteellisissa osuuksissa ovat suuret.

Tietoja opiskelunsa keskeyttäneistä Noste-opiskelijoista koottiin vuodesta 2005 alkaen. Numeerisiin arvioihin on suhtauduttava kriittisesti, koska kriteerit keskeyttämisen kirjaamiselle vaihtelivat todennäköisesti hankkeiden kesken. Keskeyttämistä kuvaavaksi suhdeluvuksi vuosina 2005–2008 on laskettu keskeyttäneiksi ilmoitettujen opiskelijoiden prosenttinen osuus edellisenä vuonna aloittaneiden opiskelijoiden määrästä (taulukko 5). Vuoden 2009 keskeyttäneiden määrä on suhteutettu vuosina 2008 ja 2009 aloittaneisiin opiskelijoihin, koska ohjelman päättymisvuonna 2009 aloitettiin aiempaa enemmän lyhytkestoisia koulutuksia. Vuonna 2009 keskeyttäneiden osuus nousi ensimmäisen kerran yli 10 %.

13,9 prosenttiin sisältyvät siis myös muihin koulutuksiin siirtyneet, joita hankkeilta saatujen tietojen mukaan oli vähintään 150 opiskelijaa. Koulutukseen tuli viime vaiheessa enemmän kuin aikaisemmin vaikeimmin koulutuksessa selviävää ryhmää, jolla oli myös monenlaisia sosioekonomisia opiskelun esteitä. Perhesyyt ja taloudelliset ongelmat vaikuttivat varsinkin maahanmuuttajaopiskelijoiden keskeyttämisiin.

Keskeyttäneiden opiskelijoiden suhteellinen osuus vaihteli melkoisesti koulutusaloittain (liite 7). Vuonna 2009 harvinaisen suuri prosentuaalinen osuus liiketalouden perustutkintoopiskelijoista (N=30, 65 %), sosiaali- ja terveysalan perustutkinto-opiskelijoista (N=50, 47,6 %) samoin kuin tieto- ja viestintätekniikan ammattitutkinto-opiskelijoista (N=5, 41,7 %) keskeytti opintonsa.

Taulukko 5. Koulutuksen keskeyttäneet Noste-opiskelijat vuosina 2005–2009. Opti 6.4.10

Vuosi	Keskeyttäneitä	Aloittaneita opiskelijoita edellisenä vuonna	% edellisen vuoden aloittaneista
2005	358	5 227	6,8 %
2006	522	5 528	9,4 %
2007	492	4 974	9,9 %
2008	420	4 860	8,6 %
2009	482	2 436 + 1 039 ¹	13,9 %

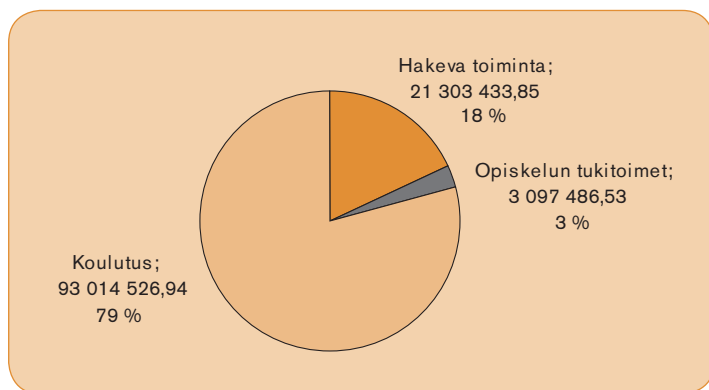
1 Aloittaneet opiskelijat vuosilta 2008 ja 2009

Vertaamista muuhun aikuiskoulutukseen vaikeuttaa keskeyttämisen erilaiset mittaustavat. Seuraavassa esitettyjen vertailutietojen mittaustapa vastaa suurin piirtein Noste-koulutuksessa käytettyä arviointimenetelmää.

Oppisopimusopiskelijoiden keskeyttäminen vuosina 2002–2006 (Tilastokeskus) vastaavalla tavalla laskettuna oli ammattitutkinto- ja erikoisammattitutkinto-opiskelijoilla 16,5 % ja perustutkinto-opiskelijoilla 20,3 % (Hulkari, K. 2008). Tilastokeskuksen tuoremmat tilastot (2010) nuorten ammatillisesta koulutuksesta (ei sisällä oppisopimuskoulutusta eikä näyttötutkintoperusteista koulutusta) kertovat keskeyttämisen olevan tässä nuorten ryhmässä noin 10 %.

9.4 Noste-valtionavustusten suuntautuminen eri toimenpiteille

Kuvio 11 kuvaa Noste-ohjelman valtionavustusten jakautumista eri avustusryhmille; hakevaan toimintaan, koulutukseen ja vosa-koulutukseen, peruskoulun ja lukio-opintojen tukitoimiin vuosina 2003–2009 maksettujen avustusten mukaan.

Kuvio 11. Noste-määrärahojen jakautuminen maksettujen avustusten mukaan. Opti 23.2.2010.

Hakeva toiminta

Hakevan toiminnan osuus avustuksista oli keskimäärin 18 %. Ensimmäisenä toimintavuotena 2003 toiminnan painopiste ja siis rahoitus olivat voimakkaammin hakevassa toiminnassa ja sen kehittämisessä, mutta painopiste siirtyi vuosittain yhä enemmän koulutukseen. Hakevan toiminnan rahoituksesta maksettiin myös hankkeiden koordinointi- ja hallinnointikuluja, jotka lisäsivät hakevan toiminnan rahoitusosuutta. Varsinainen hakeva toiminta sisälsi info-tilaisuuksien järjestämistä, jalkautumista yrityksiin ja työpaikoille, laajojakin koulutustarpeiden kartoituksia työpaikoilla, kasvokkain keskusteluja kohderyhmän kanssa ja neuvontaa, materiaalin valmistusta, tiedotusta, lehti-ilmoittelua, erilaista kampanjointia muun muassa rekkakiertueen järjestämistä, messuilla ym. vastaavissa esillä oloa.

Tukitoimet

Kaikki valtionavustus pohjaiseen koulutukseen liittyvät tukitoimet sisältyvät koulutukselle kohdennettuihin valtionavustuspäätöksiin, eikä tukitoimien osuutta saada suoraan eriteltyä OPTI-tiedostosta. Projektipäälliköiden esittämien arvioiden mukaan henkilökohtaisamisen edellyttämän ohjauksen ja tukitoimenpiteiden osuuden arvioidaan olleen keskimäärin noin 10 % opiskelijatyöpäivän hinnasta. Joissakin tapauksissa osuus on voinut nousta jopa 30–40 %:iin.

Valtionavustusta on suunnattu valtionosuusrahoituksen ammatillisen koulutuksen sekä peruskoulu- ja lukio-opetuksen tukitoimiin. Tukitoimenpiteisiin

suunnatun erillisrahoituksen osuus on ollut keskimäärin 3 % rahoituksen kokonaismäärästä (kuvio 11).

Peruskoulun suorittamista on tuettu suuntaamalla tukitoimia 175 opiskelijalle ja lähes saman suuruisen joukko on saanut tukea lukion loppuun saattamiseen (taulukko 6). Ammatillisen VOS-koulutuksen puolella tukiovetusta on annettu 2 003 opiskelijalle. Henkilökohtaista ohjausta on tällä erityisrahoituksella suunnattu lähes 3 000 opiskelijalle ja opinto-ohjausta noin 3 800 opiskelijalle. Todennäköisesti luvut sisältävät joukon opiskelijoita, joille on suunnattu kaikkia em. eri tukitoimia.

Taulukko 6. Toteutetut tukitoimet peruskoulu- ja lukio-koulutuksessa sekä VOS-koulutuksessa vuosina 2003–2009. Opti 7.4.2010.

	Tukiopetus	Henk.koht. opisk.-ohjaus	Opinto-ohjaus	Väline-aine-opinnot
Peruskoulu	175			
Lukio	173			
Ammatill. koulutus	2 003			
<i>Yhteensä</i>	2 351	2 973	3 814	3

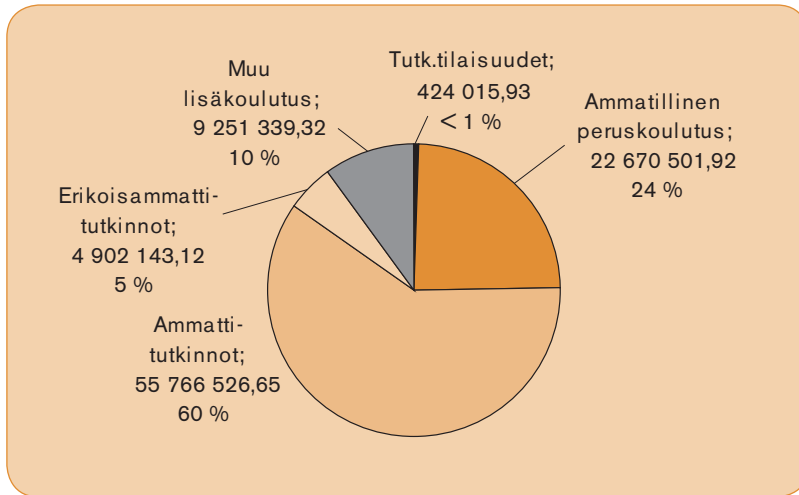
Lähde: Opti 7.4.2010.

Koulutus

Koulutuksen ja koulutukseen sisältyvien tukitoimien osuus rahoituksesta oli 79 %. Koulutukseen suunnattujen määrärahojen jakautumista vuosina 2003–2009 kuvaa kuvio 12. Ammatillisen koulutuksen ja tutkintotilaisuuksien osuus oli 90 % ja tietotekniikka- ja muun lisäkoulutuksen osuus 10 %. Voimak-

käimmin painottui ammattitutkintoon valmistava koulutus, johon suunnattiin 60 % koulutuksen avustussummasta. Avustussummasta 24 % suuntautui ammatilliseen peruskoulutukseen. Noste-ryhmä suoritti myös erikoisammattitutkintoja, joiden osuus oli 5 % koulutukseen suunnatuista avustuksista.

Alle 1 % koulutusmäärärahoista kohdistui tutkintotilaisuuksien järjestämiseen ilman valmistavaa koulutusta. Tämä kertoo siitä, että Noste-opiskelijat suorittivat hyvin vähäisiä määriä tutkintoja ilman valmistavaa koulutusta.

Kuvio 12. Noste-määrärahojen jakautuminen koulutukseen maksettujen avustusten mukaan. Opti 23.2.2010.

10 Noste-kohderyhmä valtionosuusrahoitteisessa (VOS) tutkintoon valmistavassa ammatillisessa koulutuksessa ja tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa sekä lukiossa vuosina 2002–2008

Noste-ohjelman tulosten arvioinnin kannalta on tärkeä tietää, kuinka paljon vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia 30–59-vuotiaita aikuisia on ollut tutkintoon johtavassa koulutuksessa ennen Noste-ohjelmaa sekä Noste-ohjelmakauden aikana. Siksi valtionosuusrahoitteen ammatillisen koulutuksen, työvoimakoulutuksen ja lukio-koulutuksen opiskelijatietoja on kerätty vuosilta 2002–2008. Liitteissä 9–12 olevissa taulukoissa on koottu enintään perusasteen tutkinnon omaavien 30–59-vuotiaiden osallistuminen ammatilliseen tutkintoon valmistavaan koulutukseen vuosi-

na 2002–2008. Taulukon 7 koosteesta ilmenee Noste-ryhmää vastaavien opiskelijoiden kokonaisopiskelijamäärien kehitys vuosina 2002–2008 valtionosuusrahoitteisessa toisen asteen koulutuksessa mukaan lukien lukiokoulutuksen sekä tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa.³

Noste-ryhmää vastaavien opiskelijoiden kokonaismäärämäärä em. koulutuksissa on noussut vuodesta 2002 vuoteen 2008 tuntuvasti. Noste-ryhmään kuuluvien opiskelijoiden osuus vuonna 2008 oli 5 826 henkilöä enemmän verrattuna lähtötilanteeseen vuonna 2002.

Taulukko 7. Noste-ryhmä toisen asteen VOS-rahoitteisessa koulutuksessa, tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa ja lukiossa vuosina 2002–2008 (Tilastokeskus/ tilanne 20.9. vuosittain koottujen opiskelijatietojen mukaan).³

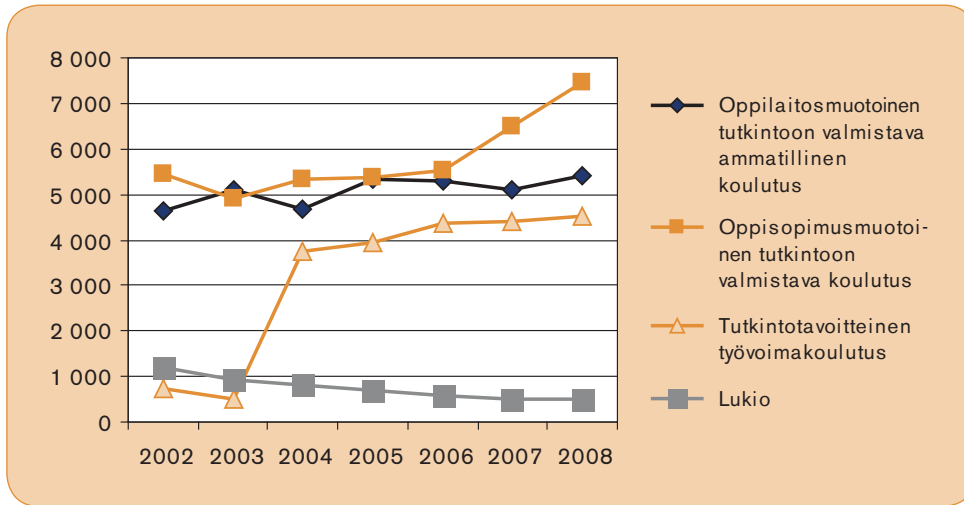
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Oppilaitosmuotoinen tutkintoon valmistava ammatillinen koulutus	4 654	5 112	4 676	5 352	5 305	5 117	5 413
Oppisopimusmuotoinen tutkintoon valmistava koulutus	5 467	4 898	5 315	5 374	5 512	6 480	7 447
Tutkintotavoitteinen työvoimakoulutus	750	508	3 737	3 923	4 350	4 408	45 25
Lukio	1 182	915	828	684	584	521	494
<i>Yhteensä</i>	12 053	11 433	14 556	15 333	15 751	16 526	17 879

³ Tilastokeskuksen opiskelijatilastot on tilastoitu 20.9. poikkileikkauslukuina ja ne voivat sisältää samoja opiskelijoita useampana vuonna, kun taas Noste-ohjelmassa tilastoitiin koulutuksen aloittaneet opiskelijat. Tällöin samoja opiskelijoita tilastoitiin useampaan kuin yhteen kertaan vain tapauksissa, kun he aloittivat esimerkiksi ammatillisen tutkinnon ja tietotekniikan ajokorttikoulutuksen.

Kaikissa koulutusmuodoissa lukiokoulutusta lukuun ottamatta Noste-ryhmään kuuluva opiskelijajoukko on kasvanut tarkasteltavina vuosina (kuvio 13). Erityisesti työvoimakoulutuksessa ja oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa kasvu on ollut huomattavaa. Työvoimakoulutuksessa kasvu on

ollut vuodesta 2002 alkaen vuoteen 2008 mennessä 3 775 opiskelijaa ja oppisopimuskoulutuksessa noin 2 000 opiskelijaa.

Lukiokoulutuksessa opiskelleiden Noste-ryhmän edustajien määrä on vähentynyt vuosittain vuodesta 2002 alkaen 1 182 opiskelijasta alle 500 opiskelijan.

Kuvio 13. Noste-ryhmä (erityisrahoitteinen Noste-ryhmä ei sisälly tähän) toisen asteen koulutuksessa vuosina 2002–2008

11 Arviointia Noste-ohjelman vaikutuksista

Arvioinnit perustuvat pääosin tutkijoiden artikkeleihin julkaisussa *Noste-ohjelma – aikuiskoulutuksen harppaus ?* (2009) sekä Noste-hankkeiden loppuraportteihin.

11.1 Opiskelijamäärät

"Määrällisestä tavoitteesta jäätiin, mutta saavutettu opiskelijamäärä on hyvä haasteellisen kohderyhmän kohdalla erityisesti kansainvälistä aikuiskoulutuskenttää vasten tarkastellessa. Näin ollen voidaan todeta, että täsmällisellä kohderyhmälle räätälöidyllä koulutuksella, kolmikantayhteistyöllä ja hakevan toiminnan parhaiksi todettuja muotoja, kasvokkaista vuorovaikutusta ja yrityksiin jalkautumista, käyttämällä voidaan saada hyviä määrällisiä tuloksia."

(Tossavainen J. ja Laukkanen H. artikk. Noste-ohjelma – aikuiskoulutuksen harppaus ? 2009)

Noste-ohjelman määrällinen tavoite, joka on määritelty ohjelman alkaessa 10 %:ksi kohderyhmän koosta, on ollut sängen kunnianhimoinen. Budjetin perusteluissa esitetyt määrälliset tavoitteet vuosina 2003–2007 ovat yhteensä 38 700 aloittavaa opiskelijaa, mikä on 11 % alkuperäisestä Noste-ryhmän koosta (31.12.2002 350 626).

Kokemukset Nosteen kaltaisten erityisohjelmien käynnistämisestä ovat osoittaneet, että käynnistäminen saattaa olla toiveikkaita ennakoiteja hitaampaa. Tällaiseen tilanteeseen varauduttiin Noste-ohjelman

alussa tekemällä vuosittaisista budjettimäärärahoista kolmen vuoden siirtomäärärahoja, jotka toivat ajallista joustoa toteutukseen. Noste-ohjelman teki haasteelliseksi vähän koulutettu kohderyhmä. Määrälliseen tulokseen on vaikuttanut huomattavasti se, että Noste-koulutus on ollut tutkintoon johtavaa koulutusta, jolloin päätös tällaiseen lähtemisestä on vaikeampi tehdä kuin muille koulutuskursseille. Vielä on huomioitava, että Noste-ohjelma ajoittui taloudellisen nousun kauteen, jolloin yritysten kiinnostus kohdistui etupäässä tuotantoon. Tämä omalta osaltaan vaikeutti yritysten mahdollisuuksia ja halukkuutta koulutuksen järjestämiseen.

Noste-ohjelman tiukka kohderyhmärajaus herätti runsaasti pohdintaa, kysymyksiä ja ihmetystä toimijoiden keskuudessa parina ensimmäisenä toimintavuonna. Ohjelmaa toteuttavien oli vaikea ymmärtää, miksi vanhentuneen ja väärän ammatillisen tutkinnon suorittaneet aikuiset tai vailla ammatillista koulutusta olevat ylioppilaat eivät kuuluneet kohderyhmään. Tällä hämmennyksellä saattoi olla ohjelman alkuvaiheessa toiminnan liikkeellelähtöä hidastava vaikutus.

On myös syytä ottaa huomioon, että määrällisten tavoitteiden asettamisen perustana oli olettaus lyhyemmistä valmistavista koulutuksista kuin millaisia sitten järjestettiin. Noste-ryhmän koulutuspituuudet työkokemuksesta huolimatta ovat olleet useissa tapauksissa pitkäkestoisia (keskimääräinen pituus ½ vuotta). Osaltaan opiskelijoiden tuen tarve ja halu osallistua lähiopetukseen johtivat tähän. Sen tähden

aloittavien opiskelijoiden määrän lisäksi on arvioinnissa otettava huomioon myös opiskelun kesto. Näiden yhteisvaikutusta mitataan opiskelijatyövuosina.

Koko maassa tavoitettiin ohjelmakautena keskimäärin 7,3 % Noste-kohderyhmän alkuperäisestä koosta. Noste-ryhmän osallistuminen koulutukseen ohjelman aikana todellisuudessa kasvoi eikä vain siirtynyt valtionavustuksen piiriin. Tämän osoitti ryhmän samanaikainen kasvu valtionosuusrahoitteisessa ja työvoimapolitiittisessa koulutuksessa, mihin epäilemättä Noste-ohjelman hakevalla toiminnalla on ollut vaikutusta.

Noste-ohjelma onnistui tavoittamaan kenties haastavinta aikuisryhmää; vähän koulutettuja 30–59-vuotiaita miehiä. Sukupuolijakauma oli keskimäärin melko tasainen (naiset 53 %, miehet 47 %).

Opiskelijoiden kokemuksen perusteella koulutukseen osallistumisen kynnyksestä ovat madaltaneet erityisesti Noste-ohjelman hakeva toiminta, koulutuksen maksuttomuus, uusien koulutusalojen tarjonta ja paikallisen koulutustarjonnan laajeneminen sekä opiskelumahdollisuus työn ohessa. Lisäksi perheen ja muun lähiyhteisön, työnantajan, ammattiyhdistysliikkeen ja pätevyysluotsien kautta saatua tukea pidettiin tärkeänä.

Merkillepantavaa ohjelman toteutuksessa olivat suuret erot eri maakuntien ja seutukuntien välillä. Osassa maakuntia päästiin hyvin määrälliseen tavoitteeseen, jopa sen ylittäen, kun taas muutamalla alueella toiminta ei päässyt vauhtiin koko aikana. Joissakin maakunnissa keskimääräistä aktiivisempi Noste-ryhmän hakeutuminen valtionosuuskoulutukseen ja tutkintotavoitteeseen työvoimakoulutukseen selittää osittain heikompaa hakeutumista Noste-rahoitteiseen koulutukseen. Pitkät koulutuksen kestot vähensivät myös koulutukseen otettavien opiskelijoiden määrää.

Hankkeiden vetäjien ammattitaito, henkilökohtaiset ominaisuudet ja verkostot sekä oppilaitosten johdon suhtautuminen ja tuki ovat tärkeitä maakunnallisia eroja selittäviä taustavaikuttajia. Laaja-alainen eri koulutusalojen ja koulutusmuotojen tietämys ja eri rahoitusjärjestelmien joustavan käytön hallinta ovat osaamisalueita, jotka luovat pohjan asiakaslähtöiselle otteelle neuvonnassa ja koulutuksen suunnittelussa. Myös hankevetäjän kyky mieltää oma projektityö osaksi oman oppilaitoksen ja alueen oppilaitosten koulutusta on ratkaisevan tärkeää onnistumiselle.

Vastaavasti hankkeiden tulosta ovat heikentäneet hankevetäjien vaihdokset sekä meneillään olevat organisaatiouudistukset oppilaitoskentässä.

Noste-rahoituksen, oppisopimuskoulutuksen ja VOS-rahoituksen käyttö samojen opiskelijaryhmien sisällä opittiin Noste-ohjelman aikana. Osassa hankkeita rahoituksellisesti sekaryhmiin yhdistettiin vielä työhallinnon ostamia yksittäisiä koulutuspaikkoja. Hakeva toiminta yhdistyneenä koulutuksen eri rahoitusjärjestelmien joustavaan käyttöön ovat avanneet uusille ryhmille opiskelumahdollisuuksia.

11.2 Tutkintojen suorittaminen ja muut vaikutukset

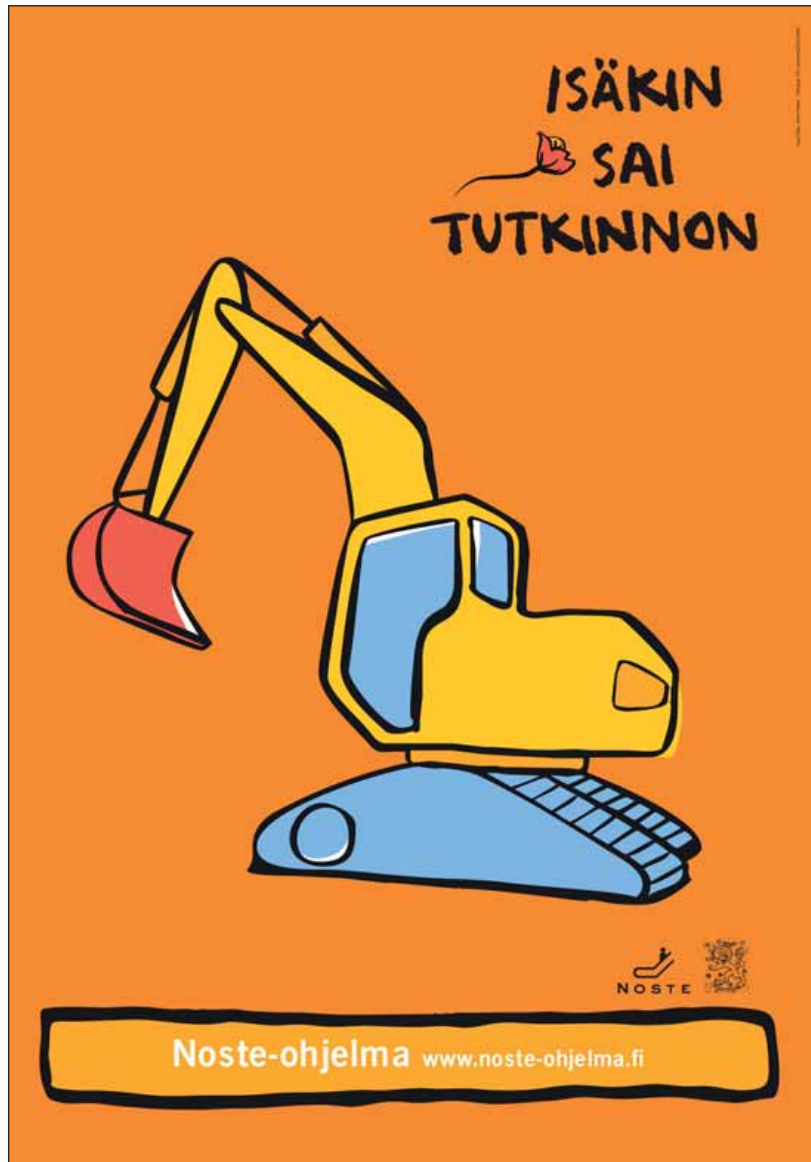
Suoritetuista tutkinnoista ja osatutkinnoista reilusti yli puolet oli ammatillisia tutkintoja ja osatutkintoja. 61 % kaikista suorituksista oli kokonaisia ammatillisia tutkintoja ja ajokorttitutkintoja. Noste-ryhmällä näyttäisi olleen yleisesti tavoitteena suorittaa tutkinto loppuun. Tätä tukee myös arvio, jonka mukaan noin 76–77 % koulutuksen aloittaneista suoritti tutkinnon tai sen osan.

Koulutuksen keskeyttäminen tapahtui samoista syistä kuin muussakin aikuiskoulutuksessa, henkilökohtaisista ja elämäntilanteen muutoksiin liittyvistä syistä. Koulutuksesta Noste-opiskelijat antoivat yleensä positiivista palautetta. Keskeyttäneiden Noste-opiskelijoiden osuus oli suurimman osan hankeajasta alle 10 %, mutta viimeisenä vuotena nousua tapahtui. Yksi selittävä tekijä saattaa olla työttömyyden lisääntyminen. Se on kohdistunut todennäköisesti myös Noste-opiskelijoihin. Siirtymiä tämän johdosta Nostekoulutuksesta työvoimakoulutukseen on tapahtunut ja siirtymät on tilastoitu opiskelun keskeytymisiksi.

Laitoshuoltajan ammattitutkinto nousi ylivoimaisesti yleisimmäksi tutkinnoksi. Tämä kertoo siitä, että muun muassa puhtaanapitoalalla työskentelee runsaasti henkilöitä, joilla koulutus on jäänyt vähäiseksi. Noste-ohjelma on onnistunut tarjoamaan heille ”toisen mahdollisuuden” tutkinnon suorittamiseen.

Peruskoulun ja lukion loppuun suorittaminen ei saavuttanut kovin suurta vastakaikua Noste-ohjelmassa. Opiskelijamäärät jäivät pieniksi. Tämä tavoiteosa ei ehkä saanut ohjelman toteutuksessa riittävää painoarvoa.

Monivuotinen seuranta- ja arviointitutkimus osoitti, että Noste-ohjelman vaikutukset olivat

Suunnittelu: Anna Ylistalo

määrällisiä tavoitteita huomattavasti laajemmat ja moniulotteisemmat. Tutkinnon suorittaneet ja työnantajien edustajat arvioivat ammatillisen osaamisen ja työmotivaation kasvaneen koulutuksen ansiosta. Työnantajien arvion mukaan tutkinnon suorittajien suhde omaan työhön muuttui kehittävämmäksi. Noste-ryhmän itsetunnon ja turvallisuuden tunteen työelämässä arvioitiin myös parantuneen, vaikka tutkinnon saavuttaminen ei säännönmukaisesti merkinnyt uutta tehtävää, asemaa tai palkan nousua.

11.3 Hakevan toiminnan osuus ja merkitys

"Nosteen hakevan toiminnan resurssi on vienyt aikuiskoulutuksen järjestämismuotoja suurilla harppauksilla eteenpäin, vaikkakin varsinaisten Noste-kelpoisten tavoittaminen ja kouluttautumaan motivointi on ollut erityisen hankalaa. Sivutuotteena on kuitenkin tullut runsaasti osallistumista vos- tai lisäkoulutuksena rahoitettaviin opintoihin."⁵

(Kosonen, T. ja Luukkainen, A. 2008).

⁵ suora lainaus hankkeiden vetäjiltä tai kouluttajilta

Hakevan toiminnan toimintamuotoja on kartoitettu vuosittain seurantatutkimuksella (Luukkainen, A. 2006, Huusko, A. 2007 ja Kosonen, T. ja Luukkainen, A. 2008). Eniten käytetyistä hakevan toiminnan muodoista erottuivat keskeisimmiksi suoraan vuorovaikutukseen perustuvat toimintatavat. Niiden käyttö laajentui vuosi vuodelta ja yhä laajempi toimijaryhmä luotti niiden vaikutukseen. Perinteiset esitteet ja lehti-ilmoitukset koettiin silti myös tarpeellisiksi. Työpaikat ja yritykset olivat yleisiä hakevan toiminnan ympäristöjä. Osaamistarvekartoitusten tekeminen yrityksissä lisääntyi vuosittain ja toimijat uskoivat tämän toimintamuodon laajenevan edelleen tulevaisuudessa.

"Hakevaa toimintaa toteutettiin kampanjoiden lisäksi arjessa jalkautuen työyhteisöihin. Kouluttajille resursoitiin työaika yrityskäynneille. ... Jalkautumisen tuoksena toteutettiin useita laajamittaisia työyhteisön henkilöstön sekä yksilötason osaamiskartoituksia yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden kanssa. Jalkautuminen toteutettiin niin, että asiakkaalle annettiin tietoa kaikista rahoitusvaihtoehdoista sekä haettiin mielekkäin vaihtoehto niin työntekijän kuin työnantajan tarpeet huomioiden."

(Nostevoimaa, loppuraportti 2010).

InNosteen hakevaa toimintaa vahditettiin näinkin.

STOP! Etsimme juuri sinua!

Haluatko tienata 330 e puhtaana käteen?

Haluatko näyttää mitä osaat?

Haluatko ansaita laitoshuoltajan ammattitutkinnon työtä tekemällä ja työpaikaltasi poistumatta?

Jos vastasit kaikkiin Kyllä, tuo ilmoitus allekirjoitettuna miniclean-näyttelytapahtumaan 10.5. Turun caribia-hotellin 994-halliin. Tule paikalle, sillä päivän erikoistarjouksena maksamme puolestasi tutkintomaksun 50,50 e.

Nimi tähän

Liäätietoja: Arja Hänninen, puh. 0207 129 260.
Tämän loistavan edun sinulle tarjoaa

TURUN AIKUISKOULUTUSKESKUS
Kärsämäentie 11, 20360 Turku
Puh. 0207 129 200
www.tuakk.fi

akk
Osaamisen Ompeluhuone
100 9001
NOSTE

Hakeva toiminta profiloitui vuosien mittaan oppimisprosessin tuloksena omaksi toiminnakseen, joka erottui muusta opiskelijarekrytoinnista ja markkinoinnista. Toimijoiden näkemyksen mukaan hakeva toiminta oli luonteeltaan yhä enemmän ohjausta ja neuvontaa.

"Kasvokkainen keskustelu ja vuorovaikutteinen kanssakäyminen havaittiin monissa tapauksissa hyväksi hakevan toiminnan menetelmäksi. Keskustelun kautta kouluttajien oli ensinnäkin mahdollista tuoda esille, mitä tämän päivän aikuisopiskelu on. Yksilön omien toiveiden ja tarpeiden kuuntelu herkkällä korvalla oli ensiarvoisen tärkeää samoin kuin yksilön tämänhetkisen osaamistason alustava kartoittaminen ja opiskelumahdollisuuksien pohtiminen jo ensimmäisen tapaamisen yhteydessä."

(Nostetta Pohjois-Karjalaan, loppuraportti 2009)

Riittävästä rahoituksesta ja suunnitelmallisuuden kehittymisestä huolimatta ajan puute ja henkilöpuola tuotiin tutkimuksessa ja hankkeiden loppuraportteissa yllättävän usein esiin hakevaa toimintaa vaikeuttavana tekijänä. Oppilaitosten työsuunnitelmissa ei ilmeisesti riittävästi ennakoitu ajankäytön tarvetta hakevaan toimintaan. Sekä hankevetäjät että hakevan toiminnan toteuttajat käyttivät hakevaan toimintaan yleisimmin alle 10 % työajastaan. Mutta melko monet kyselyyn vastaajista ilmoittivat käyttävänsä siihen neljänneksen tai puolet työajastaan (Kosonen, T ja Luukkainen, A 2008).

Hakevaan toimintaan keskittyi myös SAK:n Osaava pärjää -hanke, jonka aikana kurssitettiin lähes 600 vertaistukihenkilöä työpaikoille sekä tiedotettiin Nosteen mahdollisuuksista työpaikoilla. Luotsit toimivat työyhteisöissä osaamisen tukihenkilöinä, koulutukseen kannustajina, ohjaajina ja tiedon välittäjinä vapaaehtoistyöntekijöinä ilman palkkiota. Osa Noste-hankkeista tiedosti ammattiliittojen ja pätevyysluotsien merkityksen vaikuttavuutta lisäävänä tekijänä ja hakeutui ennakkoluulottomasti yhteistyöhön. Pätevyysluotsien ja luottamushenkilöiden osuutta työpaikalla tapahtuneessa tiedottamisessa on pidetty ratkaisevan tärkeänä koulutuksen liikkeellelähden kannalta muun muassa Turun InNoste-hankkeessa. Noste-hankkeiden kokemusten mukaan parhaimmat ja usein opiskelijamäärässä mitattuna

tulokselliset koulutukset ovat Nosteessa syntyneet kolmikantayhteistyön tuloksena (Laukkanen H. 2008). Näissä sekä työnantajan edustus että työntekijät ovat sitoutuneet koulutusprosessiin. Kolmikantayhteistyön tärkeä merkitys on todettu sekä Noste-hankkeiden, pätevyysluotsien että monien työnantajien taholta. (Huusko A. ja Luukkainen A. 2006 ja hankkeiden loppuraportit).

Usein ongelmaksi kuitenkin koettiin kontaktin löytymisen Noste-hankkeen ja pätevyysluotsin kesken. Hakevan toiminnan kehittäminen laajana verkostomallina, jossa työelämäjärjestöt ovat mukana, on oppilaitosten toimintakulttuurissa enimmäkseen uutta ja siksi se edellyttääkin jatkuvaa panostusta omaan toimintaympäristöön soveltuvien hyvien mallien löytämiseksi.

Hakevalla toiminnalla pystyttiin motivoimaan koulutukseen sitä väestön osaa, joka pohjakoulutuksensa, ikänsä ja sukupuolensa perusteella on vaikeimmin koulutukseen innostettavissa.

Edellisen lisäksi hakevalla toiminnalla on ollut Noste-ohjelmaa laajempi merkitys aikuiskoulutukseen motivaattorina. Hakevalla toiminnalla tavoitettiin seurantatutkimuksen mukaan Noste-ryhmän lisäksi runsaasti muitakin aikuisia opiskelemaan.

Seurantatutkimuksen mukaan yhdistäviä piirteitä vaikuttavassa hakevassa toiminnassa ovat olleet suorat ja henkilökohtaiset kontaktit, tarpeiden ja toiveiden huomioiminen, monipuolisuus ja monikanavaisuus, vertaistoiminta, alueellisten erityispiirteiden huomioiminen sekä toteuttajien osaaminen, innokkuus ja tahto.

Hakevan toiminnan hyviä esimerkkejä on koottu kirjaan *Hakeva löytää* (Pakaste & Laukkanen 2006) ja *Hyvästi pulpettikammo!* (Hulkari, Kosonen, Luukkainen & Pakaste 2008).

11.4 Noste ja työelämä

Työelämän ja työelämäjärjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö oli Noste-toiminnan perusta. Kolmikantaisella suunnittelulla haluttiin luoda hyvät edellytykset kohderyhmän koulutukseen osallistumiselle. Yhteisen suunnittelun avulla haluttiin varmistaa myös työnantajan tuki työpaikalla ja helpottaa joustavia koulutusjärjestelyjä. Tutkijat arvioivat (Hulkari, K, Kosonen T. ja Tossavainen J. 2009), että Noste-ohjelman vaikuttavuuden kannalta tärkeimmäksi tekijäksi

muodostuivat yhteistyösuhteet ammatillisen koulutuksen ja työelämän välillä. Vähän koulutetut aikuiset saavutetaan koulutukseen parhaiten työpaikkojen kautta ja heidän koulutusmotivaationsa on vahvasti sidoksissa työhön. Huoli työelämässä pärjäämisestä ja työmarkkina-aseman varmistamisesta on heillä merkittävä motiivi aikuiskoulutukseen osallistumiselle.

Varsinkin ohjelman alkuvaiheessa koulutuksen järjestämistä ohjasivat yleisesti vielä perinteiset oppilaitoslähtöiset toimintamallit, mutta työelämäyhteistyön kehittyminen lähti liikkeelle suhteellisen nopeasti. Hakevan toiminnan resurssi antoi kehittymiselle taloudellisen pohjan. Tutkija-arviointien mukaan (Hulkari K. ym.) työelämäyhteistyö oli hakevan toiminnan ohessa, tai sen ansiosta, yksi ohjelman aikana parhaiten kehittyneistä osa-alueista. Toimivat ja kehittyvät työelämäsuhteet olivat tyyppillisiä erityisesti tuloksellisille Noste-hankkeille. Yrityskontaktien määrä kasvoi, mutta oleellista oli kuitenkin toimintatavoissa tapahtuneet muutokset kohti kohderyhmän ja työelämän tarpeiden entistä parempaa yhteensovittamista. Suorat ja luontevat kontaktit työpaikoille, työntekijöihin ja ammattiyhdistystoimijoihin pitivät oppilaitokset niiden omien kokemusten mukaan aikaisempaa paremmin kiinni todellisissa työelämän koulutustarpeissa (Laukkanen H. 2008).

Oppilaitosten näkökulmasta koulutusten työelämälähtöinen järjestäminen merkitsi entistä suurempaa joustavuutta tutkintojen järjestämisessä. Koulutusten järjestäminen siirtyi oppilaitoksista työpaikoille ja koulutuksen aikataulut pyrittiin sovittamaan yhteen tuotannon vaihtelujen kanssa. Myös koulutusten sisältöjen muokkauksessa kuunneltiin työpaikan tarpeita mm. toteutettujen osaamistarvekartoitusten avulla. Työelämäyhteistyö muuttui Noste-ohjelman aikana perinteisistä yritysvierailuista yritysten osaamisen kehittämisen suuntaan, jossa yksilön, organisaation ja tutkinnon perusteiden tavoitteet sovitetaan yhteen kaikkia osapuolia palvelevalla tavalla.

Tutkija-arvioiden mukaan Noste-ohjelman aikana luotiin edellytykset työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän toteuttamiselle. Valmiiden tuotteiden tai tutkintojen sijasta aikuiskoulutuksen avulla pyrittiin löytämään ratkaisuja organisaatioissa esiintyviin ongelmiin ja etsimään yksilöllisiä osaamisen kehittämisen muotoja.

Vähän koulutettujen aikuisten oppiminen työpaikalla edellyttää usein oppimisverkostoa, johon osallistuvat tapauksesta riippuen työntekijät, esimiehet ja kouluttajat tai ammattiliittojen edustajat. Työssä oppimisen ohjaamiseen kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota. Ongelmaksi nousi joskus se, että työpaikoilla puuttuu ohjausosaamista, joten siihen panostettiin. Panostusta tarvitaan edelleenkin ohjausosaamisen laajentamiseksi työpaikoilla. Koulutuksen työelämälähtöinen suunnittelu Nosteessa lisäsi vähän koulutettujen aikuisten kiinnostusta koulutusta kohtaan. Esimerkkejä tiiviisti työpaikalla tapahtuneesta koulutuksesta, jotka motivoivat koulutukseen vähän koulutettuja ammatissa pitkään toimineita miehiä ovat muun muassa maanrakennusalan, metsäalan ja kuljetusalan Noste-koulutukset.

Kolmikantaisesta hedelmällisestä yhteistyöstä on edustava esimerkki Rovaseudun Nosteen ja Metsähallituksen oiva yhteistyö metsämestarin erikoisammattitutkinnon hakevassa toiminnassa, koulutuksen ja tutkinnon suunnittelussa sekä toteutuksessa. Tämä ja muita hyviä käytäntöjä on kuvattu julkaisuissa *Hyvästi pulpettikammo!* ja *Työelämään nostetta – näin se syntyi*. Viimeksi mainitussa julkaisussa käsitellään vähän koulutetun henkilöstön koulutusta työnantajan näkökulmasta.

Noste-ohjelma on tutkijoiden käsityksen mukaan monella tavoin vahvistanut työelämän ja oppilaitosten välistä yhteistyötä, mutta kehittämistarpeita on edelleen. Vaikuttavuuden arvioinnin näkökulmasta Noste-ohjelma on tavoitteidensa mukaisesti onnistunut edistämään kohderyhmän työelämässä pysymistä ja urakehitystä. Noste-ohjelman aikana on luotu paitsi uutta toimintakulttuuria, myös perustaa työelämän kehittämis- ja palvelutoiminnalle jatkossa (Hulkari K., Kosonen T. ja Tossavainen J. 2009).

11.5 Ohjaus, henkilökohtaistaminen ja tukitoimet

Ohjaus- ja neuvontapalvelut keskitettiin useassa hankkeessa siten, että asiakas löysi koulutusneuvonnan yhden luukun periaatteella. Toisena vaihtoehtoisena mallina toteutettiin neuvonta lähellä asiakasta niin, että alueen jokaisessa oppilaitoksessa oli mahdollisuus saada koko hankkeen koulutustarjontaa koskevaa neuvontaa.

Aikuisiässä opiskelurutiinit ja -käytännöt ovat usein kadoksissa, mikä aiheuttaa työtä erityisesti opiskelun alkuvaiheeseen. Hakeutumisvaiheessa kohderyhmän rohkaisu ja motivointi korostuvat koulutustietojen antamisen ohella. Kouluttajien mukaan Noste-opiskelijoiden tavanomaista suurempi tuen ja ohjauksen tarve liittyi puutteellisiin opiskeluvalmiuksiin (opiskelutekniikka, ryhmätyötaidot, ATK-taidot, tiedonhakuvalmiudet, itseohjautuvuus), opiskeluun liittyviin pelkoihin ja oppimisvaikeuksiin. Omaan osaamiseen liittyvä epävarmuus tuli esille muun muassa tavanomaista suurempana kannustuksen ja rohkaisun tarpeena.

Useissa oppilaitoksissa hakeutumisvaiheeseen kuuluivat opiskelumotivaation, oppimistyylin, kielellisten valmiuksien ja tarvittaessa myös matemaattisten valmiuksien selvittäminen. Kaikkia tuen muotoja käytettiin Nosteen aikana kuten tukiovetusta, välineaineopintoja, tavanomaista enemmän ajankäyttöä henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimiseen ja henkilökohtaiseen ohjaukseen. Osalle opiskelijoista tarjottiin ”pehmeää laskua” opintoihin sekä totuttelea opiskelurutiineihin. Tietokoneen ajokorttikoulutukset toimivat joillakin aikuisilla ”porstuakoulutuksina”, sillä ajokorttikoulutuksissa oli mahdollista saada myöhemmässä ammatillisessa tutkintokoulutuksessa tarpeellisia perusvalmiuksia.

”On havaittu, että aikuisopiskelija tarvitsee monenlaista apua, tukea, ohjausta ja neuvontaa opiskellessaan aikuisiällä, jolloin hänen elämänsäpiiriinsä kuuluvat opiskelun ohella työ ja työttömyys, perhe ja muut elämään kuuluvat asiat. .. aikuisen ihmisen mahdollisesti pitkään työura ja osaaminen on huomioitava ja sitä on arvostettava, vaikka hänellä ei olisikaan muodollista pätevyyttä tutkintotodistuksen muodossa.”

(Nostetta Pohjois-Karjalaan, loppuraportti 2009).

”Noste-projektin toteuttaminen on ollut osa aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamiskäytäntöjen luomista. Noste-projekti on vaikuttanut vahvasti siihen, että aikuisten opintojen ohjauksen painopiste on siirtynyt opintojen aikaisesta ohjauksesta ennen opintoja tapahtuvaan ohjaukseen.”

(Kanta-Hämeen Noste, loppuraportti 2009).

Joissakin hankkeissa osa ohjauksesta ja jopa koko koulutusprosessi oli siirretty työpaikalle (mm. Kuopion

alueen Noste-hankkeen laitoshuoltajien koulutus ja Lakeuden Nosteen oppisopimusopiskelijoiden työssä oppimisen tukeminen). Tukitoimiin on kuulunut myös maahanmuuttajien kielen tukitoimet ja ”harjoitusnäytöt” koetilannepelosta kärsiville (Lakeuden Noste 2005–2009, loppuraportti). Oppilaitoksissa on järjestetty opintojen tukemiseksi opintopiirejä. Opintopiirit ovat kokoontuneet koulupäivän jälkeen, jolloin on voitu suorittaa rästiti jätäneitä tehtäviä ja kursseja opinto-ohjaajan tai opettajan ohjauksessa (SataNoste 2003–2009, loppuraportti). Opintopiirejä on käytetty myös vertaisohjauksen voimin ilman opettajaa (Pääkaupunkiseudun Noste, Amiedu).

Oppimaan oppimiseen liittyviä valmennuksia ja kursseja on järjestetty useissa hankkeissa. Näihin kuuluu myös *Mörkö mäkeen* -kurssit rohkaisuksi ja pelkojen poistamiseksi (Kanta-Hämeen Noste, loppuraportti 2009).

Aiemman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ei arviointitutkimuksen mukaan aina ilmennyt opiskeluaikojen lyhenemisenä, vaan Noste-kohderyhmän heikohkot opiskeluvalmiudet ja heikko käsitys itsestä oppijana myös venytti valmistavaa koulutusta. Opiskelijat usein aliarvioivat omaa osaamistaan. Kaikesta päätellen myös kouluttajien henkilökohtaistamisen taidoissa tapahtui kehittymistä vuosien varrella, koska seuranta-tutkimuksen mukaan myöhemminä Noste-ohjelman toimintavuosina opiskelijoiden aikaisempi osaaminen kuitenkin yhä useammin myös lyhensi koulutuksen pituuksia (Kosonen, T. 2008).

Noste-ohjelman aikana puutteet aikuisten opiskeluvalmiuksissa on kouluttajien keskuudessa opittu tiedostamaan aikaisempaa selkeämmin.

”Noste on antanut parempaa ymmärrystä hiukan heikommat oppimisvalmiudet omaavien erilaisten oppijoiden ohjaamiseksi.”

(Noste Pääkaupunkiseudun alueohjelma 2003–2009, loppuraportti).

11.6 Yhteistyöverkostot

Verkostoitumisen lähtökohta Noste-ohjelmassa oli valtioneuvoston Noste-asetus, joka edellyttää koulutuksen järjestäjien keskinäistä verkostoitumista, yhteistyötä työelämän osapuolten ja työelämäjärjestöjen kanssa.

Oppilaitosten verkostoitumisen tavoitteena Noste-ohjelmassa oli aikuiskoulutuksen palvelukyvyin ja asiakaslähtöisyyden parantaminen. Verkostot luotiin enimmäkseen alueellisen läheisyyden periaatteella, jolloin lähellä toisiaan, saman seutukunnan tai maakunnan alueella sijaitsevat oppilaitokset tekivät yhteistyösopimuksen Noste-ohjelman toteuttamisen ja rahoituksen pohjaksi. Muita yhdistymisen perusteita olivat alakohtaisuus ja ruotsinkieli. Hankkeet tuottivat arviointitutkimuksen mukaan yhteistyöverkostoina monipuolisempaa koulutusta, opiskelijoiden neuvonpalveluja, hakevaa toimintaa ja yhteistä tiedotusta.

Aktiivisimpia Noste-hankeverkostoissa toimijoita olivat aikuiskoulutuskeskukset ja ammatilliset oppilaitokset. Vapaan sivistystyön ja varsinkin aikuislukioiden kanssa tehtävä yhteistyö oli melko pienimuotoista. Yhteistyön ei aina nähty tuottavan lisäarvoa vapaan sivistystyön oppilaitoksille. Kuitenkin joitakin hyviä kokemuksia syntyi yhteistyöstä mm. luki-ohjauksessa ja hakevassa toiminnassa. Verkostoyhteistyö tuotti myös koulutuksen monipuolistamista ja asiantuntijoiden vaihtoa vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

Yhteistyöhön koulutuksen toteutuksessa ei koettu olevan tarvetta, mikäli oppilaitoksen sisäinen osaaminen oli monipuolista. Joissain tapauksissa oppilaitosten väliset raja-aidat olivat vielä korkeita ja niille oli tyypillistä perinteinen reviiirinvarjelu. Aikuisoppilaitosten toimintaa eivät ohjanneet ainoastaan Noste-ohjelmalle asetetut humanit tavoitteet vaan myös kilpailu- ja hyötynäkökulma. Tehokasta verkostotyötä hallitsevat hankkeet oppivat luottamuksen lisääntyessä hyväksymään kilpailun ja verkostoissa jaettiin tietoa ja asiantuntijuutta (Mahlamäki-Kultanen & Hulkari 2004).

Uutena verkostoitumisen muotona Noste-hankkeille syntyi yhteistyöverkostot ay-toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tehtiin paikallisten ammattiyhdistysten, luottamusmiesten ja paikallisjärjestöjen kanssa mm. ohjausryhmäyhteistyön muodossa. Usein paikallisjärjestöllä oli tiedonvälittäjän rooli jäsenistönsä suuntaan. Hyvistä yhteistyökokemuksista esimerkki:

"SAK:n Osaava Pärjää -projektin puitteissa toimineiden 20 pohjoiskarjalalaisen pätevyysluotsin kanssa oli hankkeen aikana aktiivista yhteistyötä alkaen heidän ensimmäisistä koulutustilaisuuksista... yhteydenpito oli mutkatonta."

(Nostetta Pohjois-Karjalaan, loppuraportti 2009).

Osaava pärjää -hankkeen aikana ilmeni, että monilta oppilaitoksilta kuitenkin puuttui kokemus yhteistyöstä ammattiyhdistysliikkeen toimijoiden kanssa. Tämä saattoi aiheuttaa myös väärinkäsityksiä ja vaikeutta ymmärtää toisen osapuolen kulttuuria ja toimintatapoja (Liljeström, M. 2008). Yhteistyötä rä. Yhteistyöhön tarvittava luottamus vaati rajoitti työpaikoilla toimivien luotsien vähäinen määrä oman aikansa, joka voi olla pitempi kuin Noste-ohjelman kesto. Syntyneistä yhteistyöverkostoista halutaan pitää kiinni ja kehittää niitä edelleen, mikäli toiminnalle löytyy resursseja myös Noste-ohjelman jälkeen (Laukkanen, H. 2008).

Heikoimmin toteutuvaksi kumppanuuden osaluueeksi hankkeet arvioivat työhallinnon kanssa tehtävän yhteistyön. Yhteistyöltä odotettiin mm. joustavien koulutusratkaisujen löytymistä työttömänä oleville henkilöille. Työvoimakoulutuksen integrointi omaehtoisen Noste-rahoitteisen aikuiskoulutuksen kanssa oli vaikeaa työttömyysturvaan liittyvien säädösten vuoksi, mutta myös onnistuneita paikallisia yhteistyömalleja syntyi.

Noste-verkostotyön etenemisessä ratkaisevan tärkeitä ovat olleet yhteinen tavoite ja sitoutuminen, toimijoiden välinen luottamus sekä verkoston rakenne ja koordinointi (Hulkari, K 2007). Olennaista verkostotoiminnan tehokkuudelle oli, miten Noste-ohjelman tavoitteet oli integroitu oppilaitosten kokonaistoimintaan. Vaikuttavia hankkeita voi kuvata niin, että ne oli alkujaan perustettu osaamis- ja kehittämisverkostoksi, niiden kokoonpano oli mietitty tarkkaan ja toiminnan tavoite oli sisäistetty. Hankeverkostojen koolla ei ollut suoranaista yhteyttä hankkeen vaikuttavuuteen tai tuloksellisuuteen. Lisäarvoa verkostossa toi tiedon jakaminen, osaamisen lisääntyminen ja innovaatioiden tuottaminen sekä asiakaslähtöisyyden ja työelämälähtöisyyden kehittyminen. Noste-ohjelman aikana toimijoiden tietoisuus aikuiskoulutuksesta, toistensa toiminnasta ja erilaisista toimintakulttuureista lisääntyivät. Lisäksi verkostoyhteistyökompetenssi lisääntyi oppilaitoksissa. Yhden luokun periaatteella toimivia oppilaitosten yhteisiä ohjauskeskuksia perustettiin noin kolmasosaan Noste-hankkeista.

Noste-ohjelman aikaan elettiin suurten alueellisten organisaatiomuutosten aikaa, Niillä alueilla, joilla

toimintaympäristöön liittyi monia intressiristiriitoja tai meneillään olevia oppilaitosorganisaatioiden muutoksia, hankeverkostot eivät saavuttaneet potentiaalista toimintakykyään. Parhaimmillaan Noste-ohjelman aikainen laaja verkostoyhteistyö tuotti entistä monipuolisempaa koulutusta, sosiaalista pääomaa ja uusia innovaatioita. Kehittämistoiminta oli vuorovaikutteista, kollektiivista ja tiedon jakamista edistävää ja lupaavia käytäntöjä jaettiin hankeverkoston toimijoiden kesken. Verkostot ovat toimineet innovaatioiden tuottamisen ympäristöinä (Hulkari, K & Mahlamäki-Kultanen, S. 2009).

11.7 Noste-perintö

"Koko aikuiskoulutus on noussut siivilleen samaan aikaan, tietoisuus aikuiskoulutuksesta on valtavasti laajentunut"⁵

(Hulkari, K., 2007. Verkostojen lupaus)

Noste-ohjelman konseptilla onnistuttiin tavoittamaan koulutukseen ja tutkintoa suorittamaan sitä väestönosaa, joka on vaikeimmin koulutukseen motivoitavissa. Sama hakevan toiminnan toimintamalli osoitti voimansa myös Noste-ryhmää laajemman aikuisryhmän innostamiselle. Noste-ohjelma on tutkijoiden arvioiden mukaan ollut edesauttamassa aikuiskoulutuksen osallistumismallin muutosta tasa-arvoisemmaksi. Pitkäkestoinen projektityö ja hyvä tulos on lisännyt kouluttajien tietoisuutta vähän koulutetun väestön kouluttautumismahdollisuudesta. Aikuiskouluttajien luottamus myös omiin pedagogisiin taitoihin lienee vahvistunut haasteellisten ja siitä huolimatta onnistuneiden kokemusten tuloksena.

Kohderyhmän koulutuksen ja tutkintojen lisäksi Noste-ohjelma tarjosi mahdollisuuden aikuiskoulutuksen kehittämiseksi. Noste-rahoitus ja toimintamallit ovat mahdollistaneet joustavan ja asiakaslähtöisen aikuiskoulutuksen kehittämisen. Kouluttajat ovat saaneet kokemuksia opitun tunnistamisesta ja tunnustamisesta ja henkilökohtaistaminen on juurtunut käyttöön. Aikuiskoulutuksen asiakkaiksi opittiin ymmärtämään yhä vahvemmin opiskelijoiden lisäksi

yritys- ja työelämä. Työn ohessa suoritettavat Nostekoulutukset opettivat selvittämään ja kuuntelemaan samanaikaisesti työnantajien ja työntekijöiden tarpeita koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Noste-ohjelman aikana on tapahtunut siirtymä aikuiskoulutuksen tarjontalähtöisyydestä kohti kysyntä- ja tarvelähtöisyyttä. Kokemukset jättänevät aikuiskoulutukseen oikean suuntaisia laadullisia muutoksia, jotka johtavat Nostetta huomattavasti laajempaan aikuiskoulutuskulttuurin muutokseen. Vaikutusten merkitys riippuu siitä, miten nämä toiminnot on pystytty kytkemään oppilaitosten kokonaistoimintaan. Varsinkin hakeva toiminta oli jo kyselytutkimusvastausten perusteella juurtunut oppilaitosten käytäntöihin ja sen arvioitiin jatkuvan lähes samankaltaisena myös tulevaisuudessa. Yhteistyö työelämän kanssa, osaamistarvekartoitukset sekä jalkautuminen työpaikoille ja potentiaalisten opiskelijoiden pariin sisältyivät myös vahvasti oppilaitosten tulevaisuuden suunnitelmiin.

Perinteiselle kouluttajaroolille aukesi Noste-ohjelman kautta uusia ulottuvuuksia, jotka haastavat aikuiskouluttajia tietotaidon laajentamiseen ja erikoistumaan. Hakeva toiminta toi kouluttajalle uudenlaista sisältöä ja painotusta tehtävään. Työn kuvan muutosta on pohdittu muun muassa Pohjois-Karjalassa, *"kuuluuko kouluttajan tai opettajan toimenkuvaan hakeva toiminta ja työpaikoille ihmisten pariin jalkautuminen. Lisäksi on pohdittu opetushenkilöstön osaamisen tasoa hakevan toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä ylipäänsä halukkuutta ja kiinnostusta opiskelijarekrytointiin ja varsinaisen opetustyön ulkopuolisiin tehtäviin. ..osa opetushenkilöstöstä tekee hakevaa toimintaa hyvin luontevasti opetustyön lomassa työpaikoilla tapahtuvan ohjauksen ja tutkintotilaisuuksien arvioinnin yhteydessä."* (Nostetta Pohjois-Karjalaan, loppuraportti 2009). Ratkaisumallina nähtiin, että jokaisessa oppilaitoksessa, koulutusosalalla tai tiimissä olisi muutama opettaja, jotka olisivat perehtyneet hakevaan toimintaan.

Hakevaan toimintaan kiinteästi liittyvä työelämäyhteistyö on laajentanut kouluttajan roolia perin-

⁵ suora lainaus hankkeiden vetäjiltä tai kouluttajilta

teisestä opettajasta ja oppimisen ohjaajasta kohti osaamisen kehittämisen konsultointia. Uusi rooli on vaatinut neuvottelutaitoja, ymmärrystä ja uutta kompetenssia työpaikan oppimisympäristön kehittämisestä. Kouluttajien työnkuvan muutostarpeet haastavat kouluttajat muuttumaan, mikä ei seurantatutkimuksen tulosten perusteella ole aina ollut kivutonta.

Osassa oppilaitoksia koulutuksen toteuttamisen rakenteet ja oppilaitosten toimintakulttuuri estivät kehittämismahdollisuuksien havaitsemisen ja niiden täysimääräisen hyödyntämisen Noste-ohjelman vuosina. Onnistuminen edellyttääkin panostusta kouluttajien valmiuksien laajentamiseen lisäkoulutusten ja tuettujen kehittämishankkeiden avulla.

Noste-hankkeet loppuraporteissaan arvioivat ohjelman vaikutuksia omaan toimintaansa.

"Jotta vähän koulutetut työntekijät tavoitettaisiin, oppilaitoskeskeinen toimintatapa ei ole paras mahdollinen. Noste-projekti on osoittanut sen, että koulutustuotteiden tuotteistaminen asiakaslähtöisesti vaatii kehittämistä. Varsinkin koulutuksen modulointi ja joustava sisäänotto ovat Nosteen ansiosta menneet eteenpäin. Opintojen aikaisessa ohjaamisessa esimerkiksi opiskelijoiden lukiopetuksen järjestäminen ja elämäntilanteissa tukeminen ovat tarpeita, joihin vastaaminen vaatii myös rakenteellisia muutoksia rahoituksessa ja henkilöstön toimenkuviissa."

(Kanta-Hämeen Noste. Loppuraportti 2009)

Uusina aikuisten neuvonnan ja ohjauksen toimintamalleina syntyivät Noste-ohjelman aikana Pohjois-Karjalan AIVO, tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen asiakaspalvelupiste Joensuun keskustaan. Vastaavasti Pääkaupunkiseudun Nosteen aikainen verkostoyhteistyö mahdollisti aikuisohjauksen ja -neuvonnan asiakaspalvelupisteen Urabaarin syntymisen Helsingin keskustaan. Aikuisten ohjauksen ja neuvonnan valtakunnallinen kehittäminen jatkuu alueellisissa Opin ovi -hankkeissa (Osuvuutta ja kysyntälähtöisyyttä aikuisopiskelun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen valtakunnallisella kehittämisohjelmalla) Noste-ohjelman osoittaman tarpeen ja Nosteen luoman verkostoyhteistyön pohjalta.

Usko kestävään muutokseen oppilaitoskäytännöissä ja toimintakulttuurissa henkii monista hankkeiden loppuraporttien teksteistä, joista tässä on yksi esimerkki:

"Noste-hanketoiminnalla on ollut kiistatta merkittävä osa aikuiskoulutusjärjestelmämme ravistelijana ja uusien toimintamallien sekä työpaikkojen ja oppilaitosten välisen yhteistyön kehittäjänä. Koulutusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteutuksessa tulemme jatkossakin kiinnittämään erityistä huomiota ikääntyvien ja kouluttamattomien koulutusmahdollisuuksien parantamiseen."

(Oulun seudun koulutuskaruselli. Loppuraportti 2009)

Noste-ohjelman hyvien käytäntöjen juurruttamiselle luo perustan Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisohjelma vuosille 2007–2012, jonka mukaan *"Noste-ohjelman aikana syntyneitä hyviä käytäntöjä laajennetaan koko aikuiskoulutuksen toimintatavoiksi"*. Noste-ohjelman aikana syntyneitä hyviä käytäntöjä on hyödynnetty myös ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta varten asetetun AKKU-johtoryhmän (9.11.2009) ehdotuksissa aliedustettujen ryhmien koulutusmahdollisuuksien parantamiseksi ja aikuiskoulutuksen osallistumiskynnyksen madaltamiseksi. Ehdotukset odottavat vielä toteutumistaan. Toteutus edellyttää luonnollisesti myös taloudellisten resurssien varaamista valtion tulo- ja menoarvioon. Vähän koulutettujen koulutuksen kehittämistä tarkasteltiin laajemmasta, kansantalouden näkökulmasta Noste-ohjelman päätösseminaarissa Turussa 18.8.2009. Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtaja, dosentti Tuomas Pöysti luennossaan *"Kannattaako vähän koulutettujen osaamisen kehittäminen kansantalouden näkökulmasta?"* toi esiin, että empiiristen havaintojen mukaan talouskasvun bruttokansantuotteella ja osaamisen kohottamisen välillä on yhteys. Koulutuksen lisääminen on lisännyt bruttokansantuotteen kasvua. Osaamisen kehittäminen parantaa hänen mukaansa tuottavuutta muun muassa mahdollistamalla tehokkempien tuotantotapojen ja muiden uusien teknisten ratkaisujen käyttöönoton. Lisäksi Pöysti toi esiin koulutusinvestointien yhteiskunnallisina tuottoina työllisyyden paranemisen ja sosiaalisten ongelmien ja elämänlaadun paranemisen, mitkä osaltaan vähentävät julkisen sektorin kustannuksia.

Lähteet

Säädökset ja opetusministeriön päätökset ja työryhmien raportit

Asetus 41/2003 aikuisten koulutustason kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta. Valtioneuvosto. Annettu 23.1.2003.

Asetus 35/2004 aikuisten koulutustason kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta. Valtioneuvosto. Annettu 22.1.2004.

Asetus 42/2005 aikuisten koulutustason kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta. Valtioneuvosto. Annettu 27.1.2005.

Asetus 88/2006 aikuisten koulutustason kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta. Valtioneuvosto. Annettu 1.2.2006.

Asetus 45/2007 aikuisten koulutustason kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta. Valtioneuvosto. Annettu 25.1.2007.

Opetusministeriö. 2002. Parlamentaarisen aikuiskoulutusryhmän mietintö. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2002:3.

Opetusministeriö, 33/400/2004 28.6.2004.
Opetusministeriön ohje perusasteen jälkeisiksi tutkinnoiksi katsottavista koulutuksista ja tutkinnoista Noste-avustuksin rahoitettavaan toimintaan osallistumisedellytyksiä arvioitaessa.

Opetusministeriö, 65/043/2002 24.11.2008.

Noste-ohjelman kokemuksiin perustuvia näkökulmia vähän koulutettujen aikuisten aikuispedagogiikkaan ja aikuiskoulutuspolitiikkaan.

Opetusministeriö, 4/503/2006 Noste-ohjelman hakevan toiminnan tehostaminen. 2006. Opetusministeriön ohje osoitettu Noste-hankkeille ja niihin osallistuville koulutuksen järjestäjille ja lääninhallituksille.

Opetusministeriö, 38/221/2007 13.11.2007.
Ammatillisen lisäkoulutuksen vuoden 2008 valtiosuuden perusteena käytettävien opiskelijatyövuosien vahvistaminen.

Opetusministeriö. 2007. Koulutus ja tutkimus vuosina 2007–2012. Valtioneuvoston 5.12.2007 hyväksymä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2007–2012.

Opetusministeriö 2009. Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus. AKKU-johtoryhmän toimenpide-ehdotukset. II väliraportti 6.3.2009. Opetusministeriön työmuistioita ja selvityksiä 2009:11.

Tutkimusraportit

Aikuiskoulutustutkimus 2006. Tilastokeskus.

Hulkari Kirsti ja Mahlamäki-Kultanen Seija. 2006. Noste-erityisrahoituksella toteutettavien hankkeiden arviointi.

- Vuosiraportti 1.1.–31.12.2005. Tampereen yliopisto. Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Hulkari Kirsti ja Mahlamäki-Kultanen Seija. 2006. Nosteerityisrahoituksella toteutettavien hankkeiden arviointi. Vuosiraportti 1.1.–30.5.2006. Tampereen yliopisto. Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Hulkari Kirsti 2006. Aikuisopiskelijaa ei jätetä. Aikuisopiskelun ohjaus ja tukitoimenpiteet Noste-ohjelmassa. Tampereen yliopisto. Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Hulkari Kirsti. 2007. Verkostojen lupaus. Aikuiskoulutusverkostot Noste-ohjelmassa. Tampereen yliopisto. Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Hulkari Kirsti. 2008. Kannattava investointi vai riskibisnistä? Työnantajien käsityksiä aikuiskoulutuksen vaikuttavuudesta ja verkostoyhteistyöstä noste-ohjelman aikana. Tampereen yliopisto. Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Huusko Arja. 2006. Hakeva toiminta ja siihen liittyvä yhteistyö Nostetta Pohjois-Karjalaan -hankkeessa. Sosiologian laitoksen raportteja 6. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Huusko Arja 2007. Hakeva toiminta Noste-hankkeissa vuonna 2006. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Huusko Arja & Luukkainen Anne 2007 Vaikuttava hakeva toiminta Noste-hankkeissa. Joensuun yliopisto. Sosiologian ja yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä.
- Kokkila Hanne. 2003. Elinikäiseksi oppijaksi aikuisiällä? Vailla toisen asteen tutkintoa olevien 30–54-vuotiaiden osallistuminen aikuiskoulutukseen ja käsitykset koulutustarpeesta. Sosiologian laitoksen raportteja 1, 2005. ISBN 952-458-278-3. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Kokkila Hanne. 16.6.2004. Noste-hankkeiden hakeva toiminta vuonna 2003, Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Kosonen Toni ja Luukkainen Anne. 2008. Hakevan toiminnan resurssit ja erityisrahoitus Noste-ohjelmassa. Joensuun yliopisto. Sosiologian ja yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä.
- Kosonen, Toni. 2008. Nosteen hakeva toiminta vuodesta 2003 vuoteen 2007 ja eteenpäin. Joensuun yliopisto. Sosiologian ja yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä.
- Laukkanen Hanne. 2005. SAK:n pätevyysluotsien toiminta Noste-ohjelmassa vuosina 2003 ja 2004. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitoksen raportteja 4, 2005. ISBN 952-458-647-9.
- Laukkanen Hanne. 26.4.2005. Hakeva toiminta Noste-hankkeissa vuonna 2004, Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Laukkanen Hanne. 2006. Ammattitutkinto aikuisiällä – Noste-koulutukseen hakeutuminen osana aikuisen elämäntulkua. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Laukkanen Hanne. 2008. Vertaistuki ja verkostot vahvuutena. SAK:n pätevyysluotsien ja Noste-hankkeiden hyviä yhteistyökäytäntöjä. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Laukkanen Hanne. 2008b. Ammattitutkinto aikuisiällä – Noste-koulutuksen merkitykset aikuisten elämäntulkussa. Käsikirjoitus. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Luukkainen Anne. 2006. "Koulutustieto menee parhaiten perille kasvokkain keskustelemalla ja kasvokkain opiskelijan motivointi onnistuu parhaiten" – Hakeva toiminta Noste-hankkeissa vuonna 2005. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Mahlamäki-Kultanen Seija ja Hulkari Kirsti. 2004. Nosteerillirahoituksella toteutettavien hankkeiden arviointi. Vuosiraportti 1.1.–31.12.2004. Tampereen yliopisto. Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Pitkänen Anne. 2009. Aikuiskouluttajat oppimisen pyörteissä. Noste-kouluttajien työssä oppiminen hakevan toiminnan kontekstissa. Joensuun yliopisto. Sosiologian ja yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä.
- Tossavainen Jonna 2008 Matalasti koulutetut aikuiset Hakevan toiminnan tutkimuksen ja Aikuiskoulutustutkimuksen näkökulmasta. Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.
- Tossavainen Jonna 2008. Työnantajien näkökulma Nosteen kohderyhmään, hakevaan toimintaan ja toimijoiden koulutusmotiiveihin (katsaus). Joensuun yliopisto. Sosiologian laitos.

Julkaisut

Hulkari Kirsti, Kosonen Toni, Luukkainen Anne ja Pakaste Marja. Hyvästi pulpettikammo ! Lupaavia käytäntöjä aikuiskoulutukseen. Opetusministeriö. Noste-ohjelma 2008. ISBN 978-952-485-606-5 (nid.)

Hulkari Kirsti ja Marja Pakaste. Aikuisopiskelijaa ei jätetä. Aikuisopiskelun ohjaus ja tukitoimenpiteet. Opetusministeriön julkaisuja 40/2007. ISBN 978-952-485-462-7 (nid.)

Noste-ohjelma – aikuiskoulutuksen harppaus? Opetusministeriön julkaisuja 2009:35. ISBN 978-952-485-748-2 (nid.)

Pakaste Marja ja Laukkanen Hanne. 2006. Hakeva löytää. Hakevan toiminnan hyviä käytäntöjä kouluttajille ja koulutusyhdyshenkilöille oppilaitoksissa ja työpaikoilla. Opetusministeriö. Noste-ohjelma.

Pakaste Marja, Koski Helena ja Mahlamäki-Kultanen Seija. Työelämään nostetta – näin se syntyi. Opetusministeriön julkaisuja 2009:60. ISBN 978-952-485-821-2 (nid.)

Luennot

Pöysti Tuomas. 18.8.2009 Kannattaako vähän koulutettujen osaamisen kehittäminen kansantalouden näkökulmasta? Aikuiskoulutuksen harppaus -seminaari 18.–19.8.2009 Turku.

Vuosiraportit ja hankkeiden loppuraportit

Liljeström Markku. 2008. Aikuisväestön osaamista edistämässä. Raportti SAK:n Osaava pärjää -hankkeesta ja toiminnasta Noste-ohjelmassa vuosina 2003–2007. SAK.

Noste-ohjelman hankkeiden loppuraportit (www.noste-ohjelma.fi)

Noste-ohjelma vuonna 2003. 23.2.2004 Opetusministeriö

Noste-ohjelma vuonna 2004. Opetusministeriön julkaisuja 2005:25. ISBN-952-442-941-1.

Noste-ohjelman vuosiraportti 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:33. ISBN 952-485-200-4.

Noste-ohjelman vuosiraportti 2006. Opetusministeriön julkaisuja 2007:30. ISBN 978-952-485-427-6.

Noste-ohjelman vuosiraportti 2007. Opetusministeriön julkaisuja 2008:35. ISBN 978-952-485-569-3.

Noste-ohjelman vuosiraportti 2008. Opetusministeriön julkaisuja 2009:36. ISBN 978-952-485-750-5.

Tilastot

OPTI. Oppilaitostietojärjestelmä. Opetushallitus. Tiedot koottu 22.2.–23.4.2010.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2002. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus 2004.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2003. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus 2005.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2004. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus 2006.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2005. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus 2007.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2006. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus 2008.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2007. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus 2009.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2008. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus 2010.

Opiskelijat lukiokoulutuksessa 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 ja 2008. Oppilaitostilastot. Tilastokeskus.

Valtioneuvoston asetus
aikuisten koulutustason kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta
 Annettu Helsingissä 25 päivänä tammikuuta 2007

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 27 päivänä heinäkuuta 2001 annetun valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla:

1 §
Soveltamisala ja tarkoitus

Tätä asetusta sovelletaan myönnettäessä valtion vuoden 2005 ja 2006 talousarvion momentilta 29.69.34 ja vuoden 2007 talousarvion momentilta 29.30.34 valtionavustusta aikuisten koulutustason kohottamiseen. Avustusten myöntämisen tarkoituksena on parantaa enintään perusasteen tutkinnon suorittaneiden aikuisten työelämässä pysymistä ja urakehitystä, lieventää suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen aiheuttamaa työvoimavajasta ja vaikuttaa työllisyysasteeseen.

2 §
Avustettava toiminta

Avustusta voidaan myöntää:

1) näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon sekä kansallisen tai eurooppalaisen tietokoneen ajokortin suorittamiseen valmistavan koulutuksen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen (*koulutus ja tutkintotilaisuudet*);

2) opiskeluvalmiuksia parantaviin ja välineaineopintoihin, opinto-ohjaukseen, opintojen ja opiskelun henkilökohtaistamiseen ja muihin opiskelua tukeviin toimiin (*opiskeluntukitoimet*);

3) hakevaan toimintaan, tiedotukseen ja neuvontaan sekä muihin toimiin, joilla edistetään opintoihin hakeutumista (*opintoihin hakeutumista edistävät toimet*).

Opiskelun tukitoimiin myönnettävällä avustuksella

voidaan tukea opiskelua myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisesti rahoitetussa näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen tutkintoon valmistavassa sekä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen ja aikaisemmin keskeytyneiden lukio-opintojen loppuunsaattamiseen tähtäävässä koulutuksessa.

Avustus tulee suunnata niin, että sillä toteutettavat toimenpiteet kohdistuvat pääasiassa työssä oleviin. Avustusta voidaan myöntää valtion talousarvion rajoissa toimintaan, joka päättyy viimeistään vuonna 2009.

3 §
Avustettavaan toimintaan osallistumisen edellytykset

Avustuksella rahoitettava koulutus, tutkintotilaisuudet ja opiskelun tukitoimet on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat koulutuksen alkamisvuonna 30–59-vuotiaita eivätkä ole suorittaneet perusasteen jälkeistä tutkintoa. Opiskelun tukitoimiin myönnettävä avustus perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen tähtäävässä koulutuksessa on kuitenkin tarkoitettu koulutuksen alkamisvuonna 25–59-vuotiaille.

Päätöksen 1 momentissa tarkoitettujen edellytysten täyttymisestä tekee avustuksen saaja tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu alueellisen hankkeen toimija. Päätöstä varten sen tulee pyytää avustettavaan toimintaan hakeutuvalta henkilöltä selvitys hänen suorittamistaan koulutuksista ja tutkinnoista. Opetusministeriö voi antaa täsmentäviä ohjeita siitä, milloin henkilön katsotaan suorittaneen perusasteen jälkeisen tutkinnon.

4 §

Avustuksen saajat

Avustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998), ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), lukiolaissa (629/1998) tai perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa tai vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) tarkoitettu oppilaitoksen ylläpitämislupa, sekä kunnalle tai kuntayhtymälle perusopetuksen järjestäjänä. Opintoihin hakeutumista edistäviin toimiin voidaan avustusta myöntää myös rekisteröidylle työelämän järjestölle ja kansalaisjärjestölle.

Ensisijaisesti avustusta myönnetään 1 momentissa tarkoitettujen toimijoiden yhteisiin alueellisiin hankkeisiin, joissa järjestetään sekä opintoihin hakeutumista edistäviä toimia, koulutusta ja tutkintotilaisuuksia että opiskelun tukitoimia. Alueelliseen hankkeeseen avustus myönnetään hakijalle, jolla on ammatillisesta aikuiskoulutuksesta tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa ja joka on sopinut tarvittavasta yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa.

5 §

Avustuksen valtionosuusrahoitusta täydentävään luonteeseen liittyvät myöntämisedellytykset

Ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen voidaan avustusta myöntää, jos hakija hakemukseensa sisältyvässä suunnitelmassa osoittaa tulevansa järjestämään valtionosuusrahoitteista ammatillista peruskoulutusta siinä laajuudessa, että hakijalle myönnetyn ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvan mukainen kokonaisopiskelijamäärä tai siihen sisältyvä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen enimmäisopiskelijamäärä tai molemmat näistä edellytyksistä täyttyvät.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen voidaan avustusta myöntää, jos hakija hakemukseensa sisältyvässä suunnitelmassa osoittaa tulevansa järjestämään ammatti- ja erikoisammattitutkintoon

valmistavaa ammatillista lisäkoulutusta valtionosuusrahoituksella vähintään opiskelijatyövuosimäärän, jota opetusministeriö on käyttänyt opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 45 §:n 1 momentin mukaisesti myönnetyn ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuusrahoituksen perusteena ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen osalta.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen ja tutkintotilaisuuksien järjestämiseen oppisopimuskoulutuksena voidaan avustusta myöntää, jos hakija osoittaa hakemukseensa sisältyvässä suunnitelmassa tulevansa järjestämään ammatillisena lisäkoulutuksena järjestettävää oppisopimuskoulutusta vähintään opiskelijamäärälle, jonka opetusministeriö on mitoittanut opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 48 §:n mukaisesti oppisopimusten vuotuista enimmäismäärää koskevassa päätöksessään.

Alueellisessa hankkeessa hakijan tulee osoittaa, että ne hankkeeseen osalliset koulutuksen järjestäjät, joiden tarkoituksena on järjestää 1–3 momentissa tarkoitettua toimintaa avustuksella rahoitettuna, täytävät avustuksen myöntämisen edellytykset.

6 §

Työelämäyhteistyö

Aikuisten koulutustason kohottamiseen tähtäviä toimia koordinoi opetusministeriön asettama valtakunnallinen ohjausryhmä, jossa on työelämän järjestöjen edustus. Lääninhallitusten ja työvoima- ja elinkeinokeskusten yhteistyöeliminä toimivat työvoima- ja elinkeinokeskuksesta annetun asetuksen (93/1997) 15 a §:ssä tarkoitettujen ennakointi- ja hankintatoimikunnat, jollei lääninhallitusten ja työvoima- ja elinkeinokeskusten kesken ole sovittu muista yhteistyöelimistä. Avustuksen saaja tulee velvoittaa toimimaan toiminnan työpaikkakohtaisessa toteuttamisessa yhteistyössä työnantajan ja työntekijöiden kanssa.

7 §

Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

Avustusta haetaan lääninhallitukselta.

Avustuksen myöntää ja maksaa lääninhallitus.

8 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2007.

Tällä asetuksella kumotaan aikuisten koulutusta-

son kohottamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta 1 päivänä helmikuuta 2006 annettu valtioneuvoston asetus (88/2006).

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa myönnettyihin avustuksiin sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita avustusta koskevia säännöksiä.

Helsingissä 25 päivänä tammikuuta 2007

Opetusministeri *Antti Kalliomäki*

Opetusneuvos *Jorma Abola*

Statsrådets förordning
om statsunderstöd för höjande av utbildningsnivån hos vuxna
Given i Helsingfors den 25 januari 2007

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från undervisningsministeriet, föreskrivs med stöd av 8 § i statsunderstödslagen av den 27 juli 2001 (688/2001):

1 §

Tillämpningsområde och syfte

Denna förordning tillämpas när statsunderstöd under moment 29.69.34 i statsbudgeten för 2005 och 2006 och under moment 29.30.34 för 2007 beviljas för höjande av utbildningsnivån hos vuxna.

Understöd beviljas i syfte att förbättra möjligheterna för vuxna som avlagt examen på högst grundnivå att kvarstå i arbetslivet och att förbättra deras karriärutveckling, lindra arbetskraftsunderskottet till följd av att de stora åldersklasserna går i pension samt påverka sysselsättningsnivån.

2 §

Verksamhet som understöds

Understöd kan beviljas för:

1) ordnande av utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avläggs som en fristående examen eller prov för ett nationellt eller europeiskt datakörkort eller examen i informationsarbete samt examenstillfällen för dessa (*utbildning och examenstillfällen*),

2) studier som förbättrar studiefärdigheterna, studier i språk och matematisk-naturvetenskapliga ämnen, studiehandledning, åtgärder för att individualisera studierna och andra åtgärder som stöder studierna (*studiestödjande åtgärder*),

3) uppsökande verksamhet, information och rådgivning samt andra åtgärder genom vilka ansökning

till studier främjas (*ansökningsfrämjande åtgärder*).

Med understöd för studiestödjande åtgärder kan även understödas studier inom sådan utbildning som finansieras enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) och som förbereder för en yrkesinriktad examen som avläggs som en fristående examen samt utbildning som syftar till fullgörande av lärokursen för den grundläggande utbildningen eller slutförande av tidigare avbrutna gymnasiestudier.

Understödet skall inriktas så att de åtgärder som vidtas med hjälp av stödet i regel gäller personer i arbete.

Understöd kan inom ramen för statsbudgeten beviljas för verksamhet som slutar senast 2009.

3 §

Förutsättningar för deltagande i verksamhet som understöds

De utbildningar, examenstillfällen och studiestödjande åtgärder som finansieras med understödet är avsedda för personer som är i åldern 30–59 år det år utbildningen inleds och som inte har avlagt någon examen efter grundnivå. Understödet för studiestödjande åtgärder i utbildning som syftar till att deltagarna fullgör lärokursen för den grundläggande utbildningen är dock avsett för personer som är i åldern 25–59 år det år utbildningen inleds.

Besluten om huruvida förutsättningarna enligt 1 mom. är uppfylla fattas av understödstagaren eller den i 4 § 2 mom. avsedda aktören i ett regionalt projekt. För beslutet skall beslutsfattaren av den som söker till verksamheten begära en utredning över

sökandens fullgjorda utbildningar och examina. Undervisningsministeriet kan utfärda preciserande anvisningar om när en person anses ha avlagt examen efter grundnivå.

4 § *Understödstagare*

Understöd kan beviljas kommuner, samkommuner eller registrerade sammanslutningar eller stiftelser som har sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), lagen om yrkesutbildning (630/1998), gymnasielagen (629/1998) eller lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller att vara huvudman för en läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), samt kommuner eller samkommuner som anordnare av grundläggande utbildning. För ansökningsfrämjande åtgärder kan understöd beviljas även till registrerade arbetslivsorganisationer och medborgarorganisationer.

I första hand beviljas understöd för sådana gemensamma regionala projekt som ordnas av aktörer som avses i 1 mom. och där det ordnas såväl ansökningsfrämjande åtgärder, utbildning och examenstillfällen som studiestödjande åtgärder. För regionala projekt beviljas understöd för sökande som har sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller lagen om yrkesutbildning och som har träffat överenskommelse om nödvändigt samarbete med andra aktörer.

5 § *Förutsättningar för beviljande som ansluter sig till understödets kompletterande karaktär i fråga om statsandelsfinansieringen*

Understöd kan beviljas för ordnande av utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen samt examenstillfällen, om sökanden i sin plan i ansökan visar att statsandelsfinansierad grundläggande yrkesutbildning kommer att ordnas i den omfattningen att det totala antalet studerande i det tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning som beviljats den sökande uppfylls, eller att maximiantalet studerande i utbildning som förbereder för en fristående examen i tillståndet uppfylls eller att

båda av dessa villkor uppfylls.

Understöd kan beviljas för ordnande av utbildning som förbereder för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt examenstillfällen, om sökanden i sin plan i ansökan visar att yrkesinriktad tilläggsutbildning som förbereder för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen kommer att ordnas med hjälp av statsandelsfinansiering för minst det antal studerandeårsverken som undervisningsministeriet lagt till grund för den statsandelsfinansiering som beviljats enligt 45 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning i fråga om utbildning som förbereder för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen.

Understöd kan beviljas för ordnande av utbildning som förbereder för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt examenstillfällen i form av läroavtalsutbildning, om sökanden i sin plan i ansökan visar att yrkesinriktad tilläggsutbildning i form av läroavtalsutbildning kommer att ordnas för minst det antal studerande som undervisningsministeriet i sitt beslut om det årliga maximiantalet läroavtal har dimensionerat enligt 48 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

I regionala projekt skall den sökande visa att de utbildningsanordnare som är delaktiga i projektet och som avser att ordna verksamhet enligt 1–3 mom. finansierad med understöd, uppfyller villkoren för att understöd skall beviljas.

6 § *Samarbete med arbetslivet*

De åtgärder som syftar till att höja utbildningsnivån hos vuxna samordnas av en av undervisningsministeriet tillsatt styrgrupp på riksnivå, där arbetslivsorganisationerna är representerade. Som samarbetsorgan för länsstyrelserna och arbetskrafts- och näringscentralerna fungerar de förutsägelse- och anskaffningskommissioner som avses i 15 a § i förordningen om arbetskrafts- och näringscentraler (93/1997), om inte länsstyrelserna och arbetskrafts- och näringscentralerna har kommit överens om andra samarbetsorgan.

Understödstagarna skall i genomförandet av verksamheten på enskilda arbetsplatser åläggas att samarbeta med arbetsgivaren och arbetstagarerna.

7 §

*Ansökan om, beviljande och utbetalning
av understöd*

Understöd söks hos länsstyrelsen.
Understöden beviljas och utbetalas av länsstyrelsen.

8 §

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2007.
Genom denna förordning upphävs statsrådets förordning av den 1 februari 2006 om statsunderstöd för höjande av utbildningsnivån hos vuxna (88/2006).
På understöd som har beviljats innan denna förordning har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser om understöd som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 25 januari 2007

Undervisningsminister *Antti Kalliomäki*

Undervisningsråd *Jorma Ahola*

NOSTE-ohjelman hankkeet ja hallinnoivat organisaatiot (Vuoden 2007 tilanne)

Etelä-Suomen läänin hankkeet

Forssa-Karkkila-Espoo Noste-ohjelma

Forssan ammatillinen aikuiskoulutuskeskus
(myöh. Forssan ammatillinen aikuiskoulutusliikelaitos)

Noste / Ekes

Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiö
(HRAKK)

Kanta-Hämeen Noste

Hämeenlinnan seudun koulutuskuntayhtymä
Koulutuskeskus Tavastia

Päijät-Noste

Koulutuskeskus Salpaus

EKA Noste-projekti

Etelä-Karjalan aikuisopisto

Etelä-Kymenlaakson Ammattinoste-hanke

Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto

Pohjois-Kymen Noste

Kouvolan seudun ammattiopisto

Keski-Uudenmaan Noste

Adulta Oy

Pedaklusteri-hanke

AEL

Pääkaupunkiseudun Noste

Ami-säätiö

Itä-Uudenmaan ja itäisen pääkaupunkiseudun

Noste-hanke

Edupoli

Nostetta Länsi-Uudellamaalla

Innofocus

OSAAVA PÄRJÄÄ

SAK:n valtakunnallinen hakevan toiminnan hanke

Liiketalousnoste

Suomen Liikemiesten kauppaopisto – Atk-Instituutti

TietoNoste-hanke

Toimihenkilöjärjestöjen Opintoliitto ry

Opinkauha – kaupan ja hallinnon Noste-hanke

MJK-koulutuskeskus ry

MJK-instituutti

ENO

Invalidisäätiö

Keskuspuiston ammattiopisto

Södra Finlands län / svenskspråkiga projekt

Östnyländska vuxeninstitutet

Borgå handelsläroverk/Företagsservice

Västnyländskt kunskapslyft

Karis kurscenter (KKC) (senare Axxell Utbildning Ab)

Lyftet i Mellannyländ

Yrkesinstitutet Practicum

Länsi-Suomen läänin hankkeet

Keski-Suomen Noste -hanke

Jyväskylän aikuisopisto

INNOSTE-HANKE

Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä

PiNOSTE

Tampereen Aikuiskoulutuskeskus TAKK

Noste Etelä-Pirkanmaa

Valkeakosken aikuiskoulutuskeskus, VAAKK

(myöh. Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto VAAO)

Ylä-Pirkanmaan Noste

Mäntän seudun ammatillisen koulutuksen

kuntayhtymä

Mäntän seudun koulutuskeskus

Tutka-projekti

Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen Ky
(myöh. Sastamalan koulutuskuntayhtymä)

Nostetta kuljetuksiin

JAKK

Etelä-Pohjanmaan Noste

JAKK

Lakeuden Noste

Sedu Aikuiskoulutus

Keski-Pohjanmaan Noste

Keski-Pohjanmaan aikuisopisto

Vaasan seudun Noste-hanke

Vaasan aikuiskoulutuskeskus

Sata-Noste

Harjavallan sosiaali- ja terveysalan oppilaitos
(myöh. Satakunnan oppisopimuskeskus)

Metsäkoneen kuljettajakoulutus, Länsi-Suomi

Porin ammattiopisto/Metsäopisto

Nostevoimaa

Salon seudun aikuisopisto

Raitilla NOSTETTA

Innova Länsi-Suomen AKK

InNoste

Turun Aikuiskoulutuskeskus

Svenskspråkiga projekt

KLÖS (Kunskapslyftet Österbotten Syd)

Korsnäs Kurscenter
(senare Yrkesakademin i Österbotten)

Kunskapslyftet i Jakobstadsregionen

OPTIMA samkommun

Kunskapslyftet – Vasaregionen

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur / Svenska yrkesinstitutet

Itä-Suomen läänin hankkeet

Mikkelin seudun Noste

Etelä-Savon koulutuksen kuntayhtymä,
Kehittämissyksikkö

Itä-Savon Noste

Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto

Nostetta Pohjois-Karjalaan -hanke

Pohjois-Karjalan Aikuiskoulutuskeskus

Noste / Keski-Savo

Savon ammatti- ja aikuisopisto, Varkaus

Kuopion alueen Noste-hanke

Savon ammatti- ja aikuisopisto, Kuopio

Noste-projekti Osaavat rakentajat

Savon ammatti- ja aikuisopisto

Ylä-Savon Noste-koulutus

Ylä-Savon ammattiopisto

Oulun läänin hankkeet

Koulutuskaruselli

OSAO Oulun seudun ammattiopisto

Koulutuspaletti

Oulun aikuiskoulutuskeskus Oy

Oulun diakoniaopiston Noste / Uudet urat lähihoitajaksi

Oulun diakoniaopisto

Nostetta palvelualueiden yrittäjyyteen

Raahen Porvari- ja Kauppakoulu

Kainuun Noste

Kainuun ammattiopisto
(myöh. Kainuun ammattiopisto – liikelaitos)
aikuiskoulutusyksikkö Edukai

Jokilaaksojen NOSTE

Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymä

Kajaanin ja lähialueen kansalaisopisto -verkosto

Kaukametsän opisto

Koillismaan NOSTE

Koillis-Suomen aikuiskoulutus
Koillis-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen
kuntayhtymä

Noste Siika-Pyhäjokialueella

Siika-Pyhäjokialueen koulutuskuntayhtymä

Lapin läänin hankkeet

Saamelaisalueen Noste

Inarin kansalaisopisto

Itä-Lapin Noste-ohjelma

Kemijärven kaupunki

Länsi-Lapin Noste

Ammattiopisto Lappia

Rovaseudun Noste-hanke

Lapin Ammattiopisto

Noste-koulutuksessa toteutunut opiskelijatyöpäivän hinta (euroa)

Vuosi	Koko maa	Etelä-Suomen lääni	Länsi-Suomen lääni	Itä-Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni
2003	36,89	36,90	39,02	43,14	26,79	56,86
2004	37,46	37,84	38,04	35,89	36,63	35,14
2005	36,55	35,42	37,45	39,54	37,79	32,62
2006	38,66	35,14	43,20	42,89	42,95	35,72
2007	41,00	38,56	42,69	43,03	41,83	52,08
2008	44,51	43,27	45,19	41,11	41,45	71,57
2009	47,43	45,55	48,94	44,89	46,30	74,94
2003–2009	40,47	38,56	42,25	41,36	40,55	45,59

Lähde: Opti 7.4.10

Noste-ohjelman toteutusta tukevat rahoitukset 2003–2009

Vuosi	Koordinointi, tiedotus ja kehittäminen	Tutkimus	Koulutus-tilaisuudet ja seminaarit	Yhteensä
2003	322 500	27 500	161 000	511 000
2004	300 329	183 582	93 364	577 275
2005	309 824	140 870	202 850	653 544
2006	354 092	67 359	260 304	681 755
2007	121 720	170 928	22 418	315 066
2008	126 018	177 365	-	303 383
2009	80 597	143 500	-	224 097
2010	38 000	-	-	38 000
Yhteensä	1 653 080	911 104	739 936	3 304 120

Noste-koulutuksen aloittaneet¹ opiskelijat ja suoritettut tutkinnot / tutkinnon osat² vuosina 2003–2009

Lääni / alue / koulutusalat	Aloittaneet opiskelijat			Suoritettut tutkinnot			
	Oppilaitos- muotoinen	Oppi- sopimus	Yhteensä	Tutkinnot ³			% aloitta- neista
				Tutkinnot	Osat	Yhteensä	
Etelä-Suomen lääni							
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	52	33	85	62	18	80	94 %
Kulttuuriala	397	5	402	109	119	228	57 %
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	1 491	161	1 652	628	276	904	55 %
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	100	1	101	42	9	51	50 %
Tietokoneen ajokortit	5 479	-	5 479	2 667	2 418	5 085	93 %
Tekniikan ja liikenteen ala	1 917	196	2 113	947	758	1 705	81 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	115	3	118	56	25	81	69 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	906	242	1 148	562	433	995	87 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 229	142	1 371	530	309	839	61 %
Muu koulutus	11	-	11	-	-	-	0 %
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	11 697	783	12 480	5 603	4 365	9 968	80 %
Itä-Suomen lääni							
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	7	1	8	3	5	8	100 %
Kulttuuriala	47	-	47	-	34	34	72 %
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	129	15	144	84	17	101	70 %
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	11	-	11	4	2	6	55 %
Tietokoneen ajokortit	987	-	987	429	334	763	77 %
Tekniikan ja liikenteen ala	466	14	480	215	161	376	78 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	93	-	93	42	44	86	92 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	755	9	764	369	125	494	65 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	657	5	662	325	97	422	64 %
Muu koulutus	38	-	38	-	-	-	0 %
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	3 190	44	3 234	1 471	819	2 290	71 %
Lapin lääni							
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	3	-	3	-	-	-	0 %
Kulttuuriala	2	-	2	1	-	1	50 %
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	8	-	8	9	-	9	113 %
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	2	-	2	1	-	1	50 %
Tietokoneen ajokortit	277	-	277	205	122	327	118 %
Tekniikan ja liikenteen ala	241	-	241	236	14	250	104 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	229	-	229	70	47	117	51 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	61	14	75	53	7	60	80 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	43	20	63	33	9	42	67 %
Muu koulutus	-	-	-	-	-	-	0 %
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	866	34	900	608	199	807	90 %

Lääni / alue / koulutusala	Aloittaneet opiskelijat			Suoritetut tutkinnot			% aloitta- neista
	Oppilaitos- muotoinen	Oppi- sopimus	Yhteensä	Tutkinnot ³		Yhteensä	
				Tutkinnot	Osat		
Länsi-Suomen lääni							
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	66	2	68	45	15	60	88 %
Kulttuuriala	49	2	51	25	10	35	69 %
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	528	25	553	256	87	343	62 %
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	107	-	107	23	20	43	40 %
Tietokoneen ajokortit	2 791	-	2 791	1 099	791	1 890	68 %
Tekniikan ja liikenteen ala	1 517	104	1 621	753	388	1 141	70 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	323	11	334	124	84	208	62 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	958	56	1 014	525	295	820	81 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 142	150	1 292	734	250	984	76 %
Muu koulutus	19	-	19	-	-	-	0 %
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	7 500	350	7 850	3 584	1 940	5 524	70 %
Oulun lääni							
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	23	4	27	15	9	24	89 %
Kulttuuriala	7	-	7	5	1	6	86 %
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	30	27	57	28	9	37	65 %
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	5	-	5	1	-	1	20 %
Tietokoneen ajokortit	355	-	355	168	135	303	85 %
Tekniikan ja liikenteen ala	224	12	236	158	23	181	77 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	25	15	40	29	4	33	83 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	234	34	268	165	50	215	80 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	179	42	221	125	26	151	68 %
Muu koulutus	-	-	-	-	-	-	0 %
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	1 082	134	1 216	694	257	951	78 %
Koko maa							
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	151	40	191	125	47	172	90 %
Kulttuuriala	502	7	509	140	164	304	60 %
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	2 186	228	2 414	1 005	389	1 394	58 %
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	225	1	226	71	31	102	45 %
Tietokoneen ajokortit	9 889	-	9 889	4 568	3 800	8 368	85 %
Tekniikan ja liikenteen ala	4 365	326	4 691	2 309	1 344	3 653	78 %
Luonnonvara- ja ympäristöala	785	29	814	321	204	525	64 %
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2 914	355	3 269	1 674	910	2 584	79 %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3 250	359	3 609	1 747	691	2 438	68 %
Muu koulutus	68	-	68	-	-	-	0 %
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	24 335	1 345	25 680	11 960	7 580	19 540	76 %

1 Opti 24.2.10

2 Opti 3.3.10

3 Tutkintoihin sisältyvät myös tietokoneen ajokortit ja niiden osat

**Noste-ryhmä maakunnittain, koulutuksen aloittaneet¹,
aloittaneiden prosenttinen osuus kohderyhmästä sekä
opiskelijatyövuodet² v. 2003–2009**

Lääni	Kohde-ryhmän koko (31.12.2002)	Aloittaneet	% kohde-ryhmästä	Toteutuneet opiskelijatyövuodet
ESLH	157 962	12 480	7,9 %	5 513,2
Uusimaa	100 725	7 559	7,5 %	3 338,6
Itä-Uusimaa	8 735	628	7,2 %	228,3
Kanta-Häme	11 762	1 454	12,4 %	533,2
Päijät-Häme	15 027	1 416	9,4 %	595,9
Kymenlaakso	12 559	867	6,9 %	452,2
Etelä-Karjala	9 154	556	6,1 %	365,0
LSLH	124 850	7 850	6,3 %	3 974,3
Varsinais-Suomi	32 563	2 376	7,3 %	1 150,4
Satakunta	17 112	945	5,5 %	423,7
Pirkanmaa	28 657	1 780	6,2 %	766,1
Etelä-Pohjanmaa	12 969	1 002	7,7 %	577,5
Pohjanmaa	12 702	499	3,9 %	426,1
Keski-Pohjanmaa	5 452	367	6,7 %	179,8
Keski-Suomi	15 395	881	5,7 %	450,6
ISLH	33 611	3 234	9,6 %	1 291,6
Pohjois-Savo	13 695	1 441	10,5 %	578,7
Etelä-Savo	10 514	916	8,7 %	264,9
Pohjois-Karjala	9 402	877	9,3 %	448,0
OLH	23 924	1 216	5,1 %	873,5
Pohjois-Pohjanmaa	19 391	884	4,6 %	655,9
Kainuu	4 533	332	7,3 %	217,5
LLH	10 279	900	8,8 %	443,0
Yhteensä	350 626	25 680	7,3 %	12 095,5

1 Opti 23.2.10

2 Opti 23.4.10

Noste-ohjelman vuosina 2003–2009 toteutuneet opiskelijatyövuodet koulutusaloittain

Lääni / alue / koulutusalat	Toteutuneet opiskelijatyövuodet
Etelä-Suomen lääni	
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	131,4
Kulttuuriala	344,7
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	1 196,7
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	81,6
tietokoneen ajokortit	702,8
Tekniikan ja liikenteen ala	1 033,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	90,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1 082,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	848,6
Muu koulutus	1,5
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	5 513,2
Itä-Suomen lääni	
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	7,7
Kulttuuriala	16,4
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	102,5
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	9,9
tietokoneen ajokortit	147,0
Tekniikan ja liikenteen ala	232,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	46,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	463,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	264,6
Muu koulutus	1,6
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	1 291,6
Lapin lääni	
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	2,2
Kulttuuriala	0,6
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	15,8
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	0,6
tietokoneen ajokortit	36,0
Tekniikan ja liikenteen ala	125,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	68,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	116,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	76,7
Muu koulutus	-
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	443,0

Lääni / alue / koulutusalat	Toteutuneet opiskelijatyövuodet
Länsi-Suomen lääni	
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	88,9
Kulttuuriala	60,5
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	365,9
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	83,5
tietokoneen ajokortit	323,4
Tekniikan ja liikenteen ala	920,6
Luonnonvara- ja ympäristöala	273,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	965,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	891,1
Muu koulutus	0,7
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	3 974,3
Oulun lääni	
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	22,0
Kulttuuriala	7,6
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	60,8
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	4,8
tietokoneen ajokortit	63,3
Tekniikan ja liikenteen ala	143,8
Luonnonvara- ja ympäristöala	36,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	336,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	198,0
Muu koulutus	-
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	873,5
Koko maa	
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	252,1
Kulttuuriala	429,8
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	1 741,6
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	180,5
tietokoneen ajokortit	1 272,6
Tekniikan ja liikenteen ala	2 455,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	515,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2 965,2
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2 279,1
Muu koulutus	3,8
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	12 095,5

Noste-opiskelun keskeyttäneet koulutusaloittain vuosina 2005–2009

Koulutusala	Keskeyttäneet v. 2005	Aloittaneita opiskelijoita edellisenä vuotena	% edellisen vuoden aloittaneista
Humanistinen ja kasvatusala	2	30	6,7
Kulttuuriala	4	87	4,6
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	37	484	7,6
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	9	40	22,5
Tietokoneen ajokortit	139	2 304	6,0
Tekniikan ja liikenteen ala	58	689	8,4
Luonnonvara- ja ympäristöala	6	124	4,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	39	636	6,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	60	802	7,5
Muu koulutus	4	31	12,9
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	358	5 227	6,8
Koulutusala	Keskeyttäneet v. 2006	Aloittaneita opiskelijoita edellisenä vuotena	% edellisen vuoden aloittaneista
Humanistinen ja kasvatusala	2	55	3,6
Kulttuuriala	4	87	4,6
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	79	487	16,2
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	18	61	29,5
Tietokoneen ajokortit	169	2 177	7,8
Tekniikan ja liikenteen ala	105	947	11,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	9	103	8,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	76	868	8,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	59	725	8,1
Muu koulutus	1	18	5,6
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	522	5 528	9,4
Koulutusala	Keskeyttäneet v. 2007	Aloittaneita opiskelijoita edellisenä vuotena	% edellisen vuoden aloittaneista
Humanistinen ja kasvatusala	6	40	15,0
Kulttuuriala	7	109	6,4
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	69	577	12,0
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	10	53	18,9
Tietokoneen ajokortit	141	1 695	8,3
Tekniikan ja liikenteen ala	88	1 097	8,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	12	121	9,9
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	81	681	11,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	78	597	13,1
Muu koulutus	-	4	-
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	492	4 974	9,9

Koulutusala	Keskeyttäneet v. 2008	Aloittaneita opiskelijoita edellisenä vuotena	% edellisen vuoden aloittaneista
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	9	28	32,1
Kulttuuriala	13	88	14,8
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	67	426	15,7
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	8	45	17,8
Tietokoneen ajokortit	82	1 585	5,2
Tekniikan ja liikenteen ala	57	1 054	5,4
Luonnonvara- ja ympäristöala	20	226	8,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	92	659	14,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	72	748	9,6
Muu koulutus	-	1	-
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	420	4 860	8,6
Koulutusala	Keskeyttäneet v. 2009	Aloittaneita opiskelijoita v. 2008 ja 2009	% edellisen vuoden aloittaneista
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	6	36	16,7
Kulttuuriala	8	106	7,5
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	69	288	24,0
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	9	27	33,3
Tietokoneen ajokortit	143	1 290	11,1
Tekniikan ja liikenteen ala	88	626	14,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	19	222	8,6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	74	275	26,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	66	603	10,9
Muu koulutus	-	2	-
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	482	3 475	13,9
Koulutusala	Keskeyttäneet v. 2005–2009	Aloittaneita opiskelijoita v. 2004–2009	% aloittaneista
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	25	189	13,2
Kulttuuriala	36	477	7,5
Yhteiskuntatiet., liiketal. ja hall. ala	321	2 262	14,2
Luonnontiet. ala (ilman ajokortteja)	54	226	23,9
Tietokoneen ajokortit	674	9 051	7,4
Tekniikan ja liikenteen ala	396	4 413	9,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	66	796	8,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	362	3 119	11,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	335	3 475	9,6
Muu koulutus	5	56	8,9
<i>Kaikki alat yhteensä</i>	2 274	24 064	9,4

Opti 19.4.2010

Noste-ryhmä VOS-koulutuksessa vuonna 2008³

Lääni	Oppilaitosmuotoinen				Oppisopimusmuotoinen			Yht.
	pt/ops	pt/näyttö	at	eat	pt	at	eat	
ESLH	398	1 037	820	172	2 023	1 043	392	5 885
Uusimaa	262	736	600	135	1 414	694	270	4 111
Itä-Uusimaa	12	43	29	8	98	45	17	252
Kanta-Häme	33	78	50	9	160	88	26	444
Päijät-Häme	46	85	71	12	136	102	39	491
Kymenlaakso	29	63	41	6	149	72	20	380
Etelä-Karjala	16	32	29	2	66	42	20	207
LSLH	232	543	586	126	1 428	829	267	4 011
Varsinais-Suomi	42	140	161	34	342	238	74	1 031
Satakunta	41	74	79	22	137	107	29	489
Pirkanmaa	38	124	128	31	491	218	59	1 089
Etelä-Pohjanmaa	25	12	46	13	150	41	34	321
Pohjanmaa	42	56	53	11	90	76	23	351
Keski-Pohjanmaa	22	28	30	3	71	24	16	194
Keski-Suomi	22	109	89	12	147	125	32	536
ISLH	104	178	182	22	302	131	50	969
Pohjois-Savo	35	54	80	9	140	44	26	388
Etelä-Savo	28	44	39	6	75	47	13	252
Pohjois-Karjala	41	80	63	7	87	40	11	329
OLH	100	76	165	27	392	135	58	953
Pohjois-Pohjanmaa	89	64	151	23	302	103	54	786
Kainuu	11	12	14	4	90	32	4	167
LLH	49	38	81	6	150	71	33	428
Ahvenanmaa	1	1	-	-	2	-	-	4
Tuntematon	56	28	376	9	116	20	5	610
Yhteensä	940	1 901	2 210	362	4 413	2 229	805	12 860

3 Tilastokeskuksen opiskelijatilastot on tilastoitu 20.9. poikkileikkauslukuina ja ne voivat sisältää samoja opiskelijoita useampana vuonna, kun taas Noste-ohjelmassa tilastoitiin koulutuksen aloittaneet opiskelijat. Tällöin samoja opiskelijoita tilastoitiin useampaan kuin yhteen kertaan vain tapauksissa, kun he aloittivat esimerkiksi ammatillisen tutkinnon ja tietotekniikan ajokorttikoulutuksen.

Noste-ryhmä tutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa³ vuosina 2002–2008

Työvoimakoulutus	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ammatilliseen perustutkintoon valmistava koulutus / yhteensä	323	227	1 921	2 035	2 348	2 405	2 627
- naisten määrä	119	113	952	1 013	1 198	1 228	1 437
- ruotsinkieliset	4	4	34	31	39	44	39
opetussuunnitelmaperusteinen	10	3	9	3	2	2	1
- naisten määrä	4	-	7	3	2	2	1
- ruotsinkieliset	-	-	-	-	-	-	-
näyttötutkintoon valmistava	313	224	1 912	2 032	2 346	2 403	2 626
- naisten määrä	115	113	945	1 010	1 196	1 226	1 436
- ruotsinkieliset	4	4	34	31	39	44	39
Ammattitutkintoon valmistava koulutus	414	277	1 798	1 866	1 985	1 981	1 872
- naisten määrä	295	177	1 000	1 063	1 160	1 226	1 173
- ruotsinkieliset	4	2	29	39	32	20	20
Erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus	13	4	18	22	17	22	26
- naisten määrä	7	1	12	13	6	6	10
- ruotsinkieliset	1	-	-	-	-	-	-
Kaikki yhteensä	750	508	3 737	3 923	4 350	4 408	4 525
- naisten määrä	421	291	1 964	2 089	2 364	2 460	2 620
- ruotsinkieliset	9	7	63	70	71	64	59

Noste-ryhmä valtionosuusrahoitteisessa oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa vuosina 2002–2008³

Oppilaitosmuotoinen ammatillinen koulutus	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ammatilliseen perustutkintoon valmistava koulutus / yhteensä	3 294	3 536	3 012	3 086	2 954	2 776	2 841
- naisten määrä	2 193	2 363	2 041	1 996	1 831	2 712	1 819
- ruotsinkieliset	148	148	146	130	123	96	94
opetus suunnitelmaperusteinen	1 615	1 467	1 327	1 217	1 105	970	940
- naisten määrä	1 016	884	771	676	593	515	533
- ruotsinkieliset	70	56	56	59	49	48	36
näyttötutkintoon valmistava	1 679	2 069	1 685	1 869	1 849	1 806	1 901
- naisten määrä	1 177	1 479	1 270	1 320	1 238	1 197	1 286
- ruotsinkieliset	78	92	90	71	74	48	58
Ammattitutkintoon valmistava koulutus	1 157	1 333	1 414	1 843	1 933	1 934	2 210
- naisten määrä	634	790	698	816	838	851	924
- ruotsinkieliset	55	56	76	68	77	75	74
Erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus	203	243	250	423	418	407	362
- naisten määrä	64	83	108	150	149	159	125
- ruotsinkieliset	9	8	15	14	12	15	20
Kaikki yhteensä	4 654	5 112	4 676	5 352	5 305	5 117	5 413
- naisten määrä	2 891	3 236	2 847	2 962	2 818	2 722	2 868
- ruotsinkieliset	212	212	237	212	212	186	188

Noste-ryhmä valtionosuusrahoitteisessa oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa vuosina 2002–2008

Oppisopimuskoulutus	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ammatilliseen perustutkintoon valmistava koulutus	2 561	2 356	2 574	2 519	2 793	3 566	4 413
- naisten määrä	1 799	1 625	1 784	1 596	1 550	1 670	1 821
- ruotsinkieliset	84	98	139	129	153	133	142
Ammattitutkintoon valmistava koulutus	2 303	1 882	2 044	2 164	2 066	2 157	2 229
- naisten määrä	1 300	1 013	1 170	1 271	1 196	1 231	1 229
- ruotsinkieliset	71	105	97	91	88	88	83
Erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus	603	660	697	691	653	757	805
- naisten määrä	236	269	263	282	239	268	271
- ruotsinkieliset	16	23	31	30	33	36	38
Kaikki yhteensä	5 467	4 898	5 315	5 374	5 512	6 480	7 447
- naisten määrä	3 335	2 907	3 217	3 149	2 985	3 169	3 321
- ruotsinkieliset	171	226	267	250	274	257	263

Noste-ryhmä VOS-koulutuksessa¹ ja tutkintotavoitteisessa³ työvoimakoulutuksessa v. 2008

	Kohde-ryhmä	VOS-koulutus	% kohde-ryhmästä	Työvoimakoulutus	% kohde-ryhmästä	VOS- ja työvoimak. Yht. %
ESLH	157 962	5 885	3,7	1 788	1,1	4,9
Uusimaa	100 725	4 111	4,1	1 075	1,1	5,1
Itä-Uusimaa	8 735	252	2,9	39	0,4	3,3
Kanta-Häme	11 762	444	3,8	218	1,9	5,6
Päijät-Häme	15 027	491	3,3	148	1,0	4,3
Kymenlaakso	12 559	380	3,0	181	1,4	4,5
Etelä-Karjala	9 154	207	2,3	127	1,4	3,6
LSLH	124 850	4 011	3,2	1 643	1,3	4,5
Varsinais-Suomi	32 563	1 031	3,2	517	1,6	4,8
Satakunta	17 112	489	2,9	261	1,5	4,4
Pirkanmaa	28 657	1 089	3,8	428	1,5	5,3
Etelä-Pohjanmaa	12 969	321	2,5	97	0,7	3,2
Pohjanmaa	12 702	351	2,8	105	0,8	3,6
Keski-Pohjanmaa	5 452	194	3,6	33	0,6	4,2
Keski-Suomi	15 395	536	3,5	202	1,3	4,8
ISLH	33 611	969	2,9	396	1,2	4,1
Pohjois-Savo	13 695	388	2,8	181	1,3	4,2
Etelä-Savo	10 514	252	2,4	101	1,0	3,4
Pohjois-Karjala	9 402	329	3,5	114	1,2	4,7
OLH	23 924	953	4,0	375	1,6	5,6
Pohjois-Pohjanmaa	19 391	786	4,1	298	1,5	5,6
Kainuu	4 533	167	3,7	77	1,7	5,4
LLH	10 279	428	4,2	301	2,9	7,1
Ahvenanmaa		4		1		
Tuntematon		610		9		
Yhteensä	350 626	12 860	3,7	4 513	1,3	5,0

1 Sisältää oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen koulutuksen

Opetusministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2010 ilmestyneet

1	Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2010–2014	10	Globalivastuuprojektin ohjausryhmän loppuraportti
4	Luonnontieteiden, lukemisen ja matematiikan osaamisen arviointi. PISA 2006 -VIITEKEHYS	11	Kulttuuri – tulevaisuuden voima; Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta
5	Yliopistojen rakenteellinen kehittäminen, akateemiset yhteisöt ja muutos; RAKE-yhteishankkeen (2008–2009) loppuraportti	12	Kultur – kraft för framtiden; Kommitténs förslag till redogörelse om kulturens framtid
6	Perusopetuksen laatukriteerit	14	Fostran till globalt ansvar. Slutrapport från styrgruppen för projektet om globalt ansvar
7	Kvalitetskriterier för den grundläggande utbildningen	15	Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstötietoja vuosilta 2006–2009
8	Liikuntatoimi tilastojen valossa; Perustilastot vuodelta 2008	16	Opetusministeriön kansalaisjärjestöstrategia
9	Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen.	17	Konst och kultur ger välfärd – förslag till åtgärdsprogram 2010–2014

* Ei painettu, vain verkossa

Julkaisut sähköisenä osoitteessa www.minedu.fi/OPM/Julkaisut

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

Julkaisumyynti / Bokförsäljning

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet

PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)

00014 Helsingin Yliopisto / Helsingfors Universitet

puhelin / telefon (09) 7010 2363

faksi / fax (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi

ISBN 978-952-485-908-0 (nid.)

ISBN 978-952-485-909-7 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0327 (painettu)

ISSN 1799-0335 (PDF)

Helsinki 2010